

KPSS2024

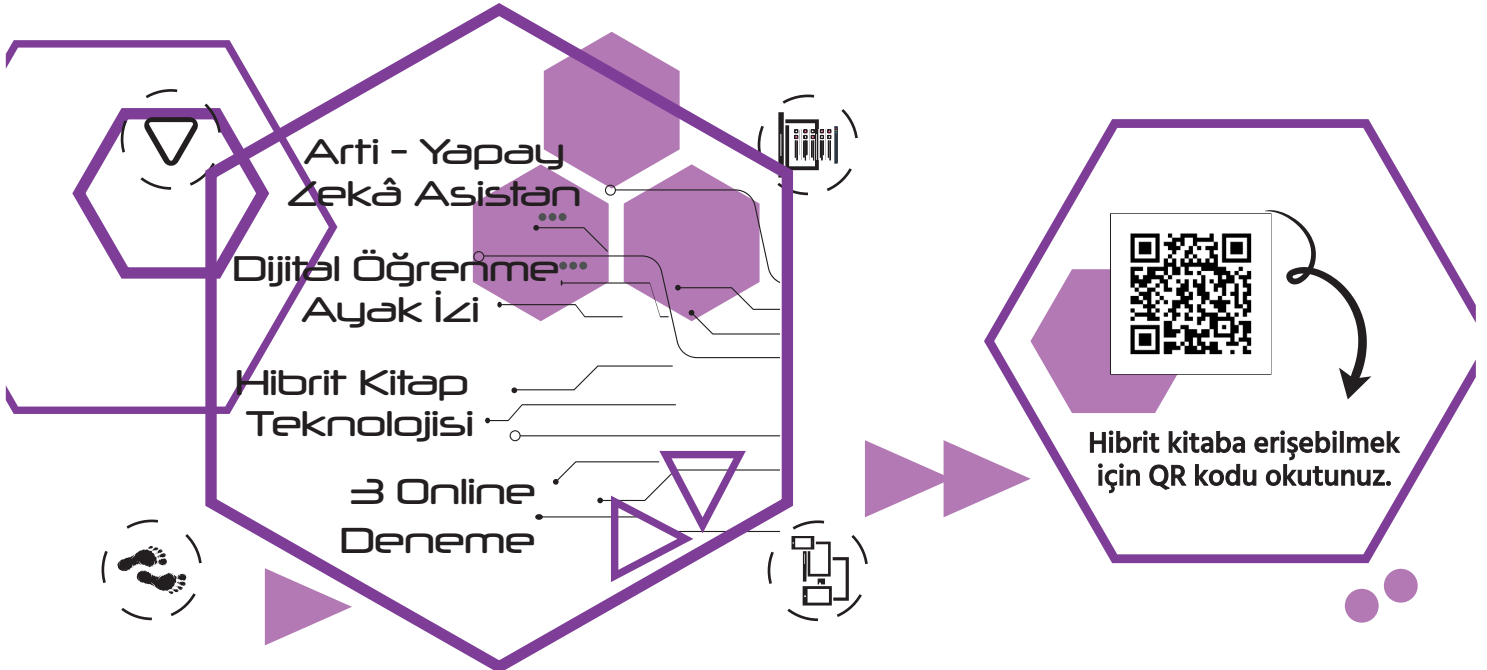
GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

TÜRKÇE

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Genel Yetenek Genel Kültür Türkçe Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6890-41-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

40. Baskı: Ağustos 2023 Ankara

Proje-Yayın Yönetmeni: Deniz Şahan

Dizgi-Grafik Tasarım: Berna Ardiç Arslan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126 Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: 0 312 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 501

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Adaylar;

Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS), öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır. Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yönlerecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz.

Eğitim sistemimizin her aşamasında Türkçe dersi temel kabul edilmiştir. Türkçe, sadece KPSS’de değil kariyer sürecinizde karşılaşılabileceğiniz diğer sınavlarda da karşınıza çıkmaktadır. Sınavlar haricinde Türkçeyi doğru bilmek ve doğru kullanmak her ortamda size avantaj sağlayacaktır. Bu bağlamda Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını oluşturan **Türkçe** kitabımız sınav kapsamında yer alan **30** Türkçe sorusunu çözebilmeniz için size yardımcı olacaktır.

Kitabımızda konular anlaşılır bir dille anlatılmış, “Uyarı”, “Püf Noktası” “Aklınızda Olsun” kutucuklarıyla anlatım pekiştirilmiştir. Konuların sonunda “Çözümlü” ve “Cevaplı” testlere yer verilmiştir.

Kitabımızın baskı tarihinden sonra gerçekleşen herhangi bir değişiklik ya da sizlerden gelen geri bildirimler sonucunda yapılan bir düzenleme aşağıda verilen koda yüklenecek böylece kitabımız “Dinamik” bir şekilde tüm yıl boyunca yanınızda olacaktır. Ayrıca Arti-Yapay Zekâ teknolojisi ile bütün kiyaplarımıza artık cebinizden ve tabletinizden ulaşarak teknolojinin avantajlarından çalışmalarınızda da faydalanabileceksiniz.

Kitabımızın çalışmalarınızda yararlı olmasını temenni eder, KPSS’de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024gygk-turkce-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

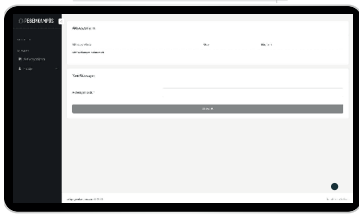
- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşısına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

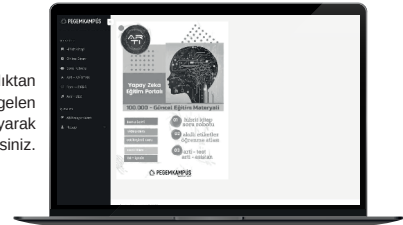

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

2. Adım Aktivasyon

3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm Sözcükte ve Söz Öbeğinde Anlam

Sözcükte Anlam Özellikleri	1
Gerçek Anlam	1
Mecaz (Değişmece) Anlam	1
Terim Anlam	2
Sözcükte Anlam İlişkileri	2
Eş Anımlı (Anlamdaş) Sözcükler	2
Yakın Anımlı Sözcükler	3
Karşıt (Zıt) Anımlı Sözcükler	3
Sesteş (Eş Sesli) Sözcükler	4
Kökteş Sözcükler	4
Somut ve Soyut Anımlı Sözcükler	4
Nicel ve Nitel Anımlı Sözcükler	5
Özel ve Genel Anımlı Sözcükler	5
Yansıma Sözcükler	5
Sözcükte Anlam Olayları	6
Ad Aktarması (Mecazımürsel)	6
Anlam Aktarması (Deyim Aktarması)	7
Dolaylama	8
Güzel Adlandırma	8
Dokundurma (Tariz)	8
Kinaye (Değinmece)	8
Mübalağa (Abartma)	8
Sözde Anlam	8
İkilemeler	8
Deyimler	9
Atasözleri	10
Pekiştirmeler	10
Kalıplaşmamış Sözler	10
Çözümlü Test	11
Cevaplı Test	16

2. Bölüm Cümlede Anlam

Cümlede Var Olan Anlamlar	20
Varsayım	20
Tahmin (Sezgi)	20
Olasılık (İhtimal)	20
Kesinlik	21
Öneri (Tavsiye)	21
Ön Yargı	21
Şaşırtma	21
Eşitlik	21
Karşılaştırma	21
Benzetme	21
Nesnel Yargı (Nesnellik)	22
Öznel Yargı (Öznellik)	22
Değerlendirme	22
Eleştiri	22
Üslup (Biçem)	23
İçerik (Konu)	23
Tanımlama	23
Özgünlük	23
Çıkarım	23
Hayıflanma (Yazıklanma)	23
Pişmanlık	23
Küçümseme - Azımsama	24
Düşsel Öge (Düşsellik)	24
Kanıksama - Yadsıma	24
Beklenti	24
Sitem	24
Tasarı	24
Yakınma	24
Aşamalı Durum	24
Saptama	24

Cümlede Anlam Özellikleri.....	25
Mesaj (İleti).....	25
Anlamca Aynı Olan (Anlamdaş) Cümleler	25
Anlamca Yakın Olan Cümleler	25
Anlamca Çelişen Cümleler.....	25
Cümlede Anlam İlişkileri	26
Neden-Sonuç İlişkisi.....	26
Amaç-Sonuç İlişkisi	26
Gerekçeli Yargı.....	26
Koşula Bağlılık (Koşul-Sonuç İlişkisi)	27
Cümlede Anlatım Teknikleri	27
Doğrudan Anlatım (Alıntı Yapma).....	27
Dolaylı Anlatım	27
Cümle Tamamlama.....	27
Cümle Oluşturma	28
Kesin Yargı.....	28
Anlamlarına Göre Cümleler.....	29
Çözümlü Test	31
Cevaplı Test.....	37

3. Bölüm

Paragrafta Yapı - Anlam - Anlatım

Paragrafın Yapısı.....	41
Paragrafın İçeriği	45
Paragrafta Anlatım.....	47
Anlatım Biçimleri / Yöntemleri / Teknikleri	47
Düşünceyi Geliştirme Yolları	48
Parçaya Dayalı Sorular	52
Anlatım Nitelikleri.....	53
Çözümlü Test	55
Cevaplı Test.....	62

4. Bölüm

Ses Bilgisi

Sesler.....	67
Ünlü Sesler ve Ünlü Uyumları.....	67
Ünsüz Sesler	67
Ses Olayları	68
Ünsüz Değişimi (Yumuşama)	68
Ünsüz Benzeşmesi (Sertleşme)	68
Ses Düşmesi.....	69
Ses Türemesi	70
Ulama	71
Dudak Ünsüzlerinin Benzeşmesi	71
Ünlü Daralması	71
Kökte Ünlü Değişimi	72
Yardımcı Sesler	72
Çözümlü Test	73
Cevaplı Test.....	79

5. Bölüm

Yapı Bilgisi

Kök ve Gövde.....	83
Ekler.....	83
Yapım Ekleri	83
Çekim Ekleri.....	84
Fiil Çekim Ekleri	85
Yapılarına Göre Sözcükler	86
Çözümlü Test	88
Cevaplı Test.....	94

6. Bölüm Sözcük Türleri

İsim (Ad).....	98
Varlıkların Türüne Göre İsimler.....	98
Varlıkların Sayılarına Göre İsimler.....	98
İsimin Hâlleri.....	98
İsim Tamlamaları.....	99
Zamir (Adıl).....	100
Kişî Zamirleri.....	100
İşaret Zamirleri.....	100
Belgisiz Zamirler.....	100
Soru Zamirleri.....	101
İlgi Zamiri (Aitlik Eki).....	101
Sıfat (Ön Ad).....	101
Niteleme Sıfatları.....	101
Belirtme Sıfatları.....	101
Adlaşmış Sıfatlar.....	102
Zarf (Belirteç).....	103
Durum Zarfları.....	103
Yer-Yön Zarfları.....	103
Zaman Zarfları.....	103
Ölçü-Miktar Zarfları.....	103
Soru Zarfları.....	103
Edat (İlgeç).....	104
Bağlaç.....	106
Ünlem.....	106
Fiil (Eylem).....	106
İş (Kılış) Fiilleri.....	106
Oluş Fiilleri.....	107
Durum Fiilleri.....	107
Fiillerde Kip.....	107
Fiillerde Kişî.....	109
Fiillerde Olumsuzluk.....	110
Fiillerde Anlam (Zaman-Kip) Kayması.....	110
Fiillerde Çatı.....	111

Fiilimsiler.....	113
Fiilimsi Grupları.....	115
Yardımcı Fiiller.....	115
Ek-Fiil (Ek-Eylem).....	115
Çözümlü Test.....	118
Cevaplı Test.....	124

7. Bölüm Cümle Bilgisi

Cümle Türleri.....	128
Yüklemlerine Göre Cümleler.....	128
Öge Dizilişine Göre Cümleler.....	128
Yapılarına Göre Cümleler.....	129
Cümlelerin Öğeleri.....	130
Yüklem.....	130
Özne.....	130
Nesne.....	132
Dolaylı Tümleç.....	132
Zarf Tümleci.....	132
Edat Tümleci.....	133
Söz Öbekleri.....	133
Tekrar Grupları (İkilemeler).....	133
Bağlama Grupları.....	134
Sıfat Tamlaması Grupları.....	134
Edat Grupları.....	134
İsim Tamlaması ve İyelik Grupları.....	134
Birleşik İsim Grupları.....	134
Birleşik Fiil Grupları.....	134
Ünvan Grupları.....	135
Ünlem Grupları.....	135
Sayı Grupları.....	135
İsnat Grupları.....	135
Fiilimsi Grupları.....	135
Çözümlü Test.....	136
Cevaplı Test.....	141

8. Bölüm Yazım Kuralları

Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler	145
Kısaltmaların Yazımı.....	148
Sayıların Yazımı.....	148
Deyimlerin ve İkişimelerin Yazımı.....	149
Birleşik Kelimelerin Yazımı.....	149
Yabancı Özel Adların Yazımı	155
Ses Olaylarıyla İlgili Yazım Kuralları	155
Çözümlü Test	157
Cevaplı Test.....	163

9. Bölüm Noktalama İşaretleri

Nokta (.)	167
Virgül (,)	167
Noktalı Virgül (;).....	169
İki Nokta (:)	170
Üç Nokta (...).....	170
Soru İşareti (?)	171
Ünlem İşareti (!).....	171
Kısa Çizgi (-)	171
Uzun Çizgi (-).....	172
Tırnak İşareti (“ ”)	172
Parantez ()	173
Kesme İşareti (').....	174
Çözümlü Test	176
Cevaplı Test.....	181

10. Bölüm Anlatım Bozuklukları

Anlama Dayalı Anlatım Bozuklukları	185
Gereksiz Ek ve Sözcük Kullanımı.....	185
Çelişen Sözcüklerin Bir Arada Kullanımı.....	186
Yanlış Ek ve Sözcük Kullanımı	186
Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanımı.....	186
Deyim-Atasözü Yanlışları	187
Anlam Belirsizliği.....	187
Mantık Hataları.....	188
Dil Bilgisine Dayalı Anlatım Bozuklukları.....	188
Fiil ve Yüklem Yanlışları.....	188
Özne - Yüklem Uyuşmazlığı.....	189
Özne Eksikliği	190
Nesne Eksikliği	191
Dolaylı Tümleç Eksikliği	191
Zarf ve Edat Tümleci Eksikliği.....	192
Tamlama Yanlışları	192
Çatı Uyuşmazlığı.....	193
Çözümlü Test	194
Cevaplı Test.....	199

11. Bölüm Sözel Mantık

Yöntemler	202
Sözel Mantık Soru Tipleri ve Örnek Çözümleri.....	205
Sıralama Kurguları	205
Eşleştirme Kurguları.....	210
Çıkarım Kurguları	216
Şifreleme Kurguları	217
Yer-Yön-Konum Kurguları.....	218
Tablo Yorumlama Kurguları.....	225
Karma Kurgular.....	228
Çözümlü Test-1	233
Çözümlü Test-2.....	241
Çözümlü Test-3.....	249
Çözümlü Test-4.....	257
Çözümlü Test-5.....	266

SÖZCÜKTE ANLAM ÖZELLİKLERİ

A. Gerçek Anlam

Sözcüğün temel anlamına, yan anlam ve anlamlarına sözcüğün gerçek anlamı denir.

1. Temel (İlk / Başat) Anlam

Sözcüğün tek başına söylendiğinde çağrıştırdığı anlamına sözcüğün **temel anlamı** denir. Başka bir ifadeyle sözlükte 1 numara ile gösterilen anlamdır.

- ✓ Çorabın öbür **eşini** yerden almak için sol ayağını uzatıyordu.

Bu cümledeki “eş” sözcüğü “birbirinin aynı olan veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri, benzeri” anlamında,

- ✓ Küçük kız çocuğu babasının **elini** sıkıca tutmuş yürüyordu.

Bu cümledeki “el” sözcüğü “kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü” anlamında,

- ✓ Gökyüzüne bakınca beyaz **bulutları** görmüş ve içini huzur kaplamıştı.

Bu cümledeki “bulut” sözcüğü “atmosferdeki su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikleri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığın” anlamında,

- ✓ Bu koyunda hiç **et** yok, pek zayıf.

Bu cümledeki “et” sözcüğü “insanlarda, hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka” anlamında,

- ✓ Şafağa doğru otomobil **sesi** duyuldu.

Bu cümledeki “ses” sözcüğü “kulağın duyabildiği titreşim, seda, ün” anlamında

- ✓ Seninle arkadaşlığımız **sonsuz** olacak.

Bu cümledeki “sonsuz” sözcüğü “sonu olmayan, bitmeyen, ebedi” anlamında yani temel anlamında kullanılmıştır.

2. Yan Anlam

Bir sözcüğün temel anlamına bağlı olarak benzerlik açısından ya da işlevsel açıdan kazandığı yeni anlamlara **yan anlam** denir.

Yan anlam da gerçek anlam kapsamındadır.

- ✓ Kadın diye **eşini** bellemiş, dürüst, aile babası bir adamdır.

Bu cümledeki “eş” sözcüğü “karı kocadan her biri, hayat arkadaşı, refik, refika” anlamında,

- ✓ Güvercin uzun zamandır **eşini** arıyordu.

Bu cümledeki “eş” sözcüğü “birlikte yaşayan dişi ve erkek hayvanlardan her biri” anlamında,

- ✓ **Elimdeki** bütün parayı bu eve yatırdım.

Bu cümledeki “el” sözcüğü “sahiplik, mülkiyet” anlamında,

- ✓ İki **el** silah sesi duyuldu.

Bu cümlede “el” sözcüğü “kez, defa” anlamında,

- ✓ **Şu sonsuz** mavilikte var mıydı onun eşi?

Bu cümledeki “sonsuz” sözcüğü “ölçülemeyecek kadar çok veya büyük olan anlamında,

- ✓ İçimdeki ülkede bu ordu insanlarına karşı **sonsuz** bir sevgi ve minnet var.

Bu cümledeki “sonsuz” sözcüğü “çok” anlamında yani yan anlamda kullanılmıştır.

B. Mecaz (Değişmece) Anlam

Bir sözcüğün gerçek anlamından (temel ve yan anlam ve anlamlarından) uzaklaşarak yeni anlamlar kazanmasına **mecaz anlam** denir.

Sözcükler cümle içerisinde, deyim ve atasözlerinde mecaz anlam kazanır.

- ✓ Gazi’nin şen çehresi üstünden ciddi bir düşüncenin **bulutu** geçer gibi oldu.

Bu cümledeki “bulut” sözcüğü “keder, endişe” anlamında,

- ✓ Ben hayatımı yeniden ve bambaşka **çizgiler** üzerinde kuracağım.

Bu cümledeki “çizgi” sözcüğü “temel” anlamında,

- ✓ Bir kıvılcım isyan havası **doğuruyor**.

Bu cümledeki “doğur-” sözcüğü “ortaya çıkmasına yol açmak, sebep olmak” anlamında,

- ✓ Bugün yine kaç **kapı** dolaştın?

Bu cümledeki “kapı” sözcüğü “ev gezmesi için gidilen yer” anlamında,

- ✓ Bu vicdan azabının demirden **pençesi** yüreğini sıkı-maya başlıyordu.

Bu cümledeki “pençe” sözcüğü “etkisinden kurtulmak olanaksız, etkisi çok olan güç” anlamında,

- ✓ Gençler dergimize yeni bir **soluk** getirdiler.

Bu cümledeki “soluk” sözcüğü “tarz” anlamında,

- ✓ Sokaklarda olay geçerken başka çocuklar da **sürüye** katılır, mektebe kadar giderler.

Bu cümledeki “sürü” sözcüğü “yönlendirilebilen insan topluluğu” anlamında,

Yani mecaz anlamda kullanılmıştır.

PÜF NOKTASI

Temel anlamını kaybeden sözcük somut anlam kazanmışsa *yan*, soyut anlam kazanmışsa *mecaz anlamda* kullanılmıştır.

- ✓ Dağda üşümek için ateş yakmış. (Temel anlam)
somut
- ✓ Yemeği ateşten indirmiş. (Yan anlam)
somut
- ✓ Ateşi kırktan aşağı düşmedi. (Yan anlam)
somut
- ✓ İçimin ateşi hiç küllenmedi. (Mecaz anlam)
soyut

Örnek

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük gerçek anlamın dışında kullanılmıştır?

- A) Dışarıda karlar erimeye başlamıştı.
- B) Bozuk kaldırımlardan sular akıyordu.
- C) Vücudu ezikler ile doluydu.
- D) Okuyabilmek için kapıdaki ışık yeterli değildi.
- E) Uykuda olan ağaçlar baharla uyandı.

Çözüm:

A seçeneğindeki “dışarı” sözcüğü “dış çevre, dış yer, hariç, içeri karşıtı”, B seçeneğindeki “bozuk” sözcüğü “bozulmuş olan”, C seçeneğindeki “ezik” sözcüğü “çarpma, dövülme vb. sebeplerle vücutta oluşan bere”, D seçeneğindeki “ışık” sözcüğü “cisimleri görmeyi, renkleri ayırt etmeyi sağlayan fiziksel enerji, erke, ziya, nur, şavk” anlamına geldiğinden bu sözcükler gerçek anlamlarıyla kullanılmıştır. Ancak E seçeneğindeki “uyku” sözcüğü “doğada görülen sükkûnet durumu” anlamına gelerek gerçek anlamın dışında yani mecaz anlamda kullanılmıştır.

Cevap E

C. Terim Anlam

Herhangi bir bilim, sanat, askerlik, spor ya da meslekle ilgili kavramları karşılayan sözcüklerin anlamına **terim anlam** denir.

- ✓ serum → tıp terimi
- ✓ zamir → dil bilgisi terimi
- ✓ kaside → edebiyat terimi
- ✓ seçim → hukuk terimi

- ✓ Yaşlılıktan gözlerine **perde** inmiş.

Bu cümledeki “perde” sözcüğü “katarakt” anlamında bir tıp terimidir.

- ✓ **Isı**, atomlar arası çekim gücünü yenerek maddenin hacmini artırır.

Bu cümlede “ısı” sözcüğü fizik terimidir.

- ✓ *Manas, Şehname, İlyada, Kalevala* birer **destan** örneğidir.

Bu cümlede “destan” sözcüğü edebiyat terimidir.

UYARI

Terim anlamlı sözcükler ait oldukları alan dışındaki cümlelerde kullanıldığında terim anlamlı olmaz.

- ✓ Hayatına güneş gibi doğmuştur.
- ✓ Konuya bu sözlerle noktayı koydu.

Bu cümlelerdeki altı çizili sözcükler günlük hayatla ilgili kavramları karşıladığından terim değildir.

SÖZCÜKTE ANLAM İLİŞKİLERİ

A. Eş Anlamlı (Anlamdaş) Sözcükler

Yazılışları farklı olduğu hâlde aynı anlamı karşılayan sözcüklere **eş anlamlı sözcükler** denir.

- ✓ O kadar yoksulmuş ki rüyasında bile eline para
fakirmiş

değmemiş.

- ✓ İnsanlara saygıyı yitirdin mi yandın.
hürmeti

- ✓ Hatıralarımızda kaldı o güzel günler.
Anılarımızda

- ✓ O gün Türkçe öğretmeninin yazılı yapma olasılığı vardı.
ihtimali

Bu cümledeki altı çizili sözcüklerin yerlerine altlarındaki sözcükleri getirdiğimizde, cümlelerin anlamı değişmez. Yani bu sözcükler, kullanıldıkları cümleye göre eş anlamlıdır.

KPSS2024

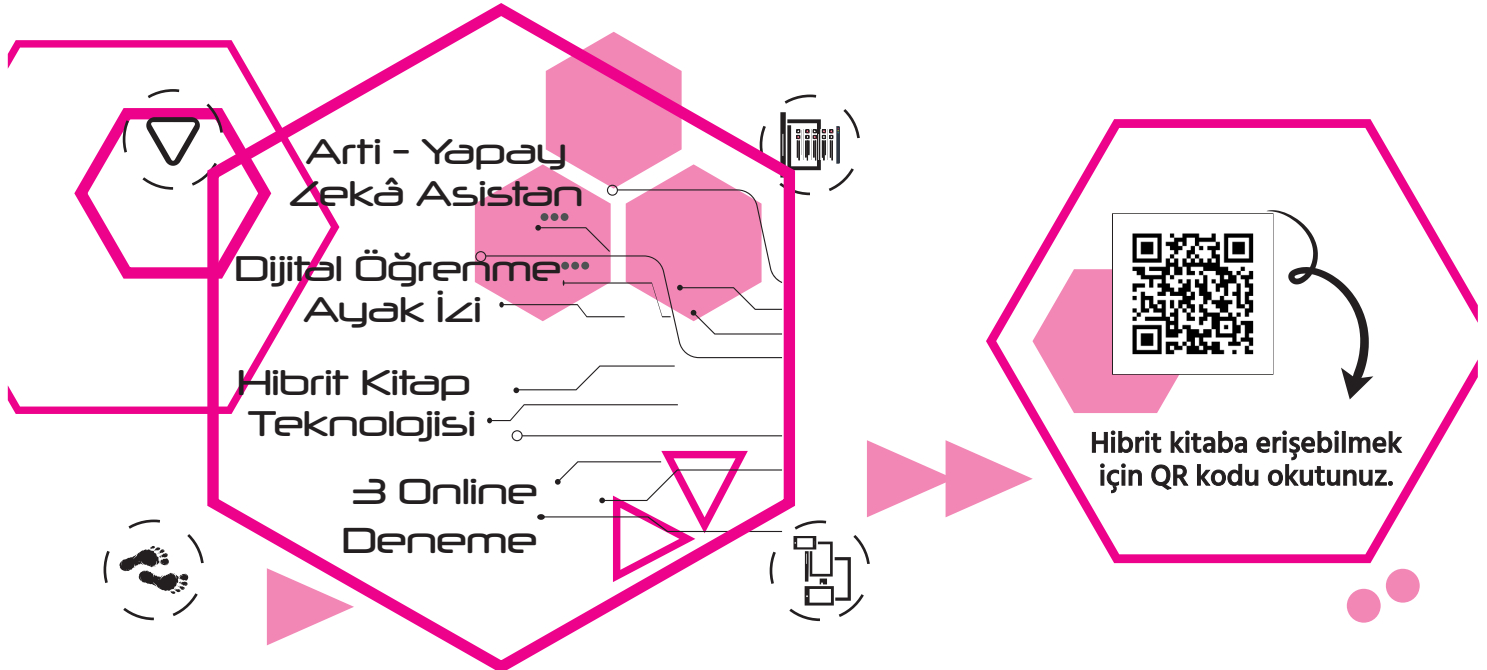
GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

MATEMATİK

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Genel Yetenek Genel Kültür Matematik Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6890-41-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

39. Baskı: Temmuz 2023 Ankara

Proje-Yayın Yönetmeni: Nilay Balin

Dizgi-Grafik Tasarım: Berna Ardiç Arslan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126 Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: 0 312 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Adaylar,

Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS), öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır.

Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yöneltecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz.

Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını oluşturan **Matematik** kitabımız sınav kapsamında yer alan **30** matematik sorusunu çözebilmeniz için size yardımcı olacaktır. Kitabımızda konular anlatıldıktan sonra “Çözüm” ve “Cevaplı” testler ile “Karma” testlere yer verilmiştir. Bu testler de çalıştığınız konuları pekiştirmenizde sizlere katkı sağlayacaktır. Ayrıca Arti-Yapay Zekâ teknolojisi ile bütün kiyaplarımıza artık cebinizden ve tabletinizden ulaşarak teknolojinin avantajlarından çalışmalarınızda da faydalanabileceksiniz. Kitabımızın baskı tarihinden sonra gerçekleşen herhangi bir değişiklik ya da sizlerden gelen geri bildirimler sonucunda yapılan bir düzenleme aşağıda verilen koda yüklenecek böylece kitabımız **“Dinamik”** bir şekilde tüm yıl boyunca yanınızda olacaktır.

Kitabımızın çalışmalarınızda yararlı olmasını temenni eder, KPSS’de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024gygk-matematik-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.

Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.

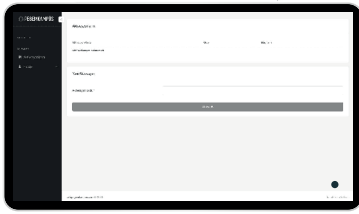
Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

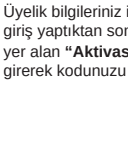
Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

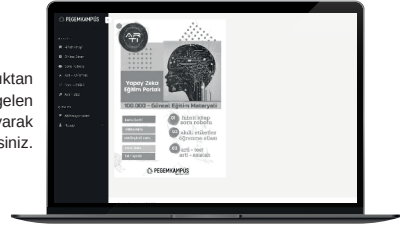
2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

3. Adım Erişim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm

Temel Kavramlar

Temel Kavramlar	1
Çözümlü Test 1-2.....	17
Cevaplı Test 1-2-3.....	25
Karma Test 1-2.....	31
Bölme – Bölünebilme	36
En Büyük Ortak Bölen (EBOB)	41
En Küçük Ortak Kat (EKOK)	41
Çözümlü Test	45
Cevaplı Test 1-2-3.....	49
Karma Test	55
Rasyonel Sayılar	57
Ondalık Sayılar	60
Çözümlü Test	62
Cevaplı Test 1-2	66

2. Bölüm

Denklemler – Eşitsizlikler – Mutlak Değer

Birinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Denklemler	70
Çözümlü Test	78
Cevaplı Test.....	82
Basit Eşitsizlikler.....	84
Çözümlü Test	90
Cevaplı Test.....	94
Mutlak Değer	96
Çözümlü Test	102
Cevaplı Test.....	106
Karma Test 1-2.....	108

3. Bölüm

Üslü – Köklü İfadeler – Çarpanlara Ayırma

Üslü İfadeler	112
Çözümlü Test	118
Cevaplı Test 1-2	122
Karma Test	126
Köklü İfadeler	128
Çözümlü Test	134
Cevaplı Test 1-2	138
Çarpanlara Ayırma.....	142
Çözümlü Test	150
Cevaplı Test 1-2-3.....	154

4. Bölüm

Oran Orantı ve Problemler

Oran - Orantı	160
Çözümlü Test	166
Cevaplı Test 1-2	170
Sayı ve Kesir Problemleri.....	174
Çözümlü Test	178
Cevaplı Test 1-2	182
Yaş Problemleri.....	186
Çözümlü Test	189
Cevaplı Test.....	193
Yüzde Problemleri	195
Kâr - Zarar Problemleri.....	195
Faiz Problemleri.....	198
Çözümlü Test	199
Cevaplı Test 1-2	203
Karışım Problemleri	207
Çözümlü Test	210
Cevaplı Test.....	214

İşçi Problemleri	216
Havuz Problemleri	219
Çözümlü Test	222
Cevaplı Test.....	226
Hareket Problemleri	228
Nehir Problemleri	234
Tren Problemleri.....	234
Çözümlü Test	235
Cevaplı Test.....	239

5. Bölüm

Kümeler - İşlem - Modüler Aritmetik - Fonksiyon

Kümeler	241
Çözümlü Test	249
Cevaplı Test.....	253
İşlem	255
Modüler Aritmetik	259
Çözümlü Test	263
Cevaplı Test 1-2	268
Kartezyen Çarpım	272
Bağıntı	272
Fonksiyon	272
Çözümlü Test	282
Cevaplı Test 1-2	286

6. Bölüm

Permütasyon - Kombinasyon - Olasılık

Saymanın Temel Kuralları	290
Permütasyon	292
Kombinasyon	295
Olasılık	297
Çözümlü Test	301
Cevaplı Test 1-4	305

7. Bölüm

Tablo - Grafik Okuma Sayısal Mantık

Sayısal Mantık Problemleri	313
Tablo-Grafik Okuma	342
Daire Grafiği.....	343
Sütun Grafiği	344
Çözümlü Test 1-6.....	345
Cevaplı Test.....	374
Karma Test 1-3.....	377

TEMEL KAVRAMLAR

Rakam:

Sayıları ifade etmeye yarayan sembollere rakam denir.

“0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9” onluk sistemde kullanılan rakamlardır.

Sayı:

Bir çokluk belirtmek için rakamların belirli bir kurala göre, bir araya getirilmesiyle oluşan ifadeye sayı denir.

$$-25, \frac{3}{2}, \sqrt{7}, -\frac{1}{2}$$

birer sayıdır.

(ab) iki basamaklı bir sayıdır. $a \neq 0$ 'dır.

$$\begin{array}{lcl} ab = 10a + b & & abc = 100a + 10b + c \\ \begin{array}{l} \rightarrow \text{Birler basamağı} \\ \rightarrow \text{Onlar basamağı} \end{array} & & \begin{array}{l} \rightarrow \text{Birler basamağı} \\ \rightarrow \text{Onlar basamağı} \\ \rightarrow \text{Yüzler basamağı} \end{array} \end{array}$$

Sayı Kümeleri

1. Sayma Sayıları Kümesi ($\mathbb{N}^+$)

$$\mathbb{N}^+ = \{1, 2, 3, \dots\}$$

2. Doğal Sayılar Kümesi ($\mathbb{N}$)

$$\mathbb{N} = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$$

3. Tam Sayılar Kümesi ($\mathbb{Z}$)

Bir başlangıç noktasına göre, ileride ve geride, yukarıda veya aşağıda kalan değerler pozitif (+) ve negatif (-) sayılar ile ifade edilir.

$$\mathbb{Z}^+ = \{1, 2, 3, \dots\} \quad \mathbb{Z}^- = \{\dots, -3, -2, -1\}$$

$$\mathbb{Z} = \mathbb{Z}^- \cup \{0\} \cup \mathbb{Z}^+$$

0 pozitif ya da negatif değildir.

4. Rasyonel Sayılar

a ve b birer tam sayı, $b \neq 0$ olmak üzere $\frac{a}{b}$ şeklinde yazılabilen sayılara rasyonel sayı denir.

$$Q = \left\{ \frac{a}{b} \mid a, b \in \mathbb{Z} \text{ ve } b \neq 0 \right\}$$

$$-\frac{5}{2}, \frac{3}{4}, \frac{7}{2}, 7, -9, \dots \text{ birer rasyonel sayıdır.}$$

5. İrrasyonel Sayılar

a ile b birer tam sayı ve $b \neq 0$ iken $\frac{a}{b}$ şeklinde yazılamayan sayılara irrasyonel sayılar denir.

$$\sqrt{3}, e, \pi, \frac{1}{\sqrt{2}} \text{ irrasyonel sayılardır.}$$

6. Reel (Gerçek) Sayılar

Rasyonel ve irrasyonel sayılar kümelerinin tüm elemanlarını içeren sayı kümesidir.

$$\sqrt{5}, 3, \frac{1}{2}, \frac{1+\sqrt{5}}{2}, \frac{\sqrt{3}}{2}, \sqrt[3]{-5} \text{ reel sayılardır.}$$

Tek ve Çift Sayılar

2 ile bölünebilen sayılara çift, bölünemeyen sayılara tek sayılar denir. n bir tam sayı olmak üzere $2n$ çift sayıların genel terimini, $(2n - 1)$ tek sayıların genel terimini belirtir.

“T” tek sayıları, “Ç” çift sayıları göstermek üzere, tek ve çift sayıların işlemleri

$$\begin{array}{ll} T \mp T = Ç & T \cdot T = T \\ T \mp Ç = T & T \cdot Ç = Ç \\ Ç \mp Ç = Ç & Ç \cdot Ç = Ç \end{array}$$

şeklinde gösterilebilir. Ancak tek ve çift sayıların birbirine bölümleri ile ilgili kesinlik durumu olmayabilir.

Örneğin $\frac{T}{T}$ işleminin sonucu her zaman bir tam sayı olmadığından bir yorum yapılamaz. Ancak; bu bölme işlemlerinin sonuçlarının tam sayı olduğunu kabul ederek şu yorumlar yapılabilir:

$$\frac{T}{T} = \text{Tektir.} \quad \frac{15}{3} = 5 \quad \frac{21}{7} = 3, \dots$$

$$\frac{Ç}{T} = \text{Çifttir.} \quad \frac{18}{3} = 6 \quad \frac{20}{5} = 4, \dots$$

$$\frac{Ç}{Ç} \text{ kesinlik yoktur. Çünkü}$$

$$\frac{24}{2} = 12 \quad \frac{24}{8} = 3 \quad \frac{24}{0} \rightarrow \text{tanımsız} \quad \frac{0}{0} \rightarrow \text{belirsiz}$$

çift tek

Bir sayının tam sayı kuvveti ile ilgili de kesin bir yorum yapılamaz. Ancak şu şekilde yorumlar yapılabilir:

$$T^T = 3^3 = 27 \text{ tek} \quad , \quad 3^{-3} = \frac{1}{27} \notin \mathbb{Z}$$

$$T^Ç = 5^2 = 25 \text{ tek} \quad , \quad 5^{-2} = \frac{1}{25} \notin \mathbb{Z}$$

$$Ç^T = 2^3 = 8 \text{ çift} \quad , \quad 2^{-3} = \frac{1}{8} \notin \mathbb{Z}$$

$$Ç^Ç = 2^4 = 16 \text{ çift}$$

$$Ç^Ç = 2^0 = 1 \text{ tek}$$

$$Ç^Ç = 0^0 = \text{belirsiz}$$

Dolayısıyla iki çift sayının birbirine bölümünün ve bir çift sayının çift kuvvetinin sonuçları ile ilgili kesinlik yoktur.

Pozitif ve Negatif Sayılar

Sıfırdan büyük sayılara pozitif, sıfırdan küçük sayılara negatif sayılar denir. Pozitif ve negatif sayıların işlemleri:

$$\begin{aligned} (+) + (+) &= + & (+) \cdot (+) &= + & + \cdot (-) &= - \\ (-) + (-) &= - & (-) \cdot (-) &= + \end{aligned}$$

Pozitif bir reel sayının bütün kuvvetleri pozitif, negatif bir reel sayının çift kuvvetleri pozitif, tek kuvvetleri negatiftir.

$$\begin{aligned} (-2)^2 &= (-2) \cdot (-2) = 4 \\ (-2)^3 &= (-2) \cdot (-2) \cdot (-2) = -8 \\ -2^2 &= -2 \cdot 2 = -4 \end{aligned}$$

Örnek

x ve y doğal sayılardır.

x + y = 20 olduğuna göre, (x · y) çarpımının en büyük ve en küçük değerini bulunuz.

Çözüm:

Toplamları verilen iki doğal sayının çarpımının en büyük değeri alması için sayıların birbirine yakın, en küçük değeri alması için sayıların birbirine uzak olması gerekir.

$$\begin{aligned} x + y &= 20 \\ 0 + 20 &= 20 \Rightarrow 0 \cdot 20 = 0 \text{ en küçük} \\ 1 + 19 &= 20 \Rightarrow 1 \cdot 19 = 19 \\ &\vdots \\ 10 + 10 &= 20 \Rightarrow 10 \cdot 10 = 100 \text{ en büyük} \end{aligned}$$

Örnek

x ve y birer tam sayıdır.

x · y = 20 olduğuna göre, (x + y) toplamının en büyük ve en küçük değerini bulunuz.

Çözüm:

Çarpımları verilen iki tam sayının toplamının en büyük ve en küçük değeri için sayıların birbirine uzak olması gerekir.

$$\begin{aligned} x \cdot y &= 20 \\ 20 \cdot 1 &= 20 \Rightarrow 20 + 1 = 21 \text{ en büyük} \\ 10 \cdot 2 &= 20 \Rightarrow 10 + 2 = 12 \\ &\vdots \\ -20 \cdot (-1) &= 20 \Rightarrow -20 - 1 = -21 \text{ en küçük} \end{aligned}$$

Örnek

x, y ve z birer tam sayıdır.

x · y = 24 ve y · z = 18 olduğuna göre, (x + y + z) toplamının en büyük ve en küçük tam sayı değeri kaçtır?

Çözüm:

$$x \cdot y = 24$$

$$y \cdot z = 18$$

ortak çarpan olan y sayısına değer vererek çözüme başlanır.

$$y = 1 \Rightarrow x \cdot y = 24 \Rightarrow x = 24$$

$$y \cdot z = 18 \Rightarrow z = 18$$

Böylece x + y + z = 43 bulunur.

$$y = -1 \Rightarrow x \cdot y = 24 \text{ için } x = -24$$

$$y \cdot z = 18 \text{ için } z = -18$$

Böylece x + y + z = -43 bulunur.

Örnek

x bir reel sayıdır.

5x + 13 sayısı en büyük negatif tam sayı olduğuna göre, x kaçtır?

Çözüm:

En büyük negatif tam sayı -1'dir.

$$5x + 13 = -1 \Rightarrow 5x = -14$$

$$x = -\frac{14}{5}$$

Örnek

a, b ve c birer rakamdır.

a = 3b ve b > c olduğuna göre, üç basamaklı en büyük abc sayısı kaçtır?

Çözüm:

$$a = 3b \quad b > c$$

$$b = 1 \Rightarrow a = 3 \quad 1 > c$$

$$b = 2 \Rightarrow a = 6 \quad 2 > c$$

$$b = 3 \Rightarrow a = 9 \quad 3 > c$$

en büyük abc sayısı istendiği için

$$a = 9 \quad b = 3 \quad c = 2 \text{ olmalıdır.}$$

Böylece abc = 932 bulunur.

KPSS2024

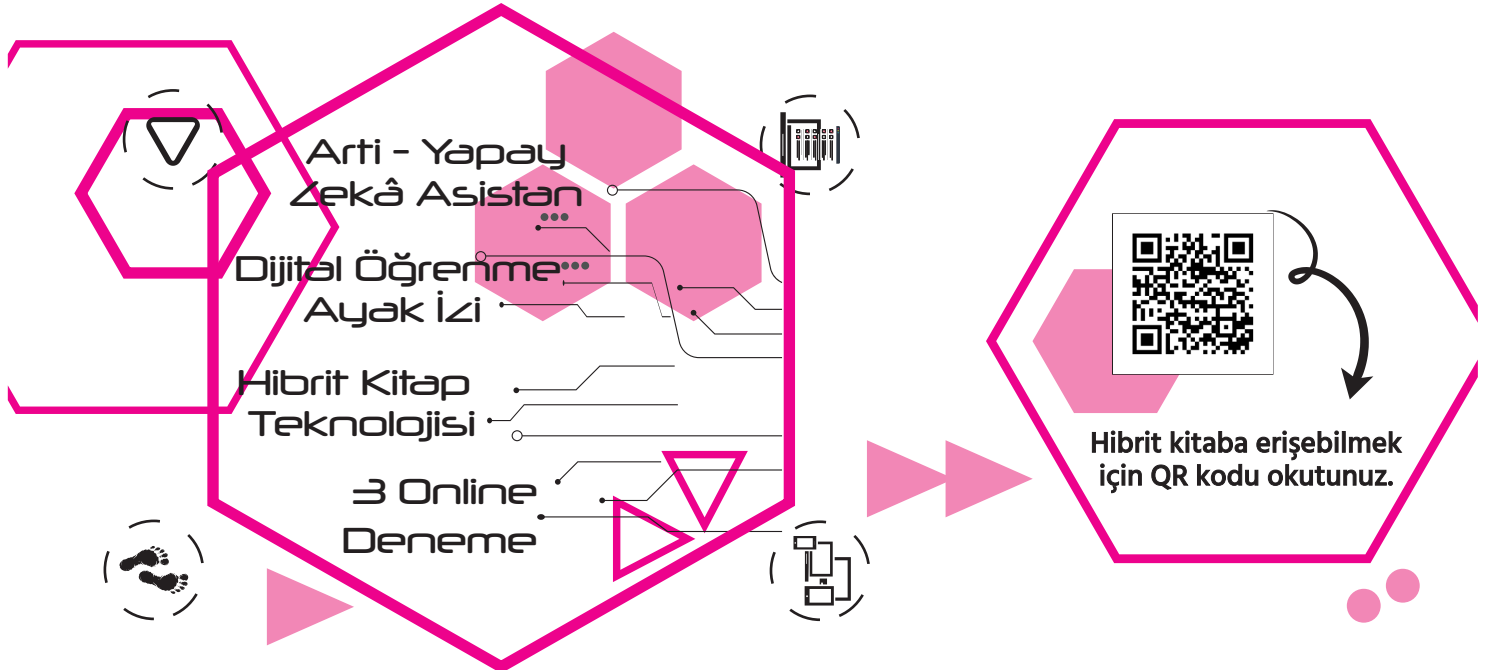
GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

GEOMETRİ

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Genel Yetenek Genel Kültür Geometri Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6890-41-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

40. Baskı: Ağustos 2023 Ankara

Proje-Yayın Yönetmeni: Deniz Şahan
Dizgi-Grafik Tasarım: Berna Ardıç Arslan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126 Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: 0 312 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 501
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Adaylar;

Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS), öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır.

Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yöneltecek ve öne geçirecektir.

Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz.

Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını oluşturan **Geometri** kitabımız sınav kapsamında yer alan **3 veya 4 soruyu** çözebilmeniz için size yardımcı olacaktır. Kitabımızda bölümlerin sonunda yer alan “Cevaplı” testler de öğrendiklerinizi pekiştirmenizi sağlayacaktır.

Kitabımızın baskı tarihinden sonra gerçekleşen herhangi bir değişiklik ya da sizlerden gelen geri bildirimler sonucunda yapılan bir düzenleme aşağıda verilen koda yüklenecek böylece kitabımız **“Dinamik”** bir şekilde tüm yıl boyunca yanınızda olacaktır. Ayrıca Arti-Yapay Zekâ teknolojisi ile bütün kiyaplarımıza artık cebinizden ve tabletinizden ulaşarak teknolojinin avantajlarından çalışmalarınızda da faydalanabileceksiniz.

Kitabımızın çalışmalarınızda yararlı olmasını temenni eder, KPSS’de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024gygk-geometri-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.

Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.

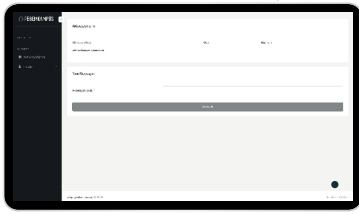
Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

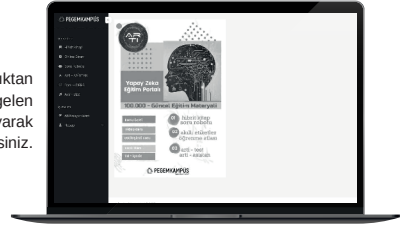
2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

3. Adım Erişim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm Geometrik Kavramlar - Doğruda Açılar - Üçgenler

Geometrik Kavramlar.....	1
Tanımsız Kavramlar.....	1
Açılar.....	1
Açı Çeşitleri.....	2
Açıortay.....	3
Tümler Açılar.....	4
Bütünler Açılar.....	4
Ters Açılar.....	4
Paralel İki Doğrunun Bir Kesen ile Yaptığı Açılar.....	4
Paralel İki Doğrunun Birden Çok Kesen ile Meydana Getirdiği Açılar.....	5
Kenarları Paralel Açılar.....	7
Kenarları Dik Açılar.....	7
Üçgenler.....	11
Üçgen Çeşitleri.....	11
Açılarına Göre Üçgenler.....	11
Kenarlarına Göre Üçgenler.....	11
Üçgende Temel ve Yardımcı Elemanlar.....	12
Üçgende Açılar ile İlgili Özellikler.....	13
Dik Üçgen.....	19
Üçgende Açıortay Teoremleri.....	25
Üçgende Kenarortay Teoremleri.....	29
Özel Üçgenler.....	34
İkizkenar Üçgen.....	34
Eşkenar Üçgen.....	37
Üçgende Alan.....	41
Üçgende Benzerlik.....	47
Üçgende Açı - Kenar Bağıntıları.....	57
Üçgen Eşitsizliği.....	57
Cevaplı Test 1 - 13.....	63

2. Bölüm Çokgenler ve Dörtgenler

Çokgenler.....	89
Dörtgenler.....	95
Dörtgenlerde Alan.....	97
Paralelkenar.....	99
Paralelkenarda Alan.....	100
Eşkenar Dörtgen.....	103
Dikdörtgen.....	105
Kare.....	108
Yamuk.....	110
Deltoid.....	115
Cevaplı Test 1 - 5.....	116

3. Bölüm Çember ve Daire

Çember ve Daire.....	126
Çemberde Açı.....	126
Çemberde Yardımcı Elemanlar.....	126
Çemberde Yay ve Açı Özellikleri.....	128
Çemberde Kiriş Yay Özellikleri.....	133
Çemberde Uzunluk.....	134
Bir Noktanın Bir Çembere Göre Kuvveti.....	134
İki Çemberin Ortak Teğetleri.....	139
İki Çemberin Birbirine Göre Durumları.....	141
Üçgenin Çemberleri.....	142
Teğetler Dörtgeni.....	143
Dairede Alan.....	143
Çemberde Benzerlik.....	147
Cevaplı Test 1 - 3.....	150

4. Bölüm Analitik Geometri

Noktanın Analitik İncelenmesi	156
Analitik Düzlem	156
İki Nokta Arasındaki Uzaklık	157
Doğrusal Noktalar	158
Doğrusal Olmayan Noktalar	161
Doğrunun Analitik İncelenmesi	164
Doğrunun Eğim Açısı ve Eğimi	164
Doğrunun Grafiğinin Çizimi	165
Doğrunun Denklemleri	166
Özel Doğrular	168
İki Doğrunun Birbirine Göre Durumları	169
Doğru Demeti	171
Simetriler	173
Noktanın Simetriği	173
Doğrunun Simetriği	177
Eşitsizlikler	179
Cevaplı Test	186

5. Bölüm Katı Cisimler

Prizma	188
Dikdörtgenler Prizması	189
Küp	191
Silindir	192
Piramit	195
Koni	196
Küre	198
Cevaplı Test 1 – 2	199

GEOMETRİK KAVRAMLAR

Tanımsız Kavramlar

Nokta, doğru, düzlem gibi kavramlar tanımsız kavramlardır.

Nokta

Kalem ucunun kâğıt üzerine bıraktığı işaret veya izdir. Noktanın belli bir alanı, hacmi veya boyutu yoktur. Nokta büyük harfle gösterilir.

Örneğin;

Doğru

İki ucu sınırsız aynı doğrultulu noktaların kümesidir.

Doğrular genelde küçük harfle temsil edilirler. **d** doğruyu veya **AB** diye sembolize edilebilir.

Doğru Parçası

İki nokta ile bu iki nokta arasında kalan noktaların birleşim kümesine **doğru parçası** denir.

doğru parçası **[AB]** sembolü ile gösterilir.

[CD] → CD doğru parçası

|CD| → CD doğru parçasının uzunluğu olarak gösterilir.

Işın

Bir ucu başlangıç noktası olup diğer ucu sonsuza giden noktaların oluşturduğu kümeye **ışın** denir.

[AB → AB yarı doğrusu diye okunur.

Yarı Doğru

[AB ışınından başlangıç noktası yani A noktasının çıkartılması ile elde edilen noktaların kümesine **AB yarı doğrusu** denir.

]AB → AB yarı doğrusu diye okunur.

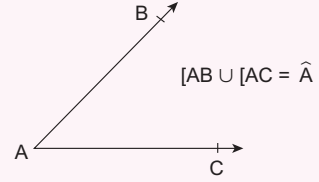
Düzlem

Bir masanın üstü, durgun su yüzeyi gibi tamamen düz ve aynı zamanda her yöne sınırsız olan noktaların oluşturduğu kümeye **düzlem** denir.

AÇILAR

Başlangıç noktaları aynı olan iki ışının birleşimine **"Açı"** denir.

Yani, **[AB** ve **[AC**

ışınlarının birleşimi

ile oluşan açı BAC ya da CAB açısıdır.

BAC açısı $\widehat{BAC}$ ya da $\widehat{CAB}$ şeklinde gösterilir.

Açının Ölçüsü

[AB ve **[AC** ışınları ara-

sında kalan bölgeye $\widehat{A}$ nın

ölçüsü denir. Her $\widehat{A}$ na 0

ile 360 arasında bir tek

reel sayı karşılık gelir. Bu

reel sayıya BAC açısının

(ya da CAB açısının) ölçüsü denir.

Yani BAC açısının ölçüsü α dır.

ve $m(\widehat{BAC}) = m(\widehat{A}) = \alpha$ veya

$s(\widehat{BAC}) = s(\widehat{A}) = \alpha$ ile gösterilir.

Eş Açılar: Ölçüleri eşit olan açılara **eş açılar** denir.

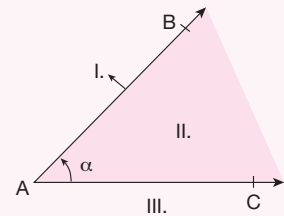
Yani, $m(\widehat{A}) = m(\widehat{B}) \Rightarrow A$ ile B açıları eş açılardır.

Açının Düzlemde Ayırdığı Bölgeler

Herhangi bir açı düzlemi üç farklı bölgeye ayırır.

Bu bölgeler

- I. Açının kolları
- II. Açının iç bölgesi
- III. Açının dış bölgesi

Açı Ölçü Birimleri

Derece, Grad, Radyan açı ölçü birimleridir. Genelde ölçü birimi olarak derece kullanılır. $20^\circ, 40^\circ, \dots$ şeklinde gösterilir.

Bu üç farklı açı ölçü birimleri arasındaki bağıntıyı şöyle verebiliriz.

D: Derece

G: Grad

R: Radyan olmak üzere

$$\frac{D}{180} = \frac{G}{200} = \frac{R}{\pi} \text{ bağıntısı vardır.}$$

NOT

Bir ışının başlangıç noktası etrafında bir tur döndürülmesi ile oluşan açı 360° , 400 Grad ve 2π Radyandır.

Derecenin Alt Birimleri

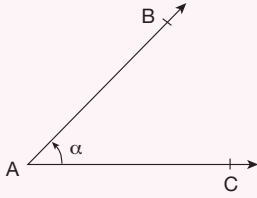
$$\begin{aligned} 1^\circ &\rightarrow \text{Bir derece} & 1^\circ &= 60' \\ 1' &\rightarrow \text{Bir dakika} & 1' &= 60'' \\ 1'' &\rightarrow \text{Bir saniye} & 1^\circ &= 3600'' \text{ dir.} \end{aligned}$$

AÇI ÇEŞİTLERİ

Dar Açı

Ölçüsü 0° ile 90° arasında olan açılara **dar açı** denir.

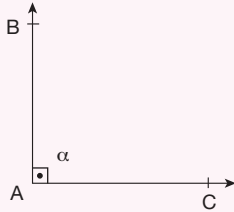
Yani, $0^\circ < \alpha < 90^\circ \Leftrightarrow \alpha$ dar açıdır.

Dik Açı

Ölçüsü 90° olan açılara **dik açı** denir.

Yani, $\alpha = 90^\circ \Leftrightarrow \alpha$ dik açıdır.

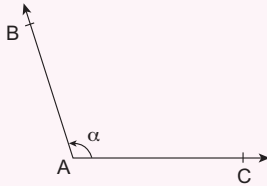

Geniş Açı

Ölçüsü 90° ile 180° arasında olan açılara **geniş açı** denir.

Yani,

$90^\circ < \alpha < 180^\circ \Leftrightarrow \alpha$ geniş açıdır.

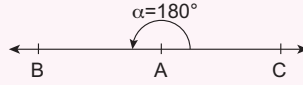

Doğru Açı

Ölçüsü 180° olan açılara **doğru açı** denir.

Yani,

$\alpha = 180^\circ \Leftrightarrow \alpha$ doğru açıdır.

Tam Açı

Ölçüsü 360° olan açılara **tam açı** denir.

Yani,

$\alpha = 360^\circ \Leftrightarrow \alpha$ tam açıdır.

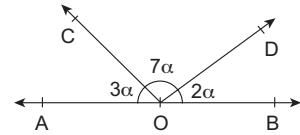
Örnek

A, O ve B noktaları doğrusal,

$$m(\widehat{DOB}) = 2\alpha$$

$$m(\widehat{COD}) = 7\alpha \text{ ve}$$

$$m(\widehat{AOC}) = 3\alpha$$

Yukarıdaki verilere göre, α kaç derecedir?

- A) 10 B) 12 C) 15 D) 18 E) 20

Çözüm:

A, O ve B noktaları doğrusal olduğundan doğru açı tanımını gereği 180° lik açı meydana getirirler.

Yani, $3\alpha + 7\alpha + 2\alpha = 180^\circ$ dir.

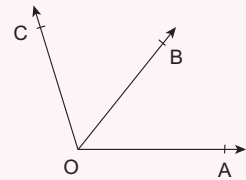
$$12\alpha = 180^\circ$$

$$\Rightarrow \alpha = 15^\circ \text{ bulunur.}$$

Komşu Açılar

Köşeleri ve birer kenarı ortak olan iç bölgelerinin kesişimleri boş küme olan açılara **komşu açılar** denir.

Yani, $\widehat{COB}$ ile $\widehat{BOA}$ komşu iki açıdır.

KPSS2024

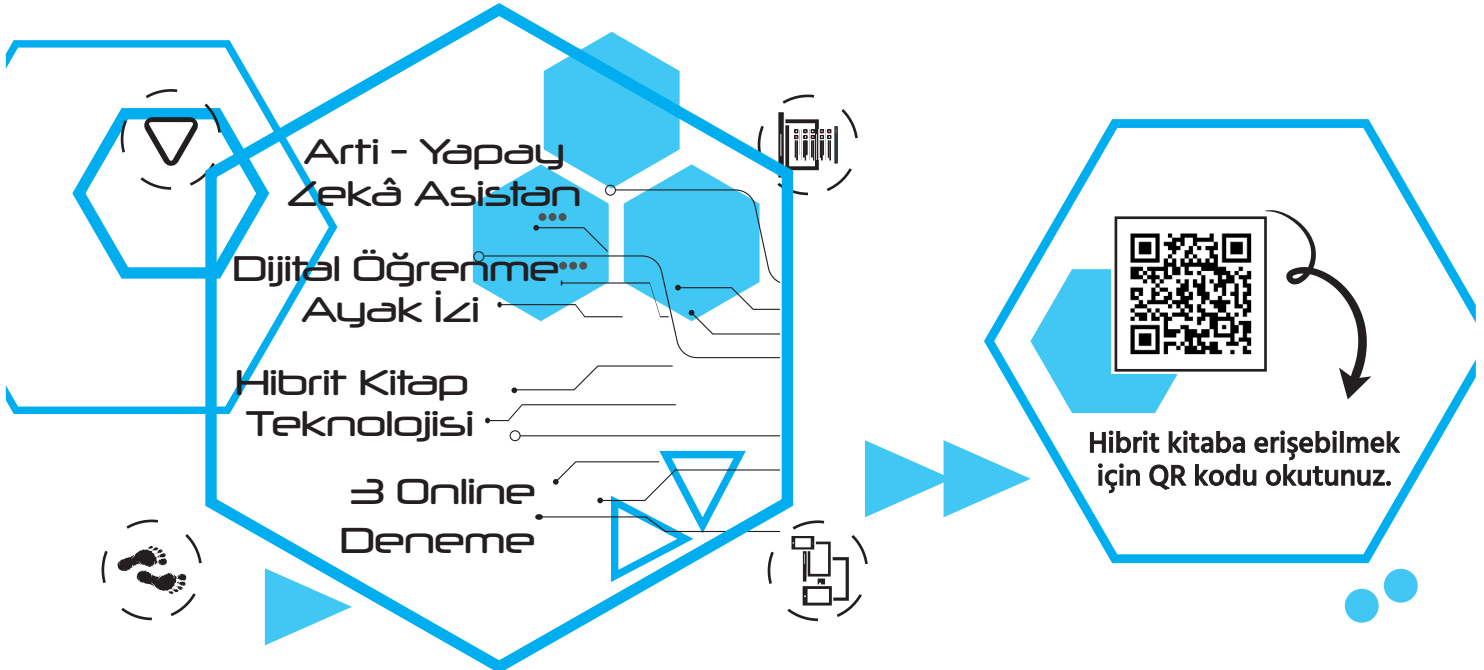
GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

TARİH

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Genel Yetenek Genel Kültür Tarih Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6890-41-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

40. Baskı: Ağustos 2023 Ankara

Proje-Yayın Yönetmeni: Deniz Şahan
Dizgi-Grafik Tasarım: Berna Ardiç Arslan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126 Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: 0 312 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Adaylar;

Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS), öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır. Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yönlerecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz. Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını oluşturan **Tarih** kitabımız, Tarih dersi ile ilgili ön yargılarınıza ve kaygılarınıza son verebilecek nitelikte hazırlanmıştır. Kitabımızda tarihî olayların sebep sonuç ilişkilerini daha iyi kavrayabilmenizi sağlayacak şekilde hazırlanmış olan konu anlatımı, “Not”, “Yorum” ve “Uyarı” kutucuklarındaki bilgilerle desteklenmiştir. Ayrıntı gibi görünen ama sınavda sorulabilecek bazı konular “Meraklısına” kutucuklarında sizlere sunulmuştur. Özellikle kültür ve uygarlıkla ilgili konularda da “Kavram Bilgisi” kutucukları ile kavramlar bir arada verilmiştir. “Akılınızda Olsun” kısımlarında yer alan kısa bilgilerle çalışmanızı pekiştirebileceksiniz. Kitabımızın baskı tarihinden sonra gerçekleşen herhangi bir değişiklik ya da sizlerden gelen geri bildirimler sonucunda yapılan bir düzenleme aşağıda verilen koda yüklenecek böylece kitabımız “**Dinamik**” bir şekilde tüm yıl boyunca yanınızda olacaktır. Ayrıca Arti-Yapay Zekâ teknolojisi ile bütün kıyaplarımıza artık cebinizden ve tabletinizden ulaşarak teknolojinin avantajlarından çalışmalarınızda da faydalanabileceksiniz.

Kitabın çalışmalarınızda yararlı olması temennisi ile, KPSS’de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024gygk-tarih-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

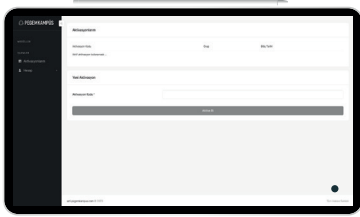
- 1 Kitapın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitapın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

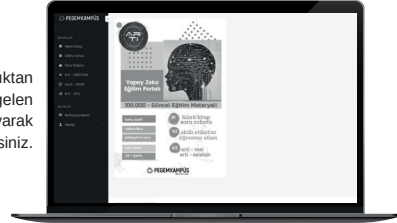
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm

İslamiyet Öncesi Türk Tarihi

Türk Adının Anlamı	1
Türklerin Ana Yurdu	1
Orta Asya Türk Göçlerinin Sebepleri ve Sonuçları	2
Orta Asya ve Avrupa'da Kurulan İlk Türk Devletleri	2
İslamiyet Öncesi Türk Devletleri'nde Kültür ve Uygarlık	9
Çözümlü Test	16
Cevaplı Test	19

2. Bölüm

Türk - İslam Tarihi

Türklerin İslamiyet'i Kabulü	22
İlk Türk - İslam Devletleri	23
Mısır'da Kurulan Türk Devletleri	27
İlk Türk - İslam Devletlerinde Kültür ve Uygarlık	28
Çözümlü Test	38
Cevaplı Test	43

3. Bölüm

Yerleşme ve Devletleşme
Sürecinde Selçuklu Türkiye

Anadolu'da Türkler	46
Anadolu'da Kurulan I. Dönem Türk Beylikleri	47
Türkiye (Anadolu) Selçuklu Devleti	48
Kösedağ Savaşı'ndan Sonra Anadolu'da Kurulan II. Türk Beylikleri	51
Haçlı Seferleri	52
Orta Asya ve Yakın Doğu'da Kurulan Devletler	53
Türkiye Selçuklu Devleti ve Beylikler Dönemi'nde Kültür ve Uygarlık	55
Çözümlü Test	62
Cevaplı Test	67

4. Bölüm

Osmanlı Tarihi

Kuruluş Dönemi (Beylikten Devlete Osmanlı Devleti) (1299 - 1453)	70
Yükselme Dönemi (Dünya Gücü: Osmanlı Devleti) (1453 - 1579)	74
Çözümlü Test	80
Cevaplı Test	85

5. Bölüm

Osmanlıda Kültür ve Uygarlık

Osmanlıda Devlet Anlayışı	88
Çözümlü Test	113
Cevaplı Test	117

6. Bölüm

Osmanlıda Yenileşme ve
Demokratikleşme Hareketleri

Duraklama Dönemi (Arayış Yılları) (1579 - 1699)	120
Gerileme Dönemi (XVIII. Yüzyıl) (1699 - 1792)	126
Dağılma Dönemi (En Uzun Yüzyıl) (XIX. Yüzyıl)	133
Çözümlü Test	148
Cevaplı Test	153

7. Bölüm

Avrupa'da Yaşanan Gelişmeler ve
Bu Gelişmelerin Türk - İslam
Dünyasına Etkileri

Orta Çağ'da Avrupa	157
Yeni Çağ'da Avrupa	158
Yakın Çağ'da Avrupa	162
Çözümlü Test	165
Cevaplı Test	170

8. Bölüm

XX. Yüzyılda Osmanlı Devleti

Trablusgarp Savaşı (1911 – 1912)	172
Balkan Savaşları (1912 - 1913).....	173
I. Dünya Savaşı (1914-1918)	175
Mondros Ateşkes Anlaşması (30 Ekim 1918)	182
İzmir'in İşgali ve Kuvayımiliye	186
Çözümlü Test.....	189
Cevaplı Test	196

9 . Bölüm

Millî Mücadele Hazırlık Dönemi

Genelgeler ve Kongreler Dönemi.....	200
I. TBMM Dönemi	209
Çözümlü Test.....	216
Cevaplı Test	222

10 . Bölüm

Millî Mücadele Muharebeler ve Antlaşmalar Dönemi

Kurtuluş Savaşı'nda Cephele	225
Lozan Konferansı ve Lozan Barış Antlaşması	237
Çözümlü Test.....	240
Cevaplı Test	243

11. Bölüm

Atatürk İlke ve İnkılapları Atatürk Dönemi İş Politika Gelişmeleri

II. Türkiye Büyük Millet Meclisi Dönemi.....	246
İnkılap Kavramı	246
Siyasi Alanda Yapılan İnkılaplar	246
Hukuk Alanında Yapılan İnkılaplar	253
Eğitim ve Kültür Alanında Yapılan İnkılaplar	254
Sosyal Alanda Yapılan İnkılaplar.....	258
Ekonomi Alanında Yapılan İnkılaplar.....	260
Sağlık Alanı ve Sosyal Alandaki Gelişmeler.....	263
Atatürk İlkeleri.....	263
Çözümlü Test.....	267
Cevaplı Test	273

12. Bölüm

Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası

Türk Dış Politikasının Temel İlkeleri.....	277
1923 -1932 Arası Türk Dış Politikası.....	277
1932 - 1939 Arası Türk Dış Politikası.....	280
Çözümlü Test.....	283
Cevaplı Test	286

13. Bölüm

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi

İki Küresel Savaş Arasında Dünya.....	288
II. Dünya Savaşı.....	295
Soğuk Savaş Dönemi	304
Yumuşama (Detant) Dönemi ve Sonrası	315
Küreselleşen Dünya.....	331
Çözümlü Test.....	351
Cevaplı Test	359

1. BÖLÜM

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

TÜRK ADININ ANLAMI

- Avrasya'da Türkleri araştıran bilim insanları, bu ezeli milletin adının anlamı konusunda, tarihin çeşitli dönemlerinde ve kaynaklarında farklı anlamlara rastlamışlardır.

Türk adı;

- ◆ Çin kaynaklarında "miğfer"
- ◆ Uygur metinlerinde "güç, kuvvet"
- ◆ Kaşgarlı Mahmut'un "*Divanu Lugâti't Türk*" eserinde "olgunluk çağı",
- ◆ Ziya Gökalp'in eserlerinde "törelî, kanun, nizam sahibi",
- ◆ A. Wamberg'e göre "türemek, çoğalmak",
- ◆ G. Doerfer'e göre; "Devlete bağlı halk",
- ◆ Barthold'a göre, "Birlik kazanmış halk",
- ◆ Herodot'a göre; "Deniz kıyısında oturan adam" anlamlarına gelmektedir.
- 1911'de bulunan eski bir Türkçe metinden, Türk kelimesinin yaygın olarak "güç, kuvvet" anlamında kullandığı anlaşılmaktadır.
- "Türk" kelimesini ilk defa siyasi ad olarak kullanan devlet, Kök Türkler olmuştur.
- Türk adından ilk kez bahseden kaynak ise Çin yıllıklarıdır. VIII. yüzyıldan itibaren Bizans, İran ve Arap kaynaklarında Türk kelimesine yer verilmiştir.

Coğrafi olarak Türkiye adı;

- Türklerin yaşadığı yer anlamına gelmektedir.
- Türkiye adı ilk defa VI. yüzyılda Bizans kaynaklarında Türklerin ana vatanı Orta Asya için,
- IX. ve X. yüzyıllarda Bizans kaynaklarında Volga'dan Orta Avrupa'ya kadar uzanan saha için,
- XI. ve XIII. yüzyıllarda Memlûklerin hâkim olduğu Mısır ve Suriye için,
- XII. yüzyıldan sonra ise Anadolu'yu ifade etmek için kullanılmıştır.

Not

Avrasya; Asya ve Avrupa kıtalarının büyük bir bölümünü içine alan Türkler, Moğollar, Çinliler ve Slavların yaşadığı coğrafyaya verilen addır.

TÜRKLERİN ANA YURDU

- Türklerin ana yurdu Orta Asya'dır.
- Orta Asya, doğuda, Kingan Dağları; batıda, Hazar Denizi; güneyde Hindikuş ve Karanlık dağları; kuzeyde Altay Dağları ve Baykal Gölü ile çevrili olan bölgedir.
- Orta Asya, denizden uzak karasal bir iklime sahiptir. Bölge yüksek düzlükler, dağlar ve ağaçsız steplerle kaplıdır. Bu etkenler Türklerin göçebe bir hayat sürmelerinde ve hayvancılık ile uğraşmalarında etkili olmuştur.

Ana Yurtta Görülen Kültür Merkezleri

Anav:

- Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat çevresinde bulunur.
- Türk kültürünün önemli bir unsuru olan "at" ilk kez bu kültürde görülmüştür.
- Orta Asya'nın en eski kültür merkezidir.

Afanesyev:

- Altay - Sayan Dağları çevresinde Minusinsk'te bulunur.
- Türklere ait en eski kültür merkezi olarak kabul edilir.
- Konargöçer bir yaşam sürdürülmüştür.
- Taşınabilir sanat eserleri ve madenden eşyalar bulunmuştur.

Andronova:

- Yenisey dolaylarında bulunur.
- Kültür, geniş bir alanda etkili olmuştur.
- Türklerin ataları tarafından meydana getirilmiştir.

Karasuk:

- Karasuk Nehri (Kırgızistan) civarında bulunur.
- Bu kültürde; demir madeni, birçok bölgeye göre daha erken işlenmeye başlamıştır.
- Tekerlekli, üstü çadırlarla örtülü arabalar kullanılmıştır.
- Atlı göçebe kültürün Orta Asya'ya yayılmasını sağlamıştır.

Tagar:

- Abakan bölgesinde bulunur.
- Kültür mensuplarına "Altaylılar"da denir.
- Türk kültürünün en gelişmiş ve sentezlenmiş halidir.

ORTA ASYA TÜRK GÖÇLERİNİN SEBEPLERİ VE SONUÇLARI

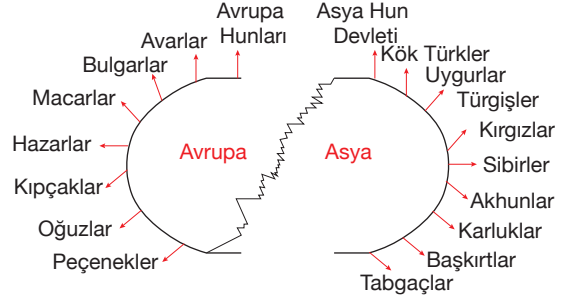
Sebepleri

- İklim koşullarının değişmesi
- Kuraklık
- Hayvan hastalıkları ve otlakların daralması
- Salgın hastalıklar
- Nüfus artışı
- Üretimin, tüketimi karşılayamaması
- Boylar arasındaki mücadele
- Dış baskılar
- Cihan hâkimiyeti düşüncesi
- Özgür ve bağımsız yaşama isteği

Sonuçları

- Türkler, dünyanın farklı bölgelerine yayılmışlar ve bu durum Türk tarihinin bir bütün olarak incelenmesini zorlaştırmıştır.
- Göçler sayesinde, Türk kültürü Avrupa, Afrika ve Asya'ya yayılmıştır.
- Türkler gittikleri yerlerdeki toplumları devlet ve askerî teşkilat gibi alanlarda etkilemişlerdir.
- Geniş bir coğrafya'ya yayılan Türkler, pek çok Türk devleti kurmuştur. Bu durum teşkilatçı yapılarının göstergesidir.
- Türklerin farklı bölgelerde devlet kurmaları Türkler arasında dinî ve kültürel farklılıklar oluşturmuştur.
- Anadolu'ya yönelen Türk boyları İslamiyet'i kabul ederek büyük ve güçlü Türk devletleri kurmuşlardır.
- Avrupa'ya göç eden bazı Türk boyları ise Hristiyanlığı kabul ederek millî benliklerini kaybetmişlerdir.

ORTA ASYA VE AVRUPA'DA KURULAN İLK TÜRK DEVLETLERİ

Not

- Avarlar ve Hunlar hem Asya'da hem de Avrupa'da varlıklarını sürdürmüşlerdir.
- İskitler bir Türk devleti olarak değil içinde Türk topluluklarını barındıran bir devlet olarak kabul edilir.
- Avrupa'ya giden Oğuzlar ve Peçenekler devletleşmemişlerdir.

İskitler (Sakalar)

- Orta Asya kökenli atlı göçebe Türk toplulukları tarafından kurulmuştur.
- Kırım, Kafkas, Hazar coğrafyasına hâkim olmuşlardır.
- En önemli hükümdarı **Alp Er Tunga**'dır.
- Firdevsi "**Şehname**" adlı eserinde Alp Er Tunga'dan **Efrasiyab**" adı ile söz etmiştir.
- **Alp Er Tunga** ve **Şu** destanları İskitlere aittir.
- **Alp Er Tunga** Destanı, İskit ve Pers savaşlarını anlatmıştır.
- "**Tomris**" adında kadın hükümdarları vardır.
- Amazon kadınları, bir süre İskitlerin hâkimiyetinde yaşamışlardır.
- Altın işlemeciliğinde gelişmişlerdir; "**Bozkırın kuyumcuları**" olarak anılmışlardır.
- Ekonomileri hayvancılığa dayalıdır. Yoğurt, çökelek yaparak kımız içmişlerdir. Keçeden yapmış çadırı, dört tekerlekli araba üzerine yerleştirerek kullanmışlardır.
- Üzengiye bulmuşlardır.
- **Gök Tanrı** ve Şamanizm inançlarını benimsemişlerdir. Ölülerini kurganlara (mezarlara) mumyalayarak gömmüşlerdir.
- Sanat eserlerinde "Hayvan üslubu"nu benimsemişlerdir.
- Günümüz Yakut Türkleri, İskit soyundan gelmektedir.

KPSS2024

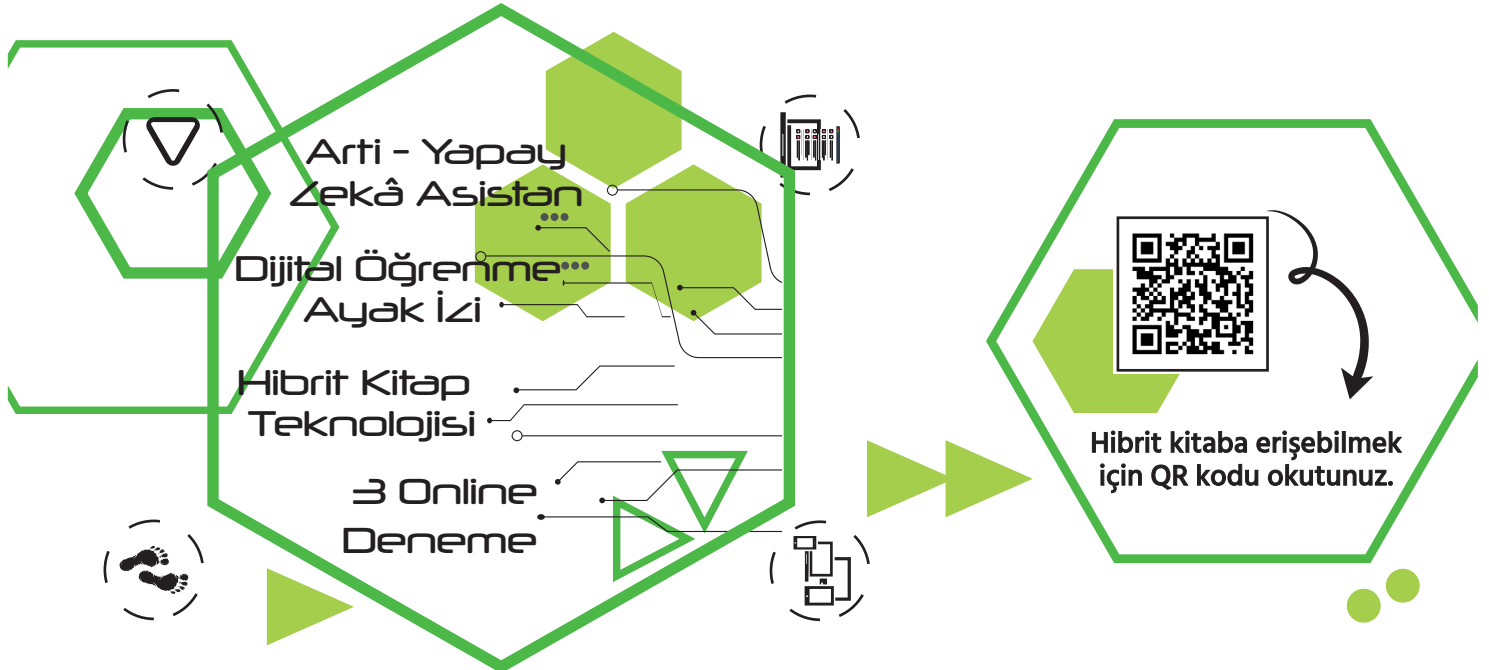
GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

COĞRAFYA

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Genel Yetenek Genel Kültür Coğrafya Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6890-41-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

39. Baskı: Temmuz 2023 Ankara

Proje-Yayın Yönetmeni: Deniz Şahan
Dizgi-Grafik Tasarım: Berna Ardiç Arslan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126 Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: 0 312 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Adaylar;

Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS), öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır. Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yönlerecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz.

Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını **Coğrafya** kitabımız oluşturmaktadır. Kitabımızda konu anlatımları görsellerle, resimlerle ve haritalarla desteklenmiş ve kalıcı öğrenmeye hazır hâle getirilmiştir. Her bölümün sonunda tablolarla anlatılan özet bilgilerle konuların yeniden gözden geçirilmesi amaçlanmıştır. Bölüm sonlarında “Çözümü” ve “Cevaplı” testlere yer verilmiştir.

Kitabımızın baskı tarihinden sonra gerçekleşen herhangi bir değişiklik ya da sizlerden gelen geri bildirimler sonucunda yapılan bir düzenleme aşağıda verilen koda yüklenecek böylece kitabımız “**Dinamik**” bir şekilde tüm yıl boyunca yanınızda olacaktır. Ayrıca Arti-Yapay Zekâ teknolojisi ile bütün kiyaplarımıza artık cebinizden ve tabletinizden ulaşarak teknolojinin avantajlarından çalışmalarınızda da faydalanabileceksiniz.

Kitabın çalışmalarınızda yararlı olması temennisi ile, KPSS’de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024gygk-cografya-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

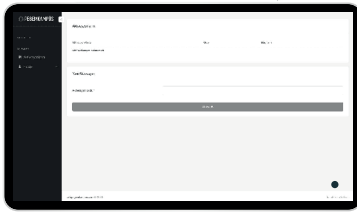
1. Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
2. Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
3. Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

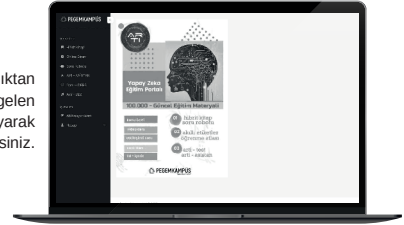
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm

Türkiye'nin Coğrafi Konumu

Mutlak Konum	1
Özel Tarihlerde Türkiye	5
Türkiye'nin Mutlak Konumu ve Sonuçları	7
Türkiye'nin Göreceli Konumu ve Sonuçları	9
Türkiye'nin Jeopolitiği	12
Özet	14
Çözümlü Test	15
Cevaplı Test	22

2. Bölüm

Türkiye'nin Yer Şekilleri

Türkiye'deki Yer Şekillerinin Genel Özellikleri	25
Fiziki Haritalar	25
Türkiye'nin Jeolojik Geçmişi	26
Türkiye'nin Şekillenmesinde Etkili Olan İç Kuvvetler	27
Türkiye'nin Platoları ve Ovaları	31
Türkiye'de Dış Kuvvetlerin Oluşturduğu Yer Şekilleri	33
Türkiye'nin Kıyı Tipleri	42
Türkiye'de Toprak Oluşumu ve Tipleri	43
Türkiye'nin Su Varlığı	46
Türkiye'de Doğal Afetler	52
Özet	59
Çözümlü Test	62
Cevaplı Test	68

3. Bölüm

Türkiye'nin İklimi ve Bitki Örtüsü

Türkiye'nin İklimi	71
Türkiye'de Sıcaklık	71
Türkiye'de Basınç ve Rüzgârlar	74
Türkiye'de Nemlilik ve Yağış	76
Türkiye'de İklim Tipleri	79
Türkiye'nin Bitki Örtüsü	81
Türkiye'nin İklim Tipleri ve Bitki Örtüsü	86
Özet	87
Çözümlü Test	88
Cevaplı Test	96

4. Bölüm

Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme

Türkiye'nin Nüfus Özellikleri	101
Türkiye'de Nüfusun Dağılışı ve Nüfus Yoğunluğu	103
Türkiye'nin Nüfusu ve Nüfus Sayımları	107
Türkiye'nin Nüfus Politikaları	107
Türkiye'de Nüfus Projeksiyonları: Türkiye	
Nüfusunun Geleceği	108
Türkiye'de Göçler	108
Türkiye'de Yerleşme	111
Türkiye'de Mesken Tipleri	116
Özet	117
Çözümlü Test	118
Cevaplı Test	124

5. Bölüm

Türkiye’de Tarım, Hayvancılık ve Ormancılık

Anadolu Uygarlıkları.....	127
Türkiye’de Arazi Kullanımı	128
Türkiye Ekonomisinin Sektörel Dağılımı	129
Türkiye Ekonomisini Etkileyen Faktörler.....	130
Türkiye’de Tarım	131
Türkiye’de Hayvancılık.....	145
Türkiye’de Ormancılık.....	150
Özet	152
Çözümlü Test.....	153
Cevaplı Test	159

6. Bölüm

Türkiye’de Madenler, Enerji Kaynakları ve Sanayi

Türkiye’de Madenler.....	165
Türkiye’de Enerji Kaynakları	174
Türkiye’de Sanayi	179
Özet	184
Çözümlü Test.....	186
Cevaplı Test	194

7. Bölüm

Türkiye’de Ulaşım, Ticaret ve Turizm

Türkiye’de Ulaşım	197
Türkiye’de Ticaret	205
Türkiye’de Turizm	208
Türkiye’nin 2023 Turizm Stratejisi.....	212
Türkiye’nin Millî Parkları.....	214
Türkiye’de Şehirler ve Özellikleri.....	221
Çözümlü Test.....	224
Cevaplı Test	231

8. Bölüm

Türkiye’de Bölge Sınıflandırması

Türkiye’de Bölge Sınıflandırması	235
Türkiye’nin Bölgesel Kalkınma Projeleri	237
Cevaplı Test	241

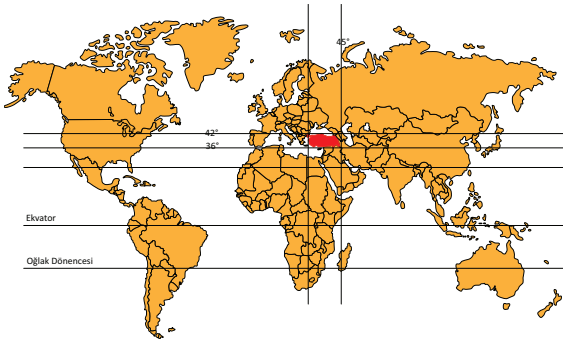
TÜRKİYE’NİN COĞRAFİ KONUMU

Bir bölgenin Dünya üzerindeki yerine **coğrafi konum** denir. İki şekilde ifade edilir:

MUTLAK KONUM

Dünya üzerindeki herhangi bir yerin başlangıç paraleli olan “**Ekvator**”a ve başlangıç meridyeni olan “**Greenwich**”e uzaklığının derece cinsinden ifadesi ne “**Mutlak Konum**” denir.

Türkiye, 36 - 42 Kuzey Paralelleri ile 26 - 45 Doğu Meridyenleri arasında yer almaktadır.

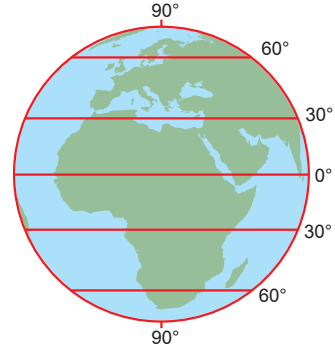
Not

Türkiye’den geçen en uzun paralel dairesi 36° K (Hatay’dan geçer.)’dir.
Türkiye’den geçen en kısa paralel dairesi 42° K (Sinop’tan geçer.)’dir.

Paraleller

Ekvator’a ve birbirine 1° aralıklarla çizilen hayali çemberlere **paralel** denir.

Paralellerin başlıca özellikleri şunlardır:

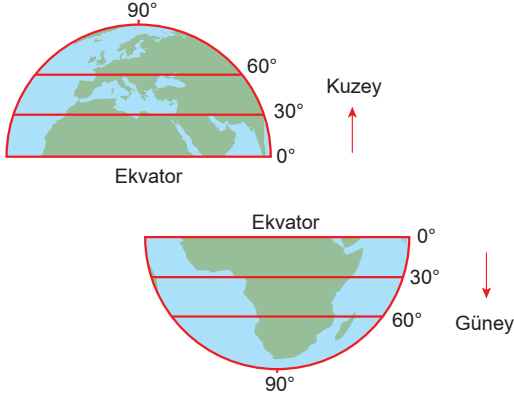

- Başlangıç paraleli ve en uzun paralel dairesi Ekvator’dur.

Not

Türkiye’nin en kuzeyi ile en güneyi arasında 666 km’lik kuş uçuşu uzaklık bulunmaktadır.
 $42^\circ - 36^\circ = 6^\circ \times 111 = 666 \text{ km}$

- Ekvator’dan kutuplara doğru boyları kısalır. Kutuplarda nokta hâlini alır.
- Ekvator, kutup noktalarına eşit uzaklıkta olan ve Dünya’yı iki eşit yarımküreye ayıran en büyük paraleldir.
- Ekvator’un kuzeyindeki alanlara Kuzey Yarımküre, güneyindeki alanlara Güney Yarımküre denir.

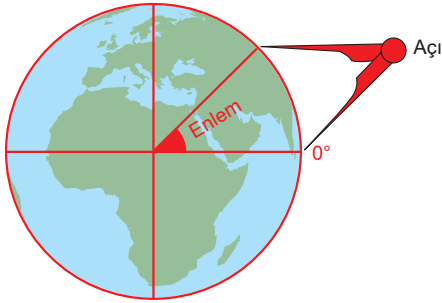

- 90 tane Kuzey Yarım Küre'de, 90 tane Güney Yarım Küre'de olmak üzere toplam 180 tane paralel bulunur. Paraleller birer derece aralıklarla çizilmiştir.
- Aynı boylam üzerinde iki paralel arası kuş uçuşu uzaklık dünyanın her yerinde 111 km'dir.

Not

Paralel ile enlem birbirine benzeyen ifadelerdir. Enlem bir noktanın Ekvator'a uzaklığının açısı (derece, dakika, saniye) cinsinden ifadesidir. Enlem, bir yerdeki sıcaklığı, bitki örtüsünü, nüfus ve yerleşmeyi etkiler.

Enlem: Dünya üzerindeki herhangi bir noktanın Ekvator'a olan uzaklığının açısı (derece, dakika, saniye) cinsinden ifadesidir.

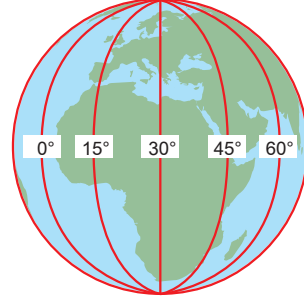

Meridyenler

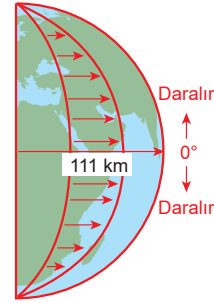
Bir kutup noktasından diğer kutup noktasına 1° aralıklarla çizilen hayali yarım dairelere **meridyen** denir.

Meridyenlerin başlıca özellikleri şunlardır:

Ülkemizde aynı meridyen yayı üzerinde yer alan kentlerin başlangıç meridyenine olan kuş uçuşu uzaklıkları eşit değildir. Başlangıç meridyeni ile yerel saat farkları eşittir.

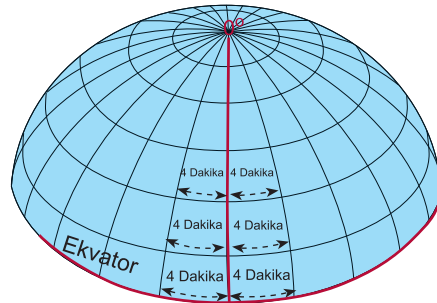
- Başlangıç meridyeni olarak İngiltere'nin Greenwich kasabasından geçen meridyen kabul edilmiştir (1884 yılında Uluslararası Meridyen Konferansı).
- Meridyenlerin boyları birbirine eşittir.
- Meridyenler yarım dairedir.
- Aralarındaki kuş uçuşu uzaklık yalnızca Ekvator'da 111 km'dir. Bu mesafe kutuplara doğru gidildikçe daralır.

Not

- Ardışık iki meridyen arası mesafenin en dar olduğu il Sinop'tur.
- Ardışık iki meridyen arası mesafenin en geniş olduğu il Hatay'dır.

- Ardışık iki meridyen arası, güney-kuzey yönünde Dünya'nın her yerinde mesafe olarak değişse de süre olarak her yerde 4 dakikadır.

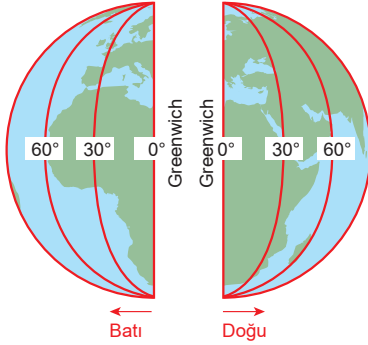

- Başlangıç meridyeninin doğusunda kalan alanlara Doğu Yarım Küre (180° meridyenine kadar), batısında kalan alanlara Batı Yarım Küre denir.

- Meridyenler 180 tane doğuda, 180 tane batıda olmak üzere toplam 360 tanedir.

Not

Türkiye'nin herhangi iki ilinden geçen meridyen uzunlukları birbirine eşittir.

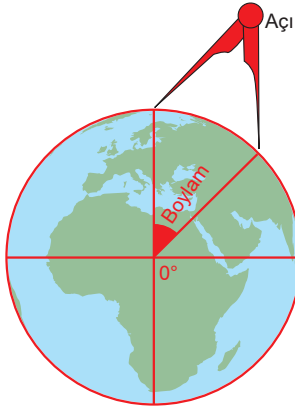

- Meridyenler birer derece aralıklarla çizilmişlerdir.

Not

Meridyen ile boylam birbirine benzeyen ifadelerdir. Boylam bir noktanın başlangıç meridyenine uzaklığının açı cinsinden ifadesidir.

Boylam: Dünya üzerindeki herhangi bir noktanın başlangıç meridyenine olan uzaklığının açı cinsinden ifadesidir.

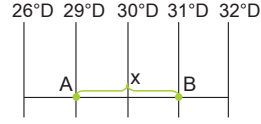
Yerel saat: Dünya üzerindeki herhangi bir yerin Güneş'in ufuk düzlemindeki konumuna göre belirlenen saatidir (Dinen kullanırız: namaz, sahur, iftar saatleri)

Not

Aynı boylam üzerindeki noktalarda yerel saatler yıl boyunca aynıdır.

Yerel Saat Hesaplamaları

- Verilen iki merkez arasındaki boylam farkı bulunur. (Aynı yarım kürede yer alıyorsa D-D, B-B çıkarılır. Farklı yarım kürede yer alıyorsa D+B, B+D toplanır.)

$B - A = x$ (Boylam farkı)

- Verilen iki merkez arasında bulunan boylam farkı iki meridyen arasındaki sabit zaman aralığı olan 4 dakika ile çarpılır ve iki merkez arasındaki yerel saat farkı bulunur.

$x \cdot 4 = \text{Yerel saat farkı}$

- Dünya batıdan-doğuya doğru döndüğü için doğuda Güneş erken doğar, erken batar, dolayısıyla doğunun yerel saati daima ileridir.
- Yerel saati istenen merkez daha doğuda ise, verilen saate bulunan yerel saat farkı eklenir.

$B'nin\ yerel\ saati = A'nın\ yerel\ saati + (x \cdot 4)$

- Yerel saati istenen merkez daha batıda ise, verilen saatten bulunan yerel saat farkı çıkarılır.

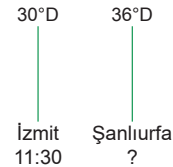
$A'nın\ yerel\ saati = B'nin\ yerel\ saati - (x \cdot 4)$

Not

Dünya üzerindeki bir nokta (Boylam) Güneş'in tam karşısına geldiği anda o noktada yerel saat 12:00'dir; öğle vaktidir, Güneş ışınları gün içerisinde en büyük açıyla düşer ve gölge boyu gün içerisinde en kısa hâlini alır.

ÖRNEK

30° Doğu Boylamı'nda yer alan İzmit'te yerel saat 11:30 iken aynı anda 36° Doğu Boylamı'nda bulunan Şanlıurfa'da yerel saat kaçtır?

$$36^\circ - 30^\circ = 6^\circ = (\text{Boylam farkı})$$

$$6^\circ \times 4' = 24' = (\text{Yerel saat farkı})$$

$$11.30 + 24' = 11.54 \text{ (Şanlıurfa'nın yerel saati)}$$

Şanlıurfa İzmit'e göre doğuda olduğu için toplama yapılır.

KPSS2024

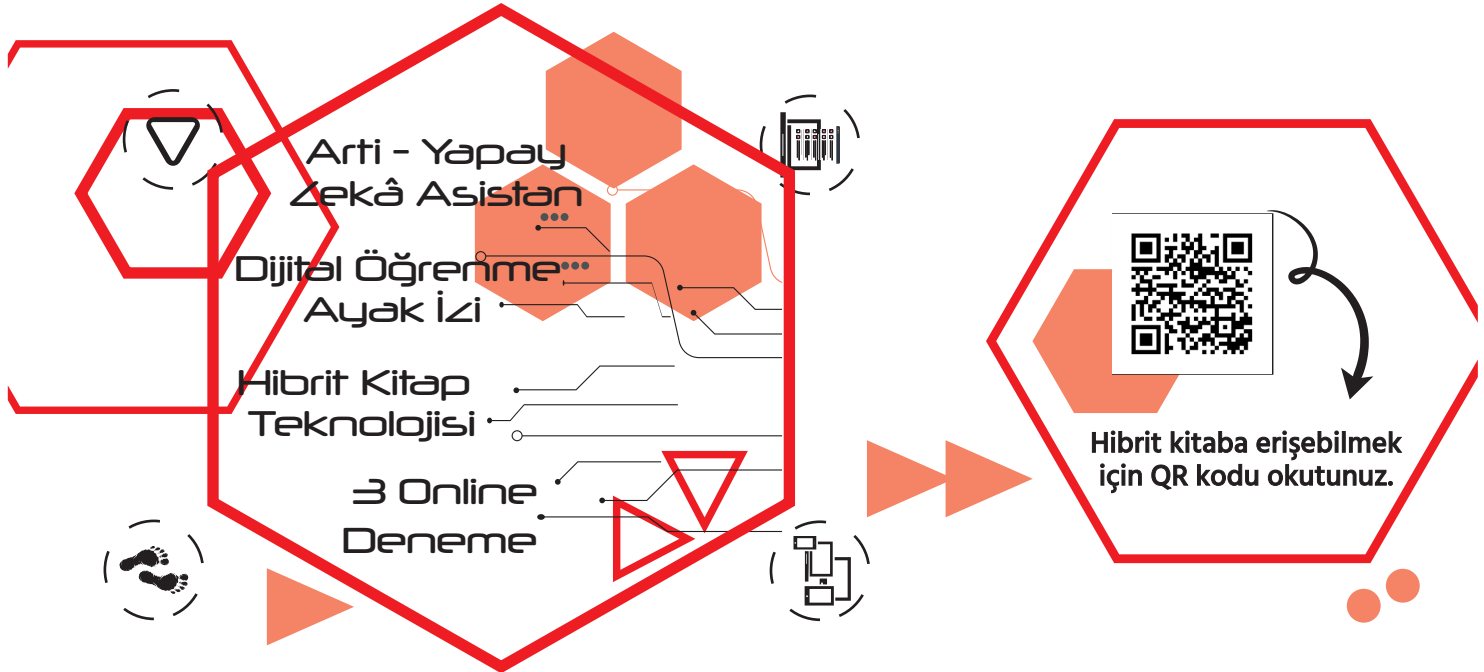
GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

VATANDAŞLIK

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Genel Yetenek Genel Kültür Vatandaşlık Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6890-41-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

40. Baskı: Ağustos 2023 Ankara

Proje-Yayın Yönetmeni: Deniz Şahan
Dizgi-Grafik Tasarım: Berna Ardıç Arslan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126 Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: 0 312 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 501
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Adaylar,

Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS), öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır. Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yönlerecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz.

Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını oluşturan **Vatandaşlık** kitabımız bu dersle ilgili kaygılarınızı giderecek şekilde açık ifadelerle yazılmıştır. Konuları daha iyi kavrayabilmeniz için tablolardan yararlanılmıştır. Karıştırılabilme ihtimali olan bazı yerler “Dikkat” kutucukları ile verilmiştir. Konu sonlarında da bilgilerinizi pekiştirebileceğiniz “Cevaplı Testler”e yer verilmiştir. Kitabımızın baskı tarihinden sonra gerçekleşen herhangi bir değişiklik ya da sizlerden gelen geri bildirimler sonucunda yapılan bir düzenleme aşağıda verilen koda yüklenecek böylece kitabımız **“Dinamik”** bir şekilde tüm yıl boyunca yanınızda olacaktır. Ayrıca Arti-Yapay Zekâ teknolojisi ile bütün kiyaplarımıza artık cebinizden ve tabletinizden ulaşarak teknolojinin avantajlarından çalışmalarınızda da faydalanabileceksiniz.

Kitabımızın çalışmalarınızda yararlı olmasını temenni eder, KPSS’de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024gygk-vatandaslik-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

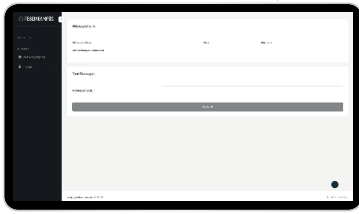
- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

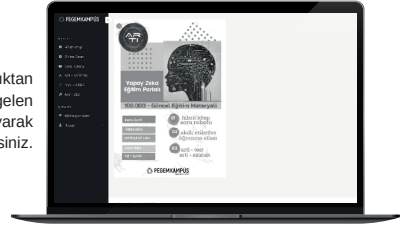
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm Temel Hukuk Bilgisi

Sosyal Düzen Kuralları.....	1
Hukuk Kurallarının Amaçları	1
Hukuk Kurallarının Yaptırımları.....	2
Hukuk Türleri	4
Hukuk Kurallarının Temel Nitelikleri	4
Hukuk Kurallarının Çeşitleri	5
Cevaplı Test-1	6
Hukukun Kaynakları	8
Hukuk Kurallarının Uygulanması.....	10
Hukuk Kurallarının Yorumu	10
Yorum Yöntemleri	10
Hukukta Boşluk Türleri	11
Cevaplı Test-2	12
Hukukun Dalları	14
Cevaplı Test-3	18
Medeni Hukukun Bölümleri	20
Fiil Ehliyetine Göre Kişi Grupları	24
Cevaplı Test-4	26
Hısımlık Kavramı	28
Yerleşim Yeri İkametgâhı ve Türleri	29
Tüzel Kişilik Kavramı	29
Ad Kavramı	31
Cevaplı Test-5	33
Borçlar Hukuku	35
Ticaret Hukuku	37
Devletler Özel Hukuku	37
Cevaplı Test-6	39
Hak Kavramı	41
Cevaplı Test-7	46

2. Bölüm Devlet ve Hükûmet Sistemleri - Türk Anayasa Tarihi

Devlet Kavramı	48
Hükûmet Sistemleri	50
Kurucu İktidar	52
Anayasa Türleri	52
Cevaplı Test-1	54
Osmanlı'daki Anayasacılık Hareketleri	56
Anayasalar	56
Cevaplı Test-2	61

3. Bölüm 1982 Anayasası Temel Hükümleri

1982 Anayasası Başlangıç İlkeleri	63
1982 Anayasası Genel Esasları	63
Cevaplı Test-1	68

4. Bölüm Temel Hak ve Hürriyetler

Temel Hak ve Hürriyetlerle İlgili Genel Hükümler	70
Cevaplı Test-1	78
Sosyal - Ekonomik Haklar ve Ödevler (Pozitif Statü Hakları)	80
Cevaplı Test-2	85
Siyasi Hak ve Ödevler (Aktif Statü Hakları)	87
Cevaplı Test-3	92

5. Bölüm Yasama

Yasama	94
Cevaplı Test-1	97
TBMM Üyelerinin Hukuki Statüsü	99
Cevaplı Test-2	101
TBMM'nin Görev ve Yetkileri	103
Cevaplı Test-3	108
TBMM'nin Faaliyetleri İle İlgili Hükümler	110
TBMM'nin Bilgi Edinme ve Denetim Yolları	112
Cevaplı Test-4	114

6. Bölüm Yürütme

Yürütme	116
Cumhurbaşkanı	116
Cevaplı Test-1	120
Cevaplı Test-2	125

7. Bölüm Yargı

Genel Hükümler	127
Yüksek Mahkemeler	129
Cevaplı Test-1	134
Hakimler ve Savcılar Kurulu (HSK)	137
Sayıştay	138
İnkılap Kanunlarının Korunması	139
Yargı Yoluna Kapalı Olan İşlem ve Kararlar	139
Cevaplı Test-2	140

8. Bölüm İnsan Hakları

Hak, Özgürlük ve Ödev Kavramları	142
İnsan Haklarına İlişkin Farklı Sınıflandırmalar	142
Türkiye'de İnsan Hakları	142
İnsan Hakları Denetim Yolları	144
İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi	146
Cevaplı Test	149

9. Bölüm İdare Hukuku

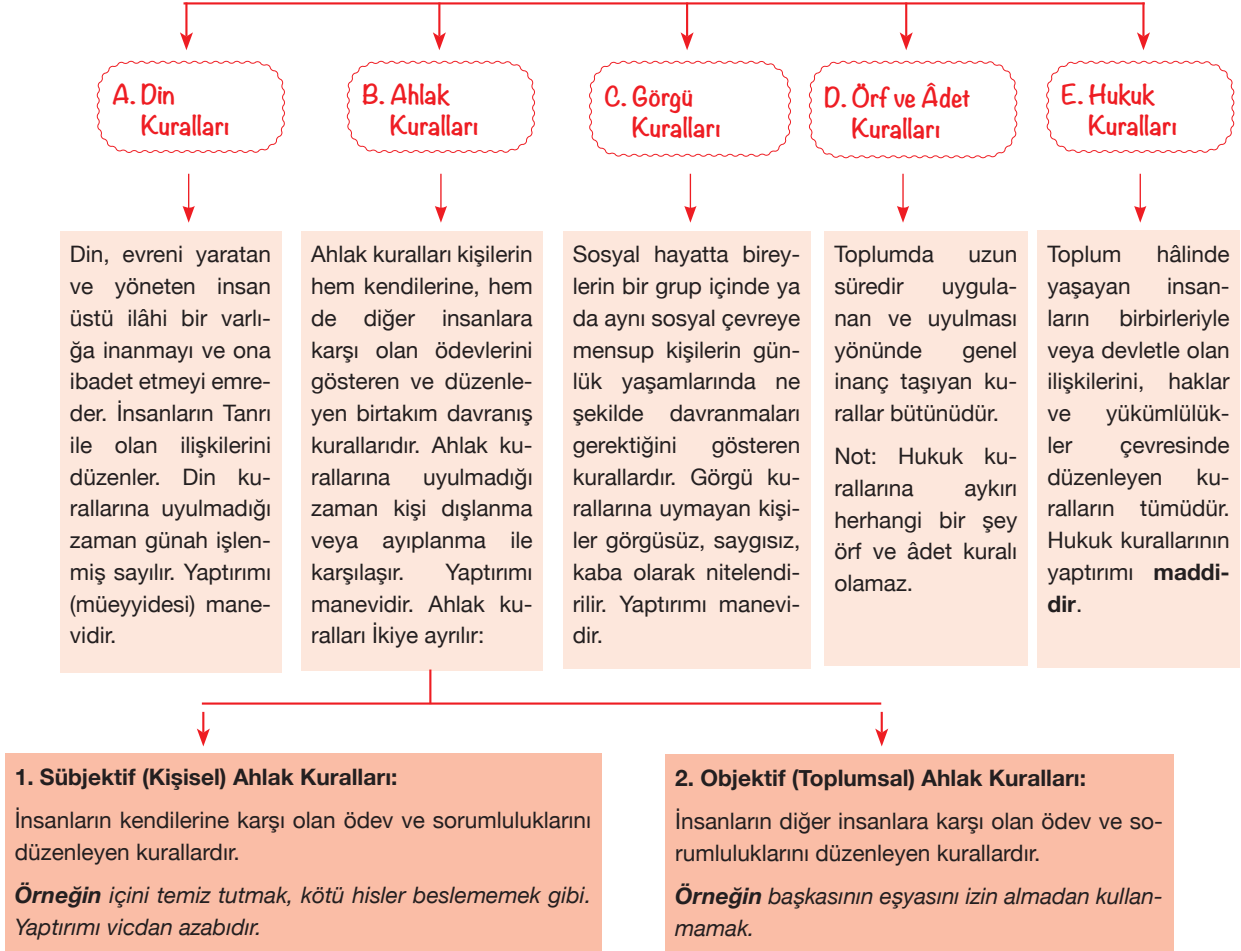
İdare Hukuku	151
Cevaplı Test-1	156
Türkiye'nin İdari Yapısı	159
Cevaplı Test-2	165
Cevaplı Test-3	174
Kolluk Faaliyetleri	176
İdarenin Yetkileri	176
Kamu Hizmetleri ve Temel İlkeleri	178
Cevaplı Test-4	179
Kamu Görevlileri	181
Cevaplı Test-5	187

10. Bölüm Uluslararası Kuruluşlar

Uluslararası Kuruluşlar	189
Ulusal Kuruluşlar	196
Cevaplı Test	198

SOSYAL DÜZEN KURALLARI

Topluluk hâlinde yaşamamanın bir sonucu olarak kurallara gereksinim duyulmuştur. Sosyal düzeni sağlayan bu kurallar; **din, ahlak, görgü, örf ve adet kuralları ile hukuk** kurallarıdır. Kişiler sosyal hayattaki ilişkilerinde bu kuralların koyduğu “emir” ve “yasaklara” uygun biçimde davranmak zorundadırlar. Aksi hâlde, birtakım tepkilerle karşılaşılır. Bu tepkiye genel olarak **yaptırım (müeyyide)** denir.

NOT

Din, ahlak ve görgü kurallarının; ayıplama – hor görme – dışlama – günahkâr olma gibi **manevi** yaptırımları (müeyyide) vardır. Hukuk kurallarının yaptırımı ise **maddi**dir. Hukuk kurallarını diğer sosyal düzen kurallarından ayıran temel özellik **maddi** yaptırımlar içermesidir.

DİKKAT

Yaptırımın maddi olması demek, bir hukuk kuralına aykırılık hâlinde devletin, kamu gücünü kullanarak hukuk kurallarını ihlal eden kimsenin bu aykırı davranışın sonucuna katlanmasını sağlamasıdır.

HUKUK KURALLARININ AMAÇLARI

Hukuk, toplum yaşamını düzenleme, sosyal gereksinimleri karşılama ve adalet düşüncesini gerçekleştirme amaçlarına yönelmiştir.

Bu amaçlar şöyle açıklanabilir:

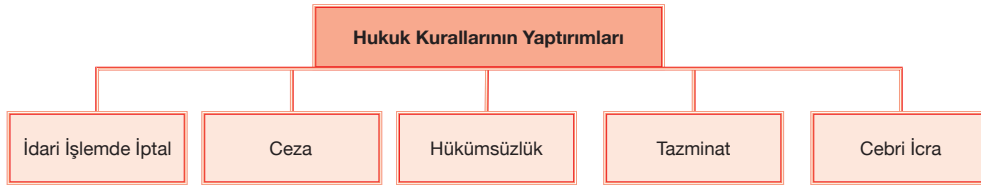
- * Hukuk, toplumda barışı sağlar.
- * Hukuk, toplumda güveni sağlar.
- * Hukuk, toplumda özgürlük sağlar.
- * Hukuk, toplumda düzeni sağlar.
- * Hukuk, toplumda adaleti sağlar.
- * Gelişmelere ve oluşumlara cevap verir.

NOT

Mutlak eşitlikten kastedilen şey, kişilerin kişisel ve özel durumlarına bakılmaksızın kanunların herkese eşit uygulanmasıdır. Kanun önünde eşitlikten kastedilen şey ise benzer durumda bulunanların benzer muameleyle tabi tutulmasıdır. Hukukun sağlamaya çalıştığı eşitlik kanun önünde eşitliktir.

HUKUK KURALLARININ YAPTIRIMLARI

- ▼ Yaptırım (müeyyide), herhangi bir hukuk kuralının koyduğu emir ve yasaklara uygun davranmama, onun yap dediğini yapmama veya yapma dediğini yapma durumunda karşılaşılabilecek tepkidir.
- ▼ **Taraflar arası eşitlik ve irade serbestisine dayanan özel hukukun yaptırımları**; hukuki bir yükümlülüğü yerine getirmeyi reddeden kimseye karşı zor kullanarak yükümlülüğünü yerine getirme anlamındaki **“cebri icra”**, kusurlu ve hukuka aykırı eylemle verilen zararın aynen ya da nakden karşılanması anlamındaki **“tazminat”** ve hukuka aykırı işlemin **yokluk, mutlak butlan, nisbi butlanla** batıl sayılması anlamındaki **“hükümsüzlük”** olarak ayrılır.

A. Kamu Hukuku Yaptırımları

1. İdare Hukuku Yaptırımları

- * İdare hukukunda yaptırımlar ikiye ayrılır. Birincisi idarenin kişilere uyguladığı yaptırımlardır. Bunlara; iş yeri kapatma cezası, memurun meslektan çıkarılması cezası, trafik cezası, öğrencinin okuldan uzaklaştırılması, disiplin cezaları gibi cezalar örnek verilebilir. İkincisi ise idarenin bizzat kendisine uygulanan yaptırımlardır. Kişiler, idarenin yaptığı işlemlerin hukuka aykırı olduğunu düşünüyorlarsa **idari yargıda** idari işlemin ortadan kaldırılmasını (**idari işlemin iptali**) talep edebilirler veya bu hukuka aykırı işlemlerinden zarara uğramışlarsa yine idari yargıda idareden zararlarını (**tam yargı davası**) tazmin edebilirler. **İptal** ve **tam yargı** yaptırımları idareye uygulanan yaptırımlardır.

- ▼ **Kamu hukuku yaptırımları** ise, kamu hukuku dalları olan ceza hukukunun, vergi ve idare hukukunun yaptırımlarıdır. Ceza hukukuna adını veren yaptırım, **“ceza”** yaptırımıdır.

- ▼ İdare hukuku yaptırımları, idareye uygulanan ve idarenin uyguladığı yaptırımlar olarak ikiye ayrılır:
 - İdareye uygulanan yaptırımlar; idarenin hukuka aykırı **“idari işleminin iptali** ve hukuka aykırı işlem ve eylemlerden doğan zararın karşılanması amacıyla **tam yargı davası yoluyla tazminattır.”**
 - İdarenin uyguladığı yaptırımlar; “idarenin personeline ilişkin uyguladığı yaptırımlar” (disiplin yaptırımları) ve “idarenin düzeni korumak veya bozulan düzeni yeniden sağlamak üzere kararlaştırdığı ve uyguladığı yaptırımlar” (idari yaptırımlar, kolluk tedbirleri ve idari cebri icra) olarak ayrılır.

NOT

Ülkemizdeki idari yargı yerleri; Danıştay, bölge idare mahkemesi, idare ve vergi mahkemeleridir.

2. Ceza Hukuku Yaptırımları

- * Ceza hukuku alanında yaptırımın adı **“ceza”**dır. **Kanunun** suç saydığı filleri işleyen kişilere **adli makamlarca** uygulanır. Kanun (TBMM çıkarır) dışında hiçbir hukuk kuralı ile suç ve ceza konulamaz. Buna evrensel bir hukuk ilkesi olarak “suçta ve cezada kanunilik ilkesi” denir. Yaptırım cezaları **hapis ve adli para cezaları** olarak iki ana gruba ayrılır.

Türk Ceza Kanunu’na Göre Hapis Cezaları

- **Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası**: Bu ceza, mahkûmun yaşamı boyunca devam eder. Mahkûmun hapis cezası, ilgili mevzuatta belirtilen katı güvenlik koşulları altında yerine getirilir.

- **Müebbet hapis cezası:** Hapis cezası, mahkûmun yaşamı boyunca sürer.
- **Sürelî hapis cezası:** En az 1 ay, en fazla 20 yıl sürer. Bir yıldan az olan hapis cezalarına kısa süreli hapis cezası denir.

NOT

Anayasanın 38. maddesine eklenen “Ölüm cezası ve genel müsadere cezası verilemez.” hükmü ile ölüm cezası hukuk düzenimizden tamamen çıkarılmıştır.

B. Özel Hukuk Yaptırımları

- ★ Özel hukuk yaptırımları “işlemleri hükümsüzlüğü”, “cebri icra” ve “tazminat” olmak üzere üçe ayrılır:

1. İşlemlerin Hükümsüzlüğü

- ★ Hükümsüzlük hukuki işlemlerdeki hukuka aykırılıklara ya da sakatlıklara bağlanan hukuki sonuçlardan biridir. Hükümsüzlük üçe ayrılır:

1.1. Yokluk

- ▼ Hukukun bir hukuki işlemin var olması için öngördüğü **kurucu unsurlarında** eksiklik söz konusu ise yokluk yaptırımından bahsederiz. Bir hukuki işlemin hukuk hayatında var olması için gerekli olan bu kurucu unsurlardan bir ya da birkaçının olmaması hâlinde, o işlem hukuk hayatında hiç yapılmamış yani doğmamış sayılır. Kişilerin nasıl evleneceği kanunda belirtilmiştir. Yokluğa imam nikahı ile yapılan veya aynı cinsten kişiler arasında yapılan evlilikleri örnek verebiliriz. Aynı şekilde yazılı olarak yapılmayan kefalet sözleşmesi de yoktur. Çünkü kefalet sözleşmesinde yazılı şekil, kurucu ögedir.
- ▼ Yok hükmünde olan bir işlemin geçersizliğini sağlamak için bir dava açılmasına gerek olmadığı gibi böyle bir işlemde de bir hak ya da yükümlülük doğmaz.

1.2. Butlan

- ▼ Bir hukuki işlemin hukuk dünyasında var olup, ancak tarafların istediği sonuçları hukukun öngördüğü geçerlilik şartlarındaki eksiklik nedeniyle doğuramadığı duruma **butlan** adı verilir. Butlanda, yokluktan farklı olarak sözleşme doğmuştur çünkü sözleşmenin kurucu unsurları vardır.

Bu hâller kendi içinde mutlak ve nispi butlan olarak ikiye ayrılır:

a. Mutlak butlan: Hukuki işlem, kanunun aradığı kurucu unsurlara sahip olmakla birlikte, **kanunun emredici hükümlerine** aykırı (kamu düzenine, kişilik haklarına, genel ahlaka ve adaba aykırı) ise kesin hükümsüz olur. Örneğin A'nın uyuşturucuyu B'ye satma konusunda B ile bir sözleşme yapması, bir kimsenin, teyzesi, halası, amcası veya dayısı ile evlenmesi, akıl hastası birinin evlenmesi mutlak butlan ile hükümsüzdür. Burada hukuki işlem doğmuştur ancak geçerlilik şartları yoktur. Hukuki işlem yapıldığı andan itibaren geçersizdir. Taraflar sonradan bu hukuki işlemlere geçerlilik kazandıramazlar.

b. Nispi butlan: Hukuki işlemin, kanunda aranan kurucu unsurlara sahip ve kanunun emredici hükümlerine de uygun olması ancak **işlemi yapan iradede geçici bir sakatlık olması** durumudur. İradeyi sakatlayan hâller geçici durumlardır. Bunlar **hata, hile, aldatma, korkutma** gibi sakatlık hâlleridir. Burada hukuki işlem doğmuştur ve geçerlidir. Ancak geçici suretle bir irade sakatlığı söz konusudur. Başta geçerli olan hukuki işlem iradesi sakatlanan kişinin mahkemeden talebiyle geçersiz hâle gelir. Sarhoşken veya baskı altındayken evlilik sözleşmesini imzalayan bir kişinin bu sakatlığı sonradan mahkeme kararıyla ortadan kaldırması nispi butlana örnek olarak gösterilebilir.

NOT

Mutlak butlanda hukuksal işlem, hâkim kararıyla birlikte başlangıçtan itibaren tümüyle ortadan kalkarken nispi butlanda hukuksal işlem, hâkimin kararından sonraki dönem için geçerli olmak üzere ortadan kalkar. Mutlak butlan durumunda hukuksal işlemin taraflarının anlaşmasının geçersiz olan işleme izin vermelerinin hiçbir etkisi yoktur. Yani taraflar anlaşarak mutlak butlanla sakat bir işlemi geçerli hâle getiremezler. Oysa nispi butlanda tarafların anlaşması sakat hukuksal işlemi geçerli hâle getirir.

1.3. Tek Taraflı Bağlamazlık

- ▼ Bir hukuki işlemin geçerliliğinin **belirli bir kişi veya makamın onayına bağlı olduğu hâlde bu onay alınmadan yapılması** durumunda hukuki işlemin geçersiz sayılmasıdır. Örneğin velisinin onayı olmadan 17 yaşındaki bir kişinin yetişkin birisi ile yaptığı satış sözleşmesi küçüğü bağlamazken yetişkini bağlar. Velisi sonradan onaylarsa, sözleşme iki taraf için de geçerlilik kazanır.

KPSS2024

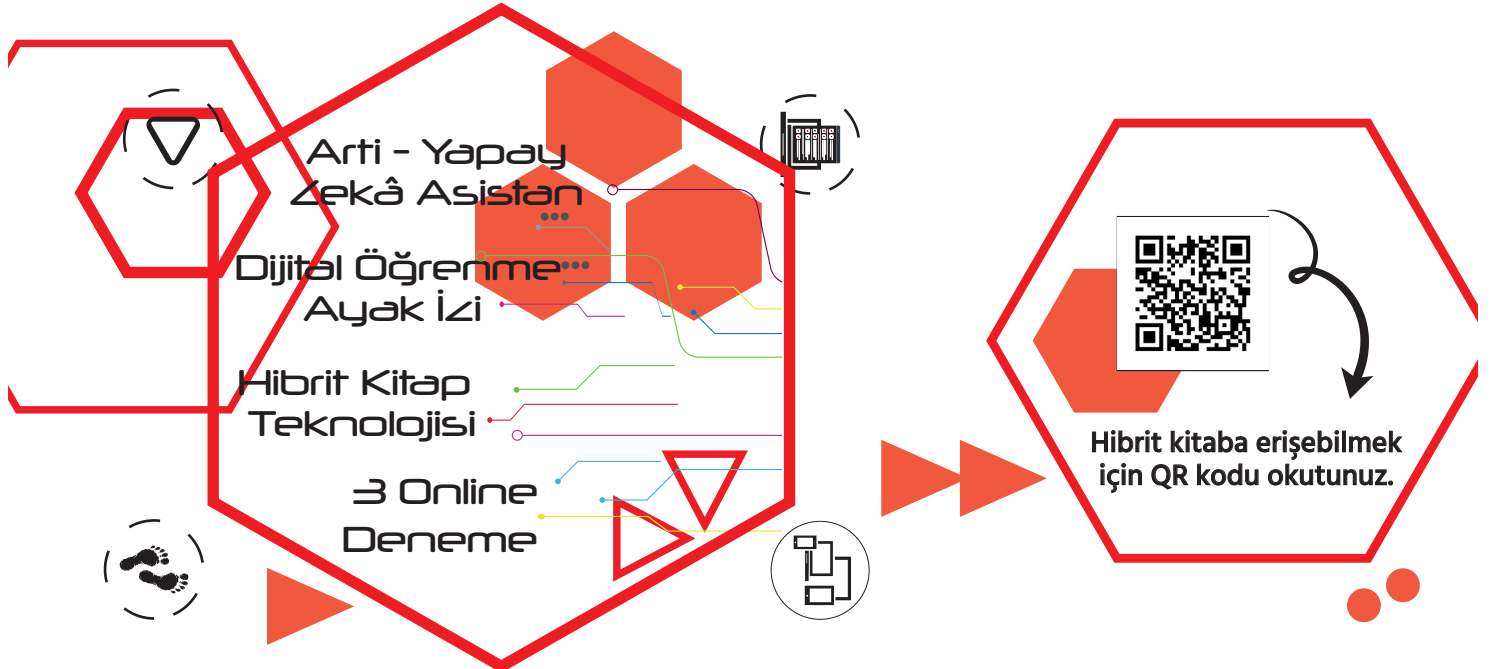
EĞİTİM BİLİMLERİ

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

GELİŞİM PSİKOLOJİSİ

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Eğitim Bilimleri Konu Anlatımı / Gelişim Psikolojisi

ISBN 978-625-6890-44-2

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

54. Baskı: Temmuz 2023, Ankara

Proje-Yayın: Nilay Balin
Dizgi-Grafik: Seyyide Bayraktar
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126 Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: (0312) 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Ö N S Ö Z

Değerli Öğretmenlerimiz,

Kendini eğitime ve öğretime adanmanın kutsallığını yaşamak için çıktığınız bu yolda iyi bir başlangıç yapmak ve mutlu yarınlara ulaşmak için ilk adım çalışmaya karar vermeniz ve doğru bir şekilde çalışmaya başlamanızdır. Bu doğrultuda hazırladığımız yayınlarımızla sizi en uygun şekilde amacınıza ulaştırmayı hedefliyoruz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024eb-gelisimpsikolojisi-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

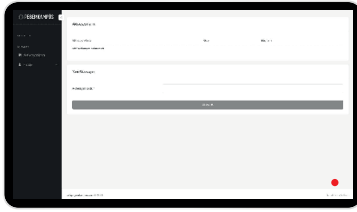
1. Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
2. Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
3. Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

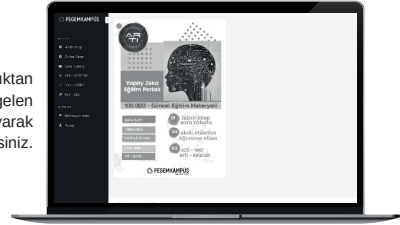
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. BÖLÜM

PSİKOLOJİYE GİRİŞ

Psikoloji.....	1
Psikolojik Yaklaşımlar	1
Araştırma Desenleri	6
CEVAPLI TEST	8

2. BÖLÜM

GELİŞİM PSİKOLOJİSİ

GELİŞİM PSİKOLOJİSİ	10
TEMEL KAVRAMLAR	12
Büyüme.....	12
Olgunlaşma	12
Deneyim (Yaşantı)	12
Hazırbulunuşluk.....	12
Öğrenme	12
Kritik Dönem	13
Bireysel Farklılık	15
EN TEMEL KAVRAMLAR.....	15
Yaş	15
Dönem	15
GELİŞİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	16
Kalıtım	16
Genotip	17
Fenotip	17
Mutasyon	18
Çevre	18
Tarihsel Zaman	19
Bölük	19
İkiz Araştırmaları	19
GELİŞİMİN İLKELERİ.....	21
ÖZET	24
ÇÖZÜMLÜ TEST	25
ÇÖZÜMLER	28
CEVAPLI TEST - 1	30
CEVAPLI TEST - 2	34

3. BÖLÜM

BİYOLOJİK GELİŞİM

BİYOLOJİK GELİŞİM.....	38
DOĞUM ÖNCESİ	38
BEBEKLİK DÖNEMİ 0-2 YAŞ	39
I. ÇOCUKLUK (2-6).....	41
II. ÇOCUKLUK (6-12)	41

ERGENLİK (9,12-18)	42
GENÇ YETİŞKİNLİK (18-30)	45
YETİŞKİNLİK (30-60).....	45
YAŞLILIK (65-ÜSTÜ)	47
Gelişim Görevleri.....	47
Biyolojik Gelişim Dönemleri	47
ÖZET	48
ÇÖZÜMLÜ TEST	49
ÇÖZÜMLER	54
CEVAPLI TEST - 1	56
CEVAPLI TEST - 2	60

4. BÖLÜM

BİLİŞSEL GELİŞİM

BİLİŞSEL GELİŞİM İLE İLGİLİ KAVRAMLAR	64
Biliş	64
PIAGET'DE BİLİŞSEL GELİŞİM	64
Temel Kavramlar.....	65
BİLİŞSEL GELİŞİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER ...	68
1. Olgunlaşma	68
2. Deneyim (ziksel deneyim).....	68
3. Sosyal (Kültürel) Aktarım	69
4. Dengeleme	69
EVRELER.....	69
Duyu-Devinim Evresi (0-2 Yaş)	70
İşlem Öncesi Evre (2-7 Yaş).....	72
Odaklanma	73
Tersine Çevrilemezlik.....	74
Görünüm.....	75
Özelden Özele Akıl Yürütme	75
Yanlış Bağdaştırma (Senkretik Düşünme)	77
İsimlendirmede Gerçeklik	77
Animizm.....	77
Yapaycılık (Arti kalizm)	77
Benmerkezcilik.....	77
Monolog.....	79
Tek Yönlü Düşünme (Sıralama / Sını andırma) ...	79
Geçişlilik.....	79
SOMUT İŞLEMLER EVRESİ (7-11 YAŞ).....	80
Odaktan Uzaklaşma.....	80
Tersine Çevirebilirlik	81
Çıkarılmış Gerçeklik	81
Mekanik Düşünme/Mantıklı Düşünme	81
Tümevarımsal Düşünme.....	81

Perspektif Alma	82
Kollektif Oyun.....	82
Çoklu Sınıflama.....	82
Dönüşümsel Düşünme	83
SOYUT İŞLEMLER EVRESİ - ÖNERMELİ İŞLEMLER (11-18 YAŞ)	84
Soyutlama	85
ERGEN BENMERKEZCİLİĞİ.....	89
VYGOTSKY: KÜLTÜREL YAKLAŞIM.....	90
DİL GELİŞİMİ	97
DİLİN NASIL ÖĞRENİLDİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER.....	97
Davranışçılık	97
Sosyal Öğrenme.....	97
Chomsky ve Psikolinguistik Kuram.....	98
CHOMSKY'NİN DİL GELİŞİMİ TABLOSUNA EKLEDİKLERİ.....	100
ÖZET	101
ÇÖZÜMLÜ TEST	102
ÇÖZÜMLER.....	107
CEVAPLI TEST - 1	111
CEVAPLI TEST - 2	115

5. BÖLÜM AHLAK GELİŞİMİ

AHLAK GELİŞİMİ.....	118
BİREYİN AHLAKI NASIL EDİNDİĞİNİ AÇIKLAYAN YAKLAŞIMLAR	118
Davranışçılık	118
Sosyal Öğrenme.....	118
Psikanaliz	118
Piaget	118
Piaget'ye Göre Ahlaki Gelişim Dönemleri.....	119
Kohlberg'in Ahlak Gelişimi.....	121
Gelenek Öncesi Düzey.....	122
Geleneksel Düzey	123
Gelenek Ötesi Düzey	124
ÖZET	129
ÇÖZÜMLÜ TEST	130
ÇÖZÜMLER.....	135
CEVAPLI TEST 1	138
CEVAPLI TEST 2	141

6. BÖLÜM KİŞİLİK GELİŞİMİ

KİŞİLİK GELİŞİMİ	144
Kişiliğin Boyutları	144
FREUD'UN KİŞİLİK KURAMI	144
Yapısal Kuram	145
Kişilik Mekanizmalarına Göre Kişilik Tipleri.....	146
Topografik Kuram.....	147
Psikodinamik Kuram.....	148
Psikoseksüel Kuram.....	153
ERİKSON PSİKOSOSYAL KİŞİLİK KURAMI	156
Temel Güvene Karşı Güvensizlik (0-2)	156
Özerkliğe Karşı Utanç ve Kuşku (2-4)	157
Girişimciliğe Karşı Suçluluk (4-7)	157
Başarıya Karşı Aşağılık (7-12)	158
Kimliğe Karşı Rol Karmaşası (12-18).....	158
Yakınlığa Karşı Uzaklık (18-30).....	160
Üretkenliğe Karşı Durgunluk (30-60)	161
Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk (60+).....	162
MARCIA'NIN KİMLİK STATÜLERİ	164
BAĞLANMA KURAMLARI	167
Çocuk Bağlanması.....	167
Yetişkin Bağlanması	169
DENETİM ODAĞI.....	170
ÖZET	173
ÇÖZÜMLÜ TEST	174
ÇÖZÜMLER.....	178
CEVAPLI TEST 1	180
CEVAPLI TEST 2	183

7. BÖLÜM MERAKLISINA

GELİŞİM PSİKOLOJİSİ TEMEL KAVRAM	188
GELİŞİM PSİKOLOJİSİNDE ARAŞTIRMA	188
YÖNTEMLERİ	188
BİYOLOJİK GELİŞİM İLE İLGİLİ EKSTRA KAVRAM VE KONULAR.....	194
EKSTRA KAVRAMLARLA İLGİLİ ÇÖZÜMLÜ TEST	223
ÇÖZÜMLER.....	228
KAYNAKÇA	233

PSİKOLOJİ

Psikolojinin Tanımı ve Çalışma Konuları

En genel tanımıyla psikoloji, gözlenen ve gözlenemeyen insan ve hayvan davranışlarını inceleyen bir bilim dalıdır. Psikolojinin çalışma alanı insanın düşünce, duygu ve davranışları ile ilgilidir. Yani psikoloji bu üç temel yapı üzerinde yoğunlaşır. Psikolojinin 3d'si olarak adlandırabileceğimiz bu yapılar genellikle birbirinden ayrı değil, birlikte işlemektedir.

Bir Bilim Dalı olarak Psikolojinin Kısa Tarihçesi

Psikoloji biliminin tarihi, insanlık tarihi kadar eski olmakla birlikte psikolojinin özellikle felsefeden ayrı bir bilim dalı olarak gelişmesi XIX. yüzyılın son çeyreğine rastlamaktadır.

XIX. yüzyılın son çeyreğinde psikolojinin kullandığı bilimsel yöntemlerin değişmesi ile psikoloji doğa bilimleri (kimya, biyoloji vb.) gibi bir pozitif bilim olarak kabul görmeye başlamıştır. Biyoloji, fizik gibi diğer doğa bilimlerinin yararlandığı kontrollü gözlem ve deney gibi bilimsel yöntemleri kullanmaya başladığında psikoloji felsefeden koparak ayrı bir disiplin hâline gelebilmiştir. Bu konudaki en ilk ve önemli adımlardan biri Alman bir fizyolog olan Wilhelm Wundt'un 1879'da Almanya'nın Leipzig şehrinde ilk psikoloji laboratuvarını kurmasıdır.

Avrupa'daki bu hareketlenmeyi izleyen tarihlerde Amerika'da da belirgin bazı ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu hareketlenmeler 1982 yılında ilk bilimsel psikoloji organizasyonu olan Amerikan Psikoloji Derneği'nin (PA) kurulmasına vesile olmuştur.

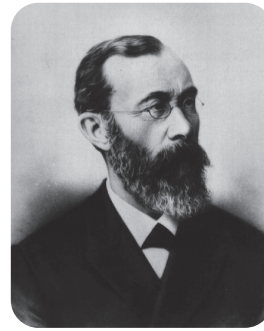
PSİKOLOJİK YAKLAŞIMLAR

Bir gelişim kuramı, "İnsan gelişiminin bir boyutunu açıklamak için tasarlanmış, birbirleri ile ilişkili deneysel olarak büyük ölçüde doğrulanmış ifadeler bütünüdür." biçiminde tanımlanabilir. Gelişim psikolojisinde insan gelişimini açıklamak için yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımların genel özelliği, insan gelişimini belli bir bakış açısıyla ele alıp açıklamalarıdır. Örneğin biyolojik yaklaşım tüm insan gelişimini bireyin biyolojik özellikleri ile bilişsel yaklaşım ve bilişsel süreçler ile açıklar.

W. Wundt (1812-1920), psikolojiyi felsefeden ayırarak ayrı bir bilim olmasını sağlamıştır. Psikoloji ayrı bir bilim olduktan sonra bu bilim içerisinde neyin incelenmesi gerektiği ya da neye önem verilmesi gerektiği konusu birçok ekolün ortaya çıkmasına neden olmuştur ve uzun süre bu ekollerin tartışma konusu olmaya devam etmiştir. Bu ekollerin bazıları günümüzde de insan gelişimini açıklarken bireyin gelişiminin farklı yönlerine vurgu yaparak gelişimi açıklamada kullanılmaktadırlar. Gelişim psikolojisindeki temel yaklaşımlar bu şekilde sınıflandırılabilir.

1. Yapısalcılık-Wundt, Titchener
2. İşlevselcilik-Angell, James
3. Olgunlaşma Kuramı-Gessell
4. Psikoanalitik Kuram-Freud
5. Sosyal Öğrenme Kuramı-Bandura
6. Davranışçı Kuram-Pavlov, Skinner, Watson
7. Gestalt-Koffka, Köhler, Weitheimer
8. Bilişsel Gelişim Kuramı-Piaget, Vygotsky
9. İnsancıl Kuramlar-Rogers, Maslow
10. Ekolojik Sistem Kuramları-Borenfenbrenner, Bernstein, Barker
11. Kültürlerarası Yaklaşım-Markus, Kitiyama, Kağıtçıbaşı

Yapısalcılık

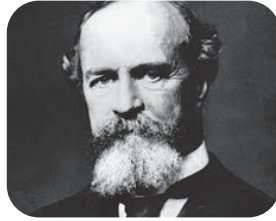
Wundt

Bu ekollerden biri olan yapısalcılık (strükturalizm), bilincin yapı bakımından incelenmesi olarak da tanımlanmaktadır. XIX. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan, Wilhelm Wundt ve Titchener'in öncülüğünü yaptığı bir yaklaşımdır. Yapısalcılar psikolojinin temel ilgi alanının insan zihni, zihnin parçaları ve onun bileşenleri olduğunu kabul etmekteydiler. Bu yaklaşıma göre doğada olduğu gibi bilinç olayları da birtakım daha yalın ruhsal parçalardan meydana gelmiştir. Psikolojinin amacı, bilinç denilen bu karmaşık olayı çözümlmek, zihnin en yalın öğelerini araştırmak, zihnin öğelerini en küçük parçalarına bölerek incelemek ve bunlar arasındaki ilişkileri bulup yasalar hâlinde formüle etmektir. Bu amaçla uyarıcılar, duyular, algılar, anılar, eşik değerler gibi konuları pozitif bilimlerden açısından bir laboratuvar ortamı içinde ele alıp incelediler. Yapısalcılar her öğenin bir duyum olması gerektiğini düşünmekteydiler ve içe bakış yöntemi adı verilen bir yöntem kullandılar. İçe bakış yönteminde deneğe çeşitli uyarıcılar verilerek bu uyarıcıları

mümkün olduğunca ayrıntılı tanımlamaları isteniyordu. Örneğin deneğe laboratuvarında bir ses veriliyordu daha sonra ses biraz yüksek olarak veriliyordu. Bu sesteki değişimi fark edip etmediği soruluyordu. Denek sesteki değişimi fark edip etmediğini düşünüp söylüyordu. Buna içe bakış denir, yani denek zihnine bakıp farkı fark edip etmediğini söylüyordu. Böylece karmaşık zihinsel yaşantıların, öğeleri yoluyla anlaşılabilirliğini kabul etmekteydiler. Bu yöntem davranışçılar tarafından nesnel olamayacağı için bilimsel olmamakla eleştirilmiştir. Çünkü düşünüp söylemek nesnel olarak sınamamaz.

İşlevselcilik (Fonksiyonculuk)

Bir başka psikoloji okulu ise Darwin'in evrim kuramından çok etkilenmiş olan, işlevselcilik (fonksiyonculuk)tir. XX. yüzyılda, John Dewey, Angell, William James gibi bilim adamlarının ortaya koyduğu bir yaklaşımdır.

William James

İnsan davranışlarını anlamak için bilincin öğelerini değil, insanın ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak ve insanın çevresine uyumda başvurduğu çevreye uyum sağlama davranışları ve öğrenme gibi yolların incelenmesi gerektiğini savunmuşlardır. Bu yaklaşım, Avrupa'daki psikoloji ekol ve kuramlarından farklı olarak bir konunun "ne olduğu, nasıl olduğu, nelerden oluştuğu" sorularını sorup bunlarla ilgilenmez "ne işe yaradığını sorar". Bu yaklaşımda "Zekâ nedir, zekânın parçaları nelerdir, zekânın öğelerinin birbirleri ile ilişkileri nelerdir?" soruları ile ilgilenilmez, "Zekâ ne işe yarar? Nerede, nasıl kullanılır?" soruları ile ilgilenilir. Avrupa'da Wundt "Görme algısının öğeleri nelerdir?" şeklinde sorar ve cevaplar: "Görme algısı: renk algısı, şekil algısı, hareket algısından oluşur..." İşlevselcilik akımı ise bu kuramsal çalışma yerine "Görme algısı nerede işe yarar, nasıl işe yarar?" şeklinde incelemesini yapar. "Görme algısı nerede işe yarar: Pilotlukta ince hassas işler yapılırken işe yarar." "O hâlde keskin görüşlü bireyleri nasıl seçeriz şeklinde hareket edip görme keskinliğini ölçen araçlar geliştirilmesinin nasıl olduğunu inceler. Bu yaklaşımda uygulamalı psikoloji alanları çıkmıştır. Zekâ nerede kullanılır? Eğitimde, buradan eğitim psikolojisi ve okul psikolojisi çıkmıştır. Klinik psikoloji, endüstri ve örgüt psikolojisi vb. uygulamalı alanlar büyük ölçüde bu yaklaşımın etkisi ile oluşmuşlar. Bu ekol, psikolojinin uygulama alanlarının ortaya çıkmasının yanında davranışçılık ve öğrenme psikolojisinin oluşmasında önemli bir rol oynamıştır.

Davranışçı Yaklaşım

1910'lu yıllarda ortaya çıkan ve öncülüğünü Watson, Pavlov, Skinner'ın yaptığı **davranışçı yaklaşıma** göre psikolojinin bilim hâline gelebilmesi için herkes tarafından gözlenebilir ve ölçülebilir fenomenlerin, yani davranışların, doğa bilimlerinde kullanılan objektif ve bilimsel metotlarla incelenmesi gerekmektedir. Davranışçılar, çevresel uyarıcılar ve bu uyarıcılara organizmanın verdiği tepkileri incelemişlerdir. Bunun için dış çevreden gelen uyarıcılar ve bu uyarıcıların organizmadaki tepkilerini inceleme yöntemini kullanmışlardır. Davranışçılar, davranışı oluşturan öğeler olarak koşullu reflekslerin önemini vurgulamışlar, öğrenmenin üzerinde durmuşlar ve insan davranışlarının anlaşılmasında bir yol olarak hayvan davranışlarını incelemişlerdir. Bundan dolayı temel konuları davranışlar ve öğrenmedir. Öğrenme psikolojisinin oluşumu ve gelişimini sağlamışlardır. Bu yaklaşım bütün insan davranışlarını ödül-ceza ve alışkanlıklar ile açıklar. Bir öğretmenin ders anlatımında yeni yöntem kullanmamasının sebebi bu yaklaşıma göre alışkanlıktır. Bir kişinin kızgınlığını bağırarak ya da kavga ederek sergilemesi ve daha önceki sorunlarını böyle çözüp ödüllendirilmesi de alışkanlığa yol açmıştır.

Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramı davranışçı yaklaşımla paraleldir. Bandura'nın sosyal biliş kuramı olarak da anılan gelişim kuramına göre hem kişisel hem de çevresel faktörler gelişim açısından önem taşımaktadır ve bu iki etmen birbiri ile etkileşim içinde işlev görmektedir. Davranış çevre tarafından biçimlendirilmekte ancak birey de çevreyi biçimlendirmektedir. Davranış, bireyin çevreyi gözlemlemesi ve taklit etmesi, bunun sonucunda da ödül ya da ceza alması ile kazanılmaktadır. Davranışın kalıcılığını belirleyen etmen, davranış sonucunda bireyin çevreden alacağı ödül ya da cezadır. Bandura'ya göre bireyin davranışı kazanması ile onu gerçekleştirmesi eş zamanlı olmak zorunda değildir. Birey kazandığı davranışı, davranışın kendisini ödüle götüreceğini ya da cezadan kurtaracağını düşündüğü zaman tekrar edecektir.

Gestalt Psikolojisi

Psikolojide etkili olan bir başka yaklaşım da gestalt (bütüncül) psikolojisi. Davranışlardan çok zihinsel süreçlerle ilgilenen, bireyin algılamaları üzerinde duran bir yaklaşımdır. XX. yüzyılın ilk yarısında Almanya'da ortaya çıkmıştır ve kuramın öncüleri arasında Wertheimer, Köhler ve Koffka gibi bilim adamları yer almaktadır. Hem yapısalcılara hem de davranışçılara, duyular ve koşullu reflekslerle ilgilendikleri için karşı çıkmışlardır. Davranışların ve yaşantıların

bütünlük içinde ele alınması gerektiği, ögeler arasındaki ilişkinin çok önemli olduğunu vurgulayan bir kuramdır. Gestalt psikologları algı, algılama yasaları, dikkat, içgörüsöl öğrenme, unutma gibi zihinsel süreçlerle ilgilenmişlerdir. Bu yaklaşım, her şeyi algı ile açıklar. Problem çözme olaylar arasındaki ilişkilerin farklı bir şekilde algılanmasıdır, psikolojik sorunlar bireyin dünyayı bozuk olarak algılamasıdır.

Psikodinamik Yaklaşım

Hem psikiyatriyi hem de psikolojiyi önemli düzeyde etkileyen bir kuram olan **psikodinamik (psikoanalitik) yaklaşım**, XX. yüzyılın başlarında Sigmund Freud tarafından ortaya konulmuştur. Temel konu kişilik, duygular ve psikolojik sorunlardır. Bu yaklaşım, tüm insan davranışlarını cinsel güdüler, toplumsal baskılar gibi bilinç dışı etkiler açısından ele almaktadır. Erken yaşam deneyimlerinin yetişkinlik döneminde uyum açısından önem taşıdığını öne süren Freud, tanımladığı psikoseksüel gelişim aşamalarında sosyal çevrenin ve anne-baba tutumlarının bireyin kişilik gelişimi üzerindeki etkilerinin önemini vurgulamıştır. Freud, insan gelişiminin çeşitli evrelerini tutarlı bir sistem hâlinde betimleyen ilk bilim adamıdır. Psikanaliz insanın eylemlerinin ve düşüncelerinin ilk bakışta görüldüğünden daha karmaşık olduğunu öğretmiştir. Hasta insanların vaka analizinden oluşturulmuş kuramlardır. Yaklaşımın en büyük sorunu hastalarda elde edilen bulguların normal insanlara genellenemeyeceğidir.

Hümanistik Yaklaşım

Günümüz psikoloji dünyasında ve insan anlayışında önemli bir yere sahip olan **hümanistik yaklaşım**, Abraham Maslow ve Carl Rogers tarafından ortaya konulan, insanın doğasının olumlu özelliklerden oluştuğunu, insanın biricik ve kendini geliştirme potansiyeline sahip bir varlık olduğunu savunan bir yaklaşımdır. Temel konu kişiliktir, özellikle benliktir. Bu yaklaşıma göre insan doğasına ilişkin üç büyük kabulü vardır: İnsan doğuştan iyidir. Bütün insanlar bir potansiyelle (gizil güçle) dünyaya gelir, bu potansiyel de bireyin kendini daha iyiye, mükemmele kendini geliştirmeye doğru gitmesine yol açar. Roger bu daha iyiye gitme isteğini şöyle açıklar: Bir bebek yürümeye başlarken sürekli düşer, hiçbir bebek düştüğü için yürümekten vazgeçmez. Üçüncü olarak insanda irade vardır. İnsanda iradenin olması demek bireyin kendi yanlışlarının sorumluluğunun kendisine ait olması demektir. Bireyin aile yaşantısı, yetiştiği çevre bozuk olabilir ancak bireyin arkadaşına hakaret etmesinin sorumluluğu bireye aittir. Öte yandan bireyin iradesinin olması demek birey hasta bile olsa kendini düzeltebilir demektir. Bireyde bu üç özellik doğuştan olduğu için birey uygun çevresel koşullarda bu potansiyeli en üst

noktasına kadar kullanarak kendini gerçekleştirebilme yeteneğine sahiptir. Birey kendini geliştirmiyorsa ya da yanlış yapıyorsa ya nasıl kendini geliştireceğini bilmediğinden ya da benlik saygısı, yani kendine duyduğu saygı düşük olduğu içindir. Bu yüzden bireye nasıl yapılacağı konusunda yardım edilmelidir, yani yol gösterilmeli ve nasıl yapacağı anlatılmalıdır. Bu yaklaşım, en çok iletişim üzerinde durur.

Bilişsel Yaklaşım

Bilişsel yaklaşım, bireyi bilgiyi işleyen, dış dünyanın bir iç modelini oluşturan ve amaçlarına ulaşmak için planlar ve stratejiler geliştiren bir organizma olarak görür. Temel konusu zihin problemi çözme ve karar vermedir. Piaget, Vygotsky, Kohlberg, Bruner ve Chomsky bu yaklaşımın en önemli temsilcileridir. İnsanın, mantıklı, dikkatli ve enerjik olduğunu ve sadece bilgi alıcı değil, aynı zamanda bilgiler üzerinde işlemin yapıcı bir varlık da olduğunu savunurlar. Bu kuram, bireyin zihninin, kalıtsal olarak getirdiği yapı ile çevrenin etkileşiminin sonucunda oluştuğunu vurgulamaktadır. Bu kurama göre olgunlaşma gelişimin hızını belirlerken deneyim bilişsel yapının oluşumunu ve niteliğini belirler. Bu yaklaşım, problem çözme ve karar verme sürecini, şemalar ve şemaların bir araya gelip oluşturduğu karmaşık yapılar olan dizinlerle (script) açıklar. Bir marketten değil de diğer marketten bireyin alışveriş yapmasını, bir problemi belli bir yöntemle çözmesini bireyin bu olgulara ilişkin şemaları ile açıklar.

Biyolojik Yaklaşım

Bu yaklaşım, psikolojideki en eski yaklaşımdır. Bu yaklaşım içindeki ilk kuram, Gesell olgunlaşma kuramı, psikolojinin gelişmesinde son derece önemli bir yeri olan kuramdır. Günümüzde de nöropsikoloji ve genetik biliminin ilerlemesi ile tekrar en önemli yaklaşım hâline gelmiştir.

Bu yaklaşım, tüm insan davranışlarını insan bedeninin özellikleri, kalıtım, hormonlar ve beynin özellikleri ile açıklar. İnsan alet yapan bir varlıktır; çünkü insan eli karmaşık aletler yapmaya uygundur. Birey sinirlenir; çünkü sinirlenmeyi sağlayan hormonlar salgılar.

a) Olgunlaşma Kuramı

Olgunlaşma kuramı, Arnold Gesell tarafından 1920'lerde yapılan bir dizi sistematik ve periyodik çalışmalar sonucunda geliştirilmiştir. Gesell, çocuklarda fiziksel, duygusal, sosyal, dil ve motor gelişimini uzun zaman dilimlerinde periyodik olarak sistematik çalışmalarla test etmiştir. Gesell'e göre gelişim biyolojik bir süreçtir ve olgunlaşma tarafından yönlendirilir. Bireyde zaman içinde ortaya çıkan değişiklikler önceden belirlenmiş bir plan doğrultusunda ve kendiliğinden ortaya çıkar.

KPSS2024

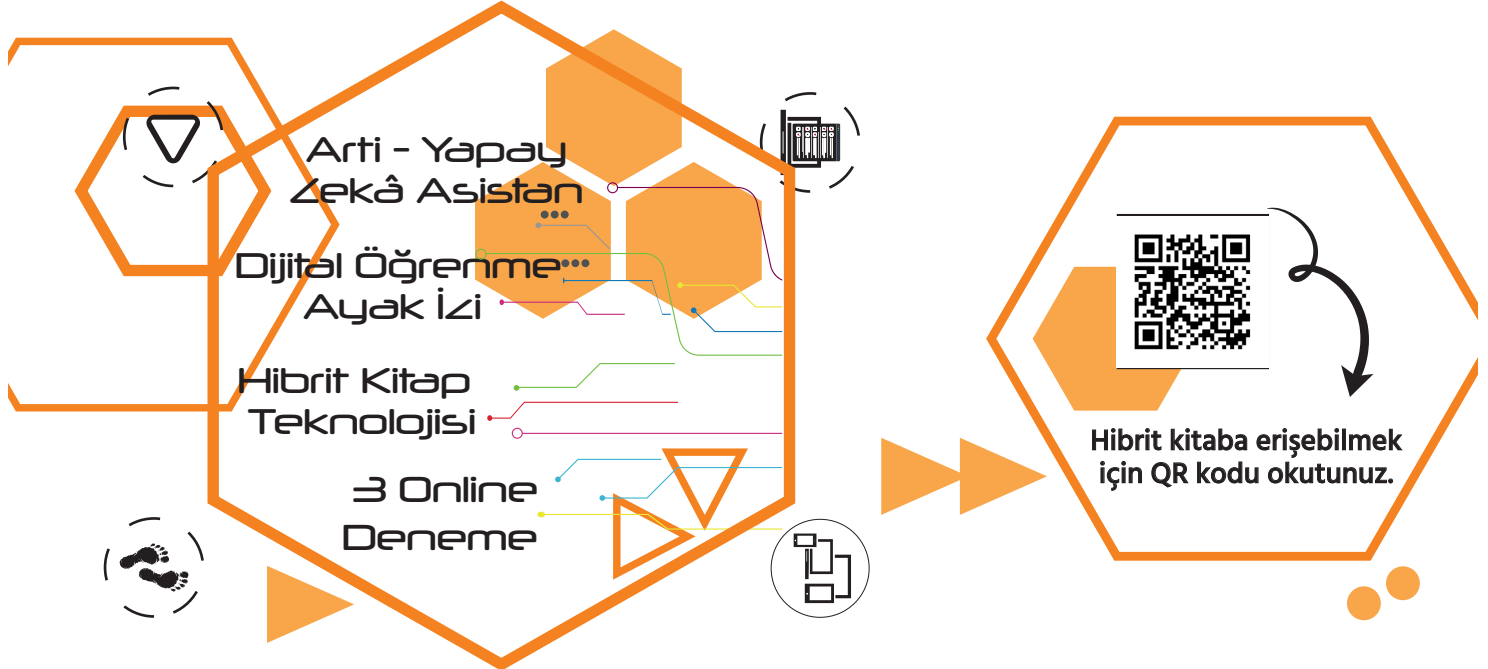
EĞİTİM BİLİMLERİ

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Eğitim Bilimleri Konu Anlatımı / Öğrenme Psikolojisi

ISBN 978-625-6890-44-2

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

54. Baskı: Temmuz 2023, Ankara

Proje-Yayın: Nilay Balin
Dizgi-Grafik: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
(0312 394 55 91)
Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Ö N S Ö Z

Değerli Öğretmenlerimiz,

Kendini eğitime ve öğretime adanmanın kutsallığını yaşamak için çıktığınız bu yolda iyi bir başlangıç yapmak ve mutlu yarınlara ulaşmak için ilk adım çalışmaya karar vermeniz ve doğru bir şekilde çalışmaya başlamanızdır. Bu doğrultuda hazırladığımız yayınlarımızla sizi en uygun şekilde amacınıza ulaştırmayı hedefliyoruz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024eb-ogrenmepsikolojisi-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

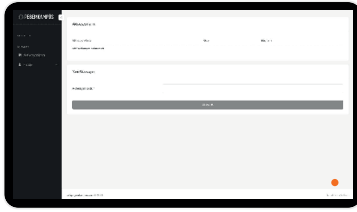
1. Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
2. Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
3. Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

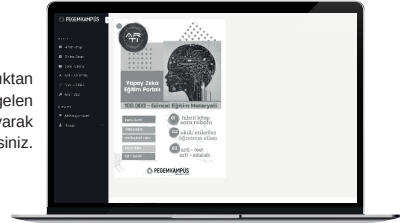
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. BÖLÜM

Öğrenme Psikolojisine Giriş

ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ.....	1
Öğrenme Nedir?	1
Öğrenmenin Özellikleri	1
DAVRANIŞ TÜRLERİ	2
Doğuştan Getirilen Davranışlar	2
Geçici Davranışlar	3
Öğrenme Ürünü Olan Davranışlar	3
ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	7
Öğrenenle İlgili Faktörler	7
Öğrenme Yöntemi ile İlgili Faktörler	14
Öğrenme Malzemesi ile İlgili Faktörler	17
ÖĞRENME KURAMLARI.....	20
Davranışçı Yaklaşımla Bilişsel Yaklaşım	
Arasındaki Temel Farklar	21
ÖZET	22
ÇÖZÜMLÜ TEST	23
ÇÖZÜMLER.....	29
CEVAPLI TEST - 1	32
CEVAPLI TEST - 2	35

2. BÖLÜM

Klasik (Tepkisel) Koşullanma

KLASİK (TEPKİSEL) KOŞULLANMA	38
KLASİK KOŞULLANMANIN BEŞ TEMEL ÖGESİ	38
TEMEL KAVRAMLAR	43
Bitişiklik.....	43
Garcia Etkisi	43
Habercilik.....	44
Olumlu ve Olumsuz Habercilik.....	46
Birleşik Koşullanma	47
Üst Düzey (Dereceli) Koşullanma.....	48
Duyusal Ön Koşullanma.....	49
Sönme	51
Pekiştirme	52
Kendiliğinden Geri Gelme	53

Genelleme	53
Ayırt Etme	54
Gölgeleme	55
Engelleme.....	56

KOŞULLU TEPKİLERİ ORTADAN KALDIRMA YÖNTEMLERİ.....

Sönmesini Bekleme	59
Karşıt Koşullama	59
İtici Uyarıcılara Koşullama	60
Sistematiik Duyarsızlaştırma	60
Karşı Karşıya Getirme (Maruz Bırakma-Taşıma)	61
ÖZET	62
ÇÖZÜMLÜ TEST	63
ÇÖZÜMLER.....	66
CEVAPLI TEST - 1	68
CEVAPLI TEST - 2	71
CEVAPLI TEST - 3	74

3. BÖLÜM

Bağlaşımcılık Kuramı

(Deneme-Yanımla Yoluyla Öğrenme)

BAĞLAŞIMCILIK (BAĞ KURAMI / ARAÇSAL KOŞULLANMA)	77
Deneme Yanımla Yoluyla Öğrenme	77
Küçük Adımlar İlkesi	78
THORNDİKE'İN ÖĞRENME İLE İLGİLİ ÜÇ	
TEMEL YASASI.....	79
Etki Yasası.....	79
Hazırbulunuşluk Yasası (Kanunu).....	80
Tekrar (Alıştırma) Yasası (Kanunu).....	81
ÖĞRENMENİN İKİNCİL YASALARI	81
Tepki Çeşitliliği	81
Tutumlar	82
Ögelerin Gücü.....	82
Benzetim Yoluyla Tepkide Bulunma	
(Tepki Analjisi)	82
Çağrışimsal Geçiş	83
Etkinin Yayılması.....	83
Ait Olma	84
Çağrışamsal Zıtlık	84

ÖZET	85
ÇÖZÜMLÜ TEST	86
ÇÖZÜMLER	88
CEVAPLI TEST	89

4. BÖLÜM

Bitişiklik Kuramı

(Uyarıcı - Tepki Bitişikliği)

BİTİŞİKLİK KURAMLARI	91
WATSON	91
Korku Koşullanması (Küçük Albert Deneyi) ...	92
En Son ve En Sık İlkesi	92
Bulmaca Kutusu Deneyi	93
GUTHRIE	93
Bitişiklik İlkesi	93
Tek Denemede Öğrenme	94
Sonunculuk İlkesi	94
GUTHRIE'NİN ALIŞKANLIKLARI YOK ETME YÖNTEMLERİ	95
Eşik Yöntemi	95
Bıktırma Yöntemi	96
Zıt Tepki Yöntemi	97
MERAKLISINA	98
ÖZET	99
ÇÖZÜMLÜ TEST	100
ÇÖZÜMLER	102
CEVAPLI TEST	104

5. BÖLÜM

Edimsel (Operant) Koşullanma

EDİMSSEL KOŞULLANMA	107
Tepkisel Davranış	107
Edimsel Davranış	107
Etki Yasası ve Edimsel Koşullanma	108
EDİMSSEL VE TEPKİSEL KOŞULLANMANIN KARŞILAŞTIRILMASI	109
PEKİŞTİRME	110
OLUMLU VE OLUMSUZ PEKİŞTİRME	111
Olumlu Pekleştirme	111
Olumsuz Pekleştirme	112
Ceza	113
PEKİŞTİRME VE CEZA TÜRLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	116
Birincil ve İkincil Pekistireçler	117
PEKİŞTİREÇ TÜRLERİ	118
Sosyal Pekistireçler	118
Nesne Pekistireçleri	118
Etkinlik Pekistireçleri	118
Sembolik Pekistireçler	118
Sönme	118
Kendiliğinden Geri Gelme	121
GENELLEME (ÖĞRENMENİN GENELLENMESİ)	122
Uyarıcı Genellemesi	122
Tepki Genellemesi	122
Ayırt Etme	124
Davranışta Kontrast	126
PEKİŞTİRME TARİFELERİ	127
Sürekli	128
Sabit Oranlı	128
Değişken Oranlı	128
Sabit Aralıklı	128
Değişken Aralıklı	128
Diğer Pekistirme Tarifeleri	133
Artan Oranlı Pekistirme	133
Artan Aralıklı Pekistirme	133
Katışık Tarifeler	133
Kademeli Yaklaşma	135
Davranış Biçimlendirme	135
Zincirleme	136

Koşullu Anlaşma.....	138
Premack İlkesi.....	138
Simgesel Ödülle Pekiştirme.....	140
Batıl Davranış.....	141
KAÇMA VE KAÇINMA KOŞULLANMASI.....	142
Öğrenilmiş Çaresizlik	143
Kendini Gerçekleştiren Kehanet.....	144
EĞİTİMDE CEZANIN KULLANILMASI.....	145
Cezanın Olumsuz Yönleri.....	145
Ceza Uygularken Dikkat Edilecek Noktalar.....	146
Ara Verme	146
Cezaya Alternatif Davranış Kontrol Teknikleri ..	147
MERAKLISINA	149
ÖZET	153
ÇÖZÜMLÜ TEST	155
ÇÖZÜMLER.....	161
CEVAPLI TEST - 1	165
CEVAPLI TEST - 2	169
CEVAPLI TEST - 3	173

6. BÖLÜM

Gestalt Kuramı

(İçgörüşel / Kavrayarak / Sezgisel
Öğrenme / Kavrama / Kavrayış / Seziş
Yoluyla Öğrenme)

GESTALT KURAMI	177
İçgörüşel (kavrama yoluyla) Öğrenme Deneyi..	177
GESTALT YAKLAŞIMIN TEMEL İLKELERİ	181
ÜRETİCİ DÜŞÜNME	182
YARATICI DÜŞÜNME	183
ALGI YASALARI	184
ALGISAL DEĞİŞMEZLİK	188
BELLEK VE UNUTMA.....	189
ALAN KURAMI	190
ÖZET	191
ÇÖZÜMLÜ TEST	192
ÇÖZÜMLER.....	196
CEVAPLI TEST	198

7. BÖLÜM

Bilgi İşleme Kuramı

BİLGİ İŞLEME KURAMI	201
BİLGİ DEPOLARI	204
BİLİŞSEL SÜREÇLER	206
Bilginin Duyusal Bellekten Kısa Süreli Belleğe Aktarılması.....	207
Bilginin Kısa Süreli Bellekte Saklanması.....	208
Bilginin Kısa Süreli Bellekten Uzun Süreli Belleğe Aktarılması.....	208
Bilginin USB'den KSB'ye Aktarılması.....	213
YÜRÜTÜCÜ SÜREÇLER.....	218
Yürütücü Kontrol Sistemi	218
Yürütücü Biliş Bilgisi	218
MERAKLISINA	219
ÖZET	220
ÇÖZÜMLÜ TEST	221
ÇÖZÜMLER.....	224
CEVAPLI TEST - 1	226
CEVAPLI TEST - 2	228

8. BÖLÜM

İşaret Gestalt Kuramı

(Amaçlı Davranışçılık - Beklenti Kuramı)

İŞARET GESTALT KURAMI	231
Amaçlı Davranışçılık	231
Beklenti.....	233
Denence.....	233
Ödül Beklentisi.....	234
Örtük Sönme.....	234
Gizil Öğrenme.....	234
Yer Öğrenme.....	238
Bilişsel Harita.....	240
MERAKLISINA	241
ÖZET	244
ÇÖZÜMLÜ TEST	245
ÇÖZÜMLER.....	248
CEVAPLI TEST	250

9. BÖLÜM

Sosyal Öğrenme Kuramı Gözlem Yoluyla Öğrenme Model Alma Yoluyla Öğrenme Dolaylı Öğrenme

SOSYAL ÖĞRENME NEDİR?	253
DOLAYLI ÖĞRENMEYİ SAĞLAYAN DOLAYLI YAŞANTILAR	256
Dolaylı Pekleştirme.....	256
Dolaylı Ceza	256
Dolaylı Gütülenme	257
Dolaylı Duygu	257
MODEL ALMA YOLUYLA NELER ÖĞRENİLEBİLİR?	258
GÖZLEM YOLUYLA ÖĞRENME SÜREÇLERİ ...	262
Dikkat	262
Hatırda Tutma	262
Davranışı Meydana Getirme	263
Gütülenme	263
SOSYAL BİLİŞSEL KURAMIN TEMEL İLKELERİ	265
Karşılıklı Belirleyicilik	265
Sembolleştirme Kapasitesi	265
Öngörü Kapasitesi	266
Dolaylı Öğrenme Kapasitesi	266
Öz-Yargılama (öz-yansıtma) Kapasitesi	266
Öz-Yeterlik Algısı (yetkinlik beklentisi)	266
Öz-Düzenleme Kapasitesi	268
ÖZET	268
ÇÖZÜMLÜ TEST	269
ÇÖZÜMLER	272
CEVAPLI TEST - 1	274
CEVAPLI TEST - 2	277
KAYNAKÇA	280

ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ

Öğrenme Nedir?

Öğrenme; organizmanın davranışlarında yaşantı yoluyla meydana gelen, nispeten (görelî olarak) kalıcı değişikliklerdir.

Bu tanıma göre;

- ✓ Öğrenme bir **davranış değişikliği**dir.
- ✓ Ancak her davranış değişikliği öğrenme değildir. Bir davranış değişikliğinin öğrenme olarak kabul edilmesi için bu değişikliğin şu ya da bu nedenle değil **yaşantı yoluyla** gerçekleşmiş olması gerekmektedir.
- ✓ Bir davranış değişikliğinin öğrenme olarak kabul edilebilmesi için gerekli olan son koşul bu değişikliğin **nispeten kalıcı olması** yani süreklilik göstermesidir.

NOT

Öğrenmenin üç temel özelliği:

- ✓ Davranışta değişiklik
- ✓ Yaşantı yoluyla meydana gelme
- ✓ Nispeten kalıcı olma

Peki, bir davranış değişikliğinin yaşantı yoluyla meydana gelmesi ne demektir ve yaşantı kazanma dışında organizmada davranış değişikliğine yol açabilecek faktörler nelerdir? **Yaşantı**, organizmanın çevresiyle girdiği etkileşimler sonucunda kendisinde kalan izdir. Öğrenme tanımında yaşantı sözcüğünün yerine, “yaşantı” kavramının tanımını koyarsak şu şekilde bir tanım elde etmiş oluruz:

Öğrenme; organizmanın davranışlarında çevresiyle girdiği etkileşimler sonucunda kendisinde kalan izlere bağlı olarak meydana gelen, nispeten kalıcı değişikliklerdir.

NOT

Bir davranış değişikliğinin öğrenme olarak kabul edilebilmesi için bedensel bir değişiklik nedeniyle ortaya çıkmış olmaması gerekir.

Yaşantı kazanma dışında organizmada davranış değişikliğine yol açabilecek bazı faktörler vardır.

- Olgunlaşma,
- büyüme,
- sakatlanma,
- hastalık,
- yorgunluk,
- ilaç ya da alkol alma

gibi nedenlerle ortaya çıkan davranış değişiklikleri öğrenme olarak kabul edilmez. Çünkü bu davranış değişiklikleri organizmanın çevreyle girdiği etkileşim sonucunda kendisinde kalan izle ilgili olarak değil bedensel bir değişikliğe bağlı olarak meydana gelmektedir.

Hastalık, yüksek ateş ya da sakatlanma gibi durumlarda organizmada davranış değişikliği gözlemlenir. Ateşi yükselen bir kişi sayıklayabilir, ayağını inciten birinin yürüyüşü değişebilir vb. Ancak bu davranış değişiklikleri yaşantı kazanma sonucunda oluşmadığı için öğrenme olarak kabul edilemez. Benzer şekilde ilaç, alkol ya da uyuşturucu gibi maddeler de organizmada davranış değişikliği oluşturabilir. Kişi kanına karışan bu maddenin etkisiyle sendeleyerek yürüyebilir, sayıklayabilir vb. Ancak bu davranış değişiklikleri de yaşantı kazanma ürünü olmadıkları için öğrenme olarak kabul edilemezler.

Organizmada davranış değişikliğine yol açacak etkenlerden biri de olgunlaşmadır. Olgunlaşma, organizmanın kendisinden beklenen fonksiyonları yerine getirecek düzeye erişmesidir. Yaşın ilerlemesiyle birlikte organizma içinde var olan yeteneklerin öğrenme olmaksızın kendiliğinden ortaya çıkmasına olgunlaşma denir. Dolayısıyla olgunlaşma sonucunda organizmada bir fonksiyon değişikliği yani bir davranış değişikliği meydana gelmektedir. Ancak bu değişikliğin nedeni çevreyle girilen etkileşimler sonucunda organizmada kalan iz (yaşantı) değildir. Örneğin bir bebeğin doğumdan hemen sonra başını dik tutması beklenmez ancak 3 aylık olduğunda bu yeterliğe ulaşması beklenir. Bu davranış değişikliği öğrenme olarak kabul edilemez. Çünkü bebekte gözlenen davranış değişikliğinin nedeni yalnızca olgunlaşmadır ve yaşantı kazanma neticesinde oluşmamıştır.

Öğrenmenin Özellikleri

- ✓ Davranışta gözlenebilir bir değişiklik **olmalı**.
- ✓ Davranıştaki bu değişiklik yaşantı kazanma sonucunda gerçekleşmiş **olmalı**.
- ✓ Davranıştaki bu değişiklik nispeten kalıcı ve sürekli **olmalı**.
- ✓ Davranıştaki bu değişiklik sakatlanma, hastalık, yorgunluk, uykusuzluk, ilaç, alkol ya da uyuşturucu gibi bir nedenle geçici bir biçimde meydana gelmiş **olmamalı**.
- ✓ Davranıştaki bu değişiklik yalnızca olgunlaşma neticesinde meydana gelmiş **olmamalı**.

NOT

Olgunlaşma öğrenme için ön koşuldur. Organizmanın herhangi bir davranışı öğrenmesi için gerekli olgunluk düzeyine ulaşmış olması gerekir. Fakat organizmada gözlenen davranış değişikliği çevreyle girdiği etkileşim sonucunda kendisinde kalan ize bağlı olarak değil yalnızca olgunlaşma sonucunda ortaya çıkıyorsa bu değişiklik öğrenme olarak kabul edilmez.

Bir çocuğun okuma ve yazmaya başlaması öğrenme olgusuna iyi bir örnektir.

Davranışta bir değişiklik olacak,

- ☒ Daha önce okuyup yazamayan çocuk artık bu becerileri sergileyebilmektedir.

Bu değişiklik kalıcı ve sürekli olacak,

- ☒ Okuma ve yazma davranışı büyük ihtimalle yaşam boyunca sürecektir.

Bu değişiklik organizmanın yaşantı kazanması sonucunda çıkacak.

- ☒ Çocukta görülen bu davranış değişikliği okulda gerçekleştirdiği faaliyetler (çizgi çalışması, fişleri görme ve öğretmenin bu fişleri okuması vb.) sırasında çevresiyle girdiği etkileşimler sonucunda yani yaşantı kazanma sonucunda gerçekleşmiştir.

Örnek Soru

Öğrenme olgusunun en uygun tanımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Öğrenme, kişinin içerisinde yaşayıp yetiştigi kültürün değerlerini kazanma sürecidir.
- B) Öğrenme, organizmanın çevresiyle etkileşiminde meydana gelen değişimdir.
- C) Öğrenme, doğru ve kalıcı bilgilerin edinilmesi sürecidir.
- D) Öğrenme, yaşantı kazanma yoluyla oluşan nispeten kalıcı davranış değişikliğidir.
- E) Öğrenme, istendik davranış değişikliğini oluşturmak amacıyla gösterilen bilinçli çabadır.

Çözüm: Öğrenme; organizmanın davranışlarında yaşantı yoluyla meydana gelen, nispeten (görel olarak) kalıcı değişiklik olarak tanımlanmaktadır. Öğrenme tanımının üç temel bileşeni (1) organizmanın davranışlarında değişiklik olması (2) yaşantı yoluyla meydana gelme ve (3) nispeten kalıcı olmasıdır. Seçeneklerde öğrenme tanımının bu üç temel bileşenini içeren tek tanım, "Yaşantılar yoluyla meydana gelen nispeten kalıcı davranış değişikliği" ifadesidir. Cevap D

Örnek Soru

Aşağıdakilerden hangisi öğrenmenin özelliklerinden biri değildir?

- A) Davranışta gözlenebilir bir değişiklik olması
- B) Nispeten kalıcı olması
- C) Yaşantı kazanma neticesinde oluşması
- D) Hastalık, yorgunluk, sakatlanma vb. bedensel bir değişikliğe bağlı olarak ortaya çıkmış olmaması
- E) Olgunlaşma neticesinde oluşmuş olması

Çözüm: Öğrenme yaşantı yoluyla meydana gelen nispeten kalıcı davranış değişikliği olarak tanımlanır ve yaşantı kazanma dışında davranış değişikliğine neden olan başka etkenlerle (olgunlaşma, büyüme, hastalık, sakatlanma, yorgunluk, uykusuzluk, alkol, uyuşturucu ya da ilaç) ortaya çıkan davranış değişiklikleri öğrenme olarak kabul edilmez. Bu durumda A seçeneği öğrenmenin bir özelliği iken olgunlaşma ile ortaya çıkmak, öğrenmenin özelliği değildir. Öğrenme davranış değişikliği olarak tanımlandığı için öğrenilmiş davranış organizmanın önceki davranışlarından farklı olmalı yani A seçeneğinde belirtildiği gibi davranışta bir değişiklik olmalıdır. Bu davranış değişikliğinin nispeten kalıcı olması ve süreklilik göstermesi gerekir ki bu durum da B seçeneğinde belirtilmiştir. Cevap E

DAVRANIŞ TÜRLERİ

Öğrenme hem insanlarda hem de hayvanlarda gözlenen bir olgudur. Meyve sineğinden tutun da kargalara, maymunlara kadar tüm hayvanlarda öğrenilmiş davranışlara rastlamak mümkündür. Diğer taraftan insanlarda ve hayvanlarda öğrenme ürünü olmayan, doğuştan getirilen kimi davranışlar da mevcuttur. İnsan ya da hayvan davranışlarını üç başlık altında incelemek mümkündür:

- ✓ Doğuştan getirilen davranışlar
- ✓ Geçici davranışlar
- ✓ Öğrenilmiş davranışlar

Doğuştan Getirilen Davranışlar

İnsanlarda ya da hayvanlarda öğrenilmemiş doğuştan getirilen bazı davranışlar bulunmaktadır. Bunları refleksif davranışlar ve içgüdüler (türe özgü davranışlar) olmak üzere iki başlık altında incelemek mümkündür.

Refleksler

Doğuştan getirilen ve dolayısıyla öğrenme gerektirmeyen, belli uyarıcılar karşısında istemsiz (otomatik) ve basit bir tepki şeklinde ortaya çıkan oldukça hızlı ve tutarlı davranışlardır.

Örnek

Öksürmek, hapsiirmek, kusmak, iğne batan ya da ateşe değen elimizi aniden çekmemiz, ani bir ses karşısında irkilmemiz ya da gözümüze rüzgâr geldiğinde gözümüzü kırpmamız reflekslere örnektir.

- ✓ **Doğuştan getirilirler:** Öğrenilmiş değildir. Fakat reflekslerin hepsi doğumla birlikte görülmeyebilir. Bebeklerde gözlenen reflekslerin bazıları olgunlaşma ile zamanı geldiğinde ortaya çıkar. Bazı refleksler de daha sonra ortadan kalkabilir. Ancak bu değişiklikler olgunlaşma sonucunda oluştuğu için öğrenme olarak kabul edilmez
- ✓ **İstemsiz tepkilerdir:** Bilinçli olmayıp istemli kontrole tabi değildirlir.
- ✓ **Basit davranışlardır:** Refleks mekanizması omurilik tarafından yönetilir ve bazı kas gruplarını içeren basit davranış örüntüleridir.

Organizmanın denge (**homeostaz**) durumunu korumaya yönelik istem dışı davranışları da refleksif davranışlar kapsamında ele alınabilir. Organizmanın normal bedensel durumunu (vücut ısısı, kan basıncı, kan şekeri vb.) istikrarlı bir denge düzeyinde tutmaya yönelik davranışları da doğuştan getirilir ve öğrenilmeleri gerekmez. Vücut ısısı düştüğünde titreme, yükseldiğinde terleme, kan şekeri düştüğünde kana şeker salgılanması vb.

İçgüdüler (Türe özgü davranışlar)

Doğuştan getirilen ve bir hayvan türüne özgü tipik davranış örüntülerine denir.

NOT

Hayvanların çevreye uyumlarında içgüdülerin önemi büyüktür ancak insanlarda içgüdü niteliğinde davranışlar bulunmamaktadır. İnsan davranışlarının çok büyük bir kısmı öğrenilmiş davranışlardır. İnsanda içgüdü niteliğinde davranışlar bulunmadığı için doğuştan getirdiğimiz, hayatta kalmaya ve türü devam ettirmeye yönelik davranış eğilimlerimize içgüdüsel davranış adı verilmektedir.

Örnek

Farklı türlerin üreme davranışı, kuşların yuva yapmaları, memelilerin yavrularını büyütme davranışı içgüdülere örnektir.

- ✓ **Doğuştan getirilir:** Öğrenilmiş değildir. Güçlü bir genetik temeli vardır ve organizma yeterli olgunluğa eriştiğinde ortaya çıkar.

- ✓ **Türün tüm üyelerinde gözlenir:** Uygun koşullarda, türün tüm normal üyeleri bu davranışı aynı şekilde sergiler.
- ✓ **Karmaşık davranış örüntüleridir:** Göç etmek, yuva yapmak gibi davranışlar reflekslerle kıyaslanamayacak ölçüde karmaşık davranışlardır.

Geçici Davranışlar

Doğuştan getirilmeyen ancak yaşantı kazanma nedeniyle değil de başka etkenler nedeniyle oluşan ve bu nedenle de öğrenme ürünü olarak kabul edilemeyecek davranışlardır. Hastalık, yorgunluk, uykusuzluk, sakatlanma, ilaç, alkol ya da uyuşturucu gibi nedenlerle meydana gelen ve ortaya çıkmasına yol açan etken ortadan kalktığında kaybolan davranış değişiklikleridir.

Bu tür davranış değişiklikleri nispeten kalıcı ya da sürekli olsalar dahi öğrenme olarak kabul edilemez çünkü davranıştaki değişikliğin nedeni yaşantı kazanma değildir.

Örnek

- ✓ Alkol aldığında sendeleyerek yürümek
- ✓ Hastalanıp ateşi çıktığında sayıklamak
- ✓ Bileğini incittiği için topallayarak yürümek
- ✓ Diş tedavisi nedeniyle diş ağız bölgesi uyuşturulduğu için konuşamamak vb.

Öğrenme Ürünü Olan Davranışlar

Organizmanın çevreyle girdiği etkileşimler sonucunda kendisinde kalan izlere bağlı olarak edindiği görel olarak kalıcı olan davranışlardır. Öğrenilmiş davranışlar istedik olabileceği gibi istenmeyen davranışlar da olabilir. İnsanlar okuma-yazmayı, aritmetiği, öz-bakım becerilerini öğrendikleri gibi küfür etmeyi, başkalarına eziyet etmeyi ya da sahtekârlık yapmayı da öğrenirler. Hem istedik davranışlar hem de istenmeyen davranışlar aynı iki yolla edinilir. Planlı Eğitim ve Kültürlenme (Toplumsallaşma).

NOT

Hem istedik davranışlar hem de istenmeyen davranışlar öğrenilebilir. Öğrenme ille de istedik yönde bir davranış değişikliği olmak zorunda değildir.

Planlı eğitim yoluyla insanlara okuma-yazma, bilgisayar kullanma, yabancı dil gibi şeyler öğretilmektedir. Kopya çekmek ya da okulda gerçekleşen hatalı öğrenmeler ise planlı eğitimin hatalı yan ürünü olan istenmeyen davranışlardır.

KPSS2024

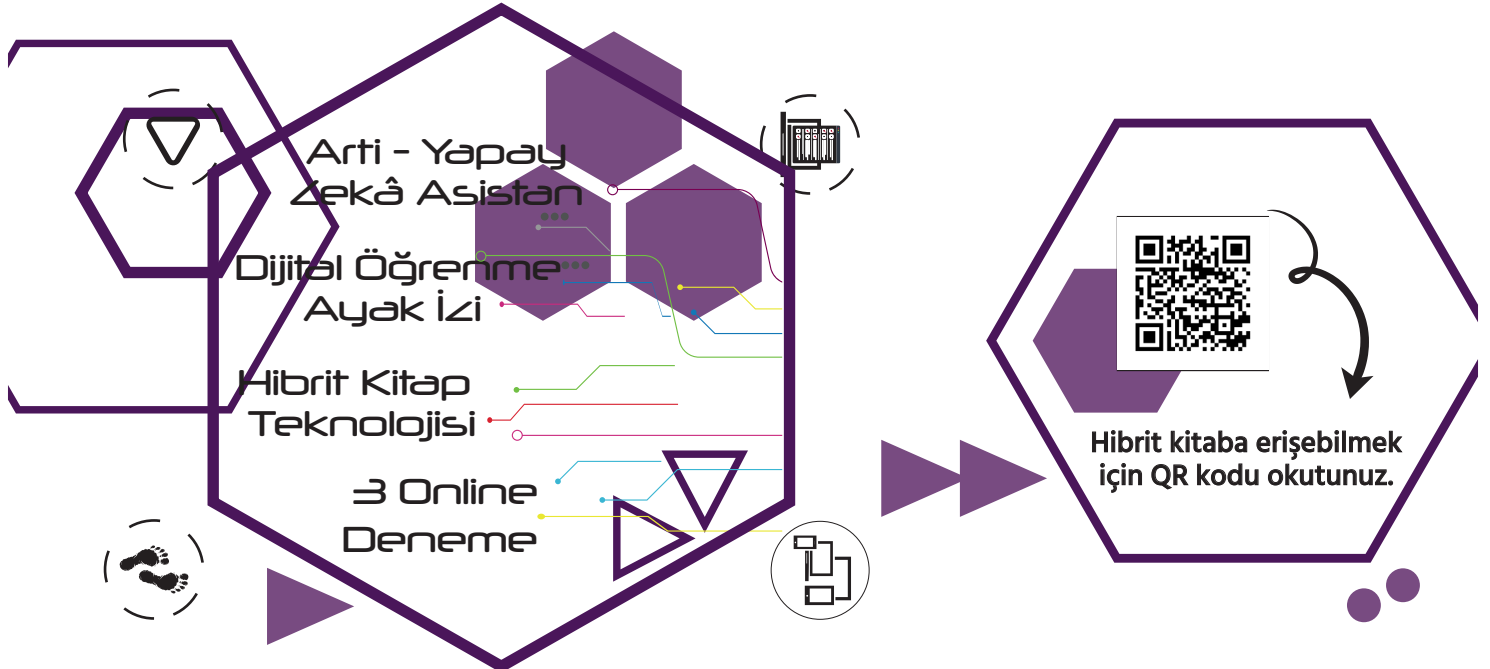
EĞİTİM BİLİMLERİ

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Eğitim Bilimleri Konu Anlatımı / Ölçme ve Değerlendirme

ISBN 978-625-6890-44-2

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

54. Baskı: Temmuz 2023, Ankara

Proje-Yayın: Nilay Balin
Dizgi-Grafik: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
(0312 394 55 91)
Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Ö N S Ö Z

Değerli Öğretmenlerimiz,

Kendini eğitime ve öğretime adanmanın kutsallığını yaşamak için çıktığınız bu yolda iyi bir başlangıç yapmak ve mutlu yarınlara ulaşmak için ilk adım çalışmaya karar vermeniz ve doğru bir şekilde çalışmaya başlamanızdır. Bu doğrultuda hazırladığımız yayınlarımızla sizi en uygun şekilde amacınıza ulaştırmayı hedefliyoruz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024eb-olcmevedegerlendirme-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

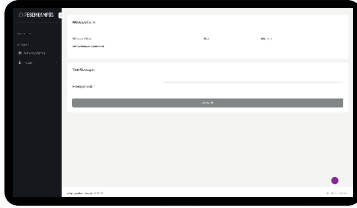
- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

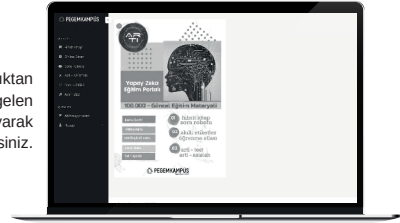
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. BÖLÜM

Ölçme ve Değerlendirmede Temel Kavramlar

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMENİN EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ.....	1
EĞİTİM PROGRAMI VE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	2
EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEDEN HANGİ AMAÇLAR İÇİN YARARLANILABİLİR?.....	2
ÖLÇME	3
Ölçme Tanımından Çıkanlabilecek Sonuçlar	3
Ölçme İşlemi Öğeleri	3
Değişken	3
Özelliklerine Göre Değişkenler.....	4
Yapılarına Göre Değişkenler.....	4
Araştırmaya Konu Oluşlarına Göre Değişkenler.....	4
Ölçme Kuralı	6
Birim	6
Doğal Birim	6
Yapma / Standart birim.....	7
Türetilmiş Birim	7
Birim Taşınması Gereken Nitelikler	8
Ölçme Türleri	8
Doğrudan Ölçme.....	8
Dolaylı Ölçme	9
Türetilmiş Ölçme	9
Ölçmede Ölçek	11
Sınıflama Ölçeği	11
Sıralama Ölçeği.....	12
Eşit Aralıklı Ölçekler	13
Eşit Oranlı Ölçek	14
DEĞERLENDİRME	16
Değerlendirme Türleri.....	17
Ölçütüne Göre Değerlendirme Türleri.....	17
Mutlak Değerlendirme.....	17
Bağıl Değerlendirme	18
Amacına Göre Değerlendirme Türleri	20
Tanıma Yerleştirme (Diagnostik) Değerlendirme ..	20
Bıçimlendirme Yetiştirme Değerlendirmesi (İzleme, Formative Değerlendirme)	21

Düzyer Belirleme Değerlendirmesi (Değer Bıçme Sonuç ya da Summative Değerlendirme)	21
ÖZET	24
ÇÖZÜMLÜ TEST	26
ÇÖZÜMLER.....	28
CEVAPLI TEST	29

2. BÖLÜM

Ölçme Araçlarında Bulunması Gereken Nitelikler

ÖLÇME ARAÇLARINDA BULUNMASI GEREKEN NİTELİKLER	33
GEÇERLİK	33
GEÇERLİK TÜRLERİ	34
Kapsam Geçerliği	34
Kapsam Geçerliğini Belirleme Yolları	35
Görünüş Geçerliği	37
Ölçüt Geçerlikleri.....	38
Yordama Geçerliği	38
Uygunluk Geçerliği (Mevcut durum, eş zaman, zamandaş geçerlik)	40
Yapı Geçerliği	40
Sonuçsal Geçerlik.....	42
Geçerliği Etkileyen Faktörler	43
GÜVENİRLİK	45
Ölçmede Hata ve Güvenirlilik.....	46
Ölçmede Hata Kaynakları	47
Hata Türleri.....	48
Güvenirlilik Belirleme Yolları	52
Test - Tekrar Test Yöntemi (Kararlılık Katsayısı)	52

Eş Değer Formlar Yöntemi (Paralel Testler Yöntemi - Eş Değerlik Katsayısı ya da Tutarlılık Katsayısı)	54
Eş Değer Yarılama (Testin iki yarıya bölünmesi) (İç Tutarlılık Katsayısı) Yöntemi	55
İç Tutarlılık Katsayıları Yoluyla Güvenirliğin Belirlenmesi.....	56
Standart Hata	58
GÜVENİRLİĞİ ARTTIRMAK İÇİN YAPILMASI GEREKENLER.....	60
GEÇERLİK VE GÜVENİLİRLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ	62
KULLANIŞLILIK.....	63
ÖZET	64
ÇÖZÜMLÜ TEST	66
ÇÖZÜMLER.....	70
CEVAPLI TEST	73

3. BÖLÜM

Eğitimde Kullanılan Ölçme Araçları

TESTLERİN SINIFLANMASI.....	78
Ölçtükleri Özelliklere Göre Testlerin Sınıflanması	78
Tipik Davranış Testleri	78
Maksimum Performans Testleri	79
Cevaplama Tepkisine Göre Testler	80
Ayrılan Zamana Göre Testler.....	80
Hız Testleri.....	80
Güç Testleri	81
Puanlama Biçimine Göre Testler.....	81
Testi Alan Birey Sayısına Göre Testler.....	81
Test Planı	81
KLASİK ÖLÇME ARAÇLARI.....	82
Yazılı Yoklama	82
Yazılı Yoklamalarda Geçerlik ve Güvenirlik	87
Yazılı Yoklamalarda Puanlama.....	88
Kısa Cevaplı Testler	91
Kısa Cevaplı Testlerde Geçerlik ve Güvenirlik.....	93
Eşleştirmeli Testler.....	93

Doğru - Yanlış Testleri	95
Çoktan Seçmeli Testler	96
Çoktan Seçmeli Testlerde Geçerlik ve Güvenirlik.....	99
Çoktan Seçmeli Testlerin Puanlanması	102
Sözlü Sınavlar	102
Sözlü Sınavlarda Geçerlik, Güvenirlik ve Kullanışlılık	103
TAMAMLAYICI ÖLÇME ANLAYIŞI.....	104
Kavram Haritaları.....	106
Tanılayıcı Dallanmış Ağaç (TDA).....	108
Kelime İlişkilendirme Tablosu (KİT).....	109
Yapılandırılmış Grid.....	110
Performans Değerlendirme.....	111
Performans Ödevleri	113
Proje Ödevleri.....	114
Ürün Seçki Dosyası (Portfolyo).....	114
Portfolyo Türleri.....	115
Portfolyoların Sınırlılıklarını Ortadan Kaldırmak İçin Yapılması Gerekenler	118
TAMAMLAYICI ÖLÇME ANLAYIŞINDA PERFORMANSI PUANLAMA ARAÇLARI.....	119
Kontrol Listesi.....	119
Dereceli Puanlama Ölçeği (Rubric)	120
Gözlem Formları	125
Anekdor Kayıtları	125
Görüşmeler (Mülakatlar)	125
ÖĞRENCİNİN DEĞERLENDİRME SÜRECİNE KATILIMINI SAĞLAMA ARAÇLARI	126
Öz Değerlendirme Formları.....	126
Akran Değerlendirme Formu	127
Grup Değerlendirme Formu	128
ÖZET	129
ÇÖZÜMLÜ TEST	131
ÇÖZÜMLER.....	136
CEVAPLI TEST	138

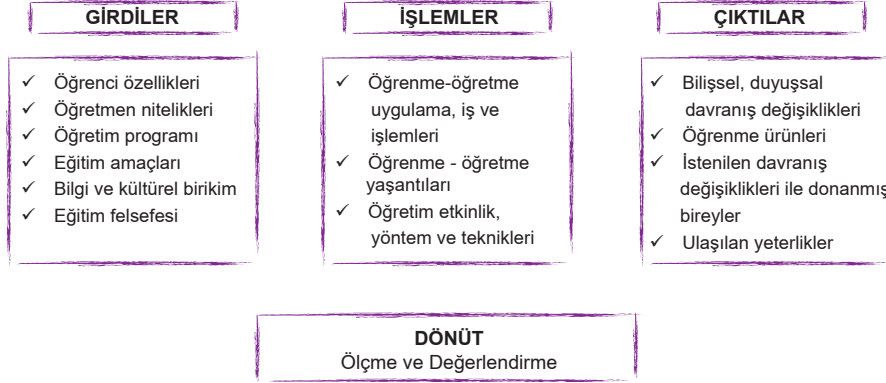
4. BÖLÜM

Test ve Madde İstatistikleri

TEST VE MADDE İSTATİSTİKLERİ.....	143
MERKEZİ YIĞILMA - TOPLANMA - MERKEZİ EĞİLİM ÖLÇÜLERİ	143
Aritmetik Ortalama.....	143
Medyan	147
Mod (Tepe Değer)	149
MERKEZİ YAYILIM (DEĞİŞİM, FARKLILAŞMA, DAĞILIM) ÖLÇÜLERİ	153
Ranj.....	153
Çeyrek Sapma	155
Standart Sapma	156
Varyans (Değişkenlik).....	157
Bağıl Değişkenlik Katsayısı	157
Çarpıklık Katsayısı	158
Normal ya da Simetrik Dağılım	158
Sağa Çarpık Pozitif Kayışlı Dağılım	159
Sola Çarpık Negatif Kayışlı Dağılımlar	160
STANDART PUANLAR (Z VE T PUANI)	163
Z Puanı	163
T Puanı	164
MADDE İSTATİSTİKLERİ	169
Basit Yöntemle Madde Analizi	171
Madde Güçlük İndeksi	171
Madde Ayırt Edicilik İndeksi.....	172
Korelasyon Yöntemi ile Madde Ayırt Ediciliğinin Hesaplanması.....	177
Diğer Madde İstatistikleri	178
Madde Varyansı ve Madde Standart Sapması	178
Madde Güvenirlilik Katsayısı.....	179
Meraklısına	179
ÖZET	181
ÇÖZÜMLÜ TEST	184
ÇÖZÜMLER.....	190
CEVAPLI TEST	194
KAYNAKÇA	199

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMENİN EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Eğitim belli uzak, genel ve özel amaçlara ulaşmak üzere oluşmuş bir sistemdir. Eğitim sistemi girdiler, işlemler, çıktılar ve dönüt öğelerinden oluşmaktadır. Eğitim sisteminin belli noktalarında dönütleri olan ve başka sistemlerle de ilişkileri olan açık bir sistemdir.

Ölçme ve değerlendirme;

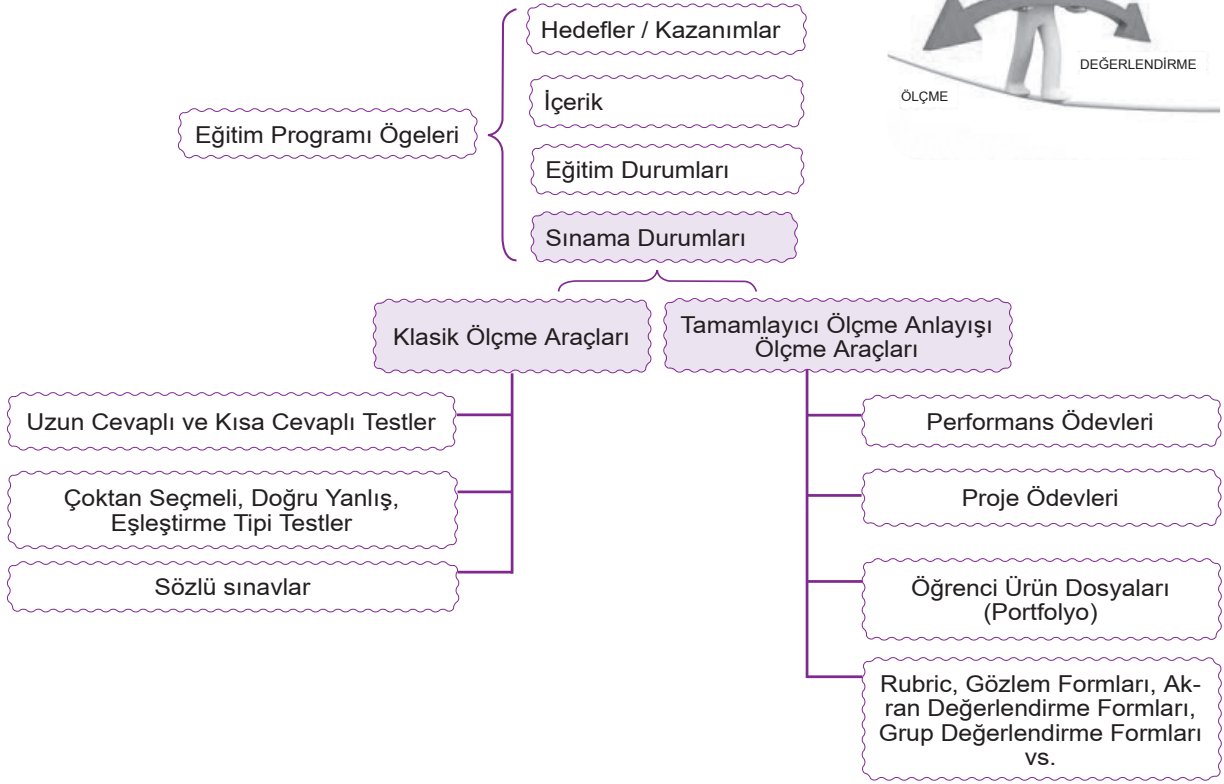
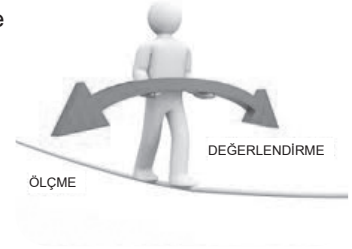
- ✓ Girdilerin niteliklerinin belirlenmesi,
- ✓ Sistemin işlemler ögesi kapsamındakilerin (yöntem, etkinlik, vb.) etkili olup olmadığı ve eksikliklerinin belirlenmesi
- ✓ Hedeflere ve belirlenen yeterliklere ulaşma düzeyinin belirlenmesi yolu ile eğitim sistemine dönüt sağlamaktır.

Ölçme ve değerlendirmeden dönüt alan unsurlar ve aldıkları dönütün niteliği aşağıdaki gibi tablolaştırılabilir:

ÖĞRENCİYE	✓ Hazır oluş ve ön öğrenme düzeyi, ✓ İlgi ve yetenekleri, ✓ Öğrenme eksiklikleri, ✓ Güçlü ve zayıf yönleri, ✓ Hedef ve yeterliklere ulaşma düzeyi hakkında dönüt sağlar.
ÖĞRETMENE	✓ Öğrencilerin gelişimi ve nitelikleri, ✓ Öğrencilerini tanıma, gelişimlerini izleme ve öğrenme düzeylerini belirleme, ✓ Kendi mesleki yeterlikleri, ✓ Öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirme konusundaki yeterlikleri hakkında dönüt sağlar.
ÖĞRETİM YÖNTEM-TEKNİK, ARAÇ GEREÇ VE ORTAMINA	✓ Etkili öğrenme sağlayıp sağlamadığı, ✓ Aksayan, eksik kalan yönleri olup olmadığı, ✓ Biçimlendirilmesi ve değiştirilmesi gereken yönlerinin olup olmadığı yönünde dönüt sağlar.
ÖĞRETİM PROGRAMINA	✓ İstenilen öğrenmeleri saptamadaki araçsal ve yapısal değeri hakkında dönüt sağlar.

EĞİTİM PROGRAMI VE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme ve değerlendirme (sınama durumları) eğitim programları öğelerinden biridir. “Ne kadar öğrettik?” sorusu temelinde desenlenir. Ölçme ve değerlendirmenin hangi ölçme araçları ile nasıl yapılacağı programların sınama durumları ögesinde uygulayıcılara açıklanır.

EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEDEN HANGİ AMAÇLAR İÇİN YARARLANILABİLİR?

- ✓ Eğitim gereksinimlerinin saptanması,
- ✓ Belli bir dersle ilgili davranışları kazanabilmeleri için gerekli olan davranışlara önceden sahip olup olmadıklarının belirlenmesi,
- ✓ Öğretme - öğrenme sürecinde oluşan eksikliklerin belirlenmesi, sürecin biçimlendirilmesi ve iyileştirilmesi,
- ✓ Öğrencilerin kazanımlara ulaşma düzeylerinin belirlenmesi,
- ✓ Öğretim programlarının değerlendirilmesi,
- ✓ Rehberlik ve yönlendirme amacıyla (ilgi ve yeteneklerin değerlendirilmesi) yararlanılabilir.

Sözün özü

Ölçme değerlendirmeden;

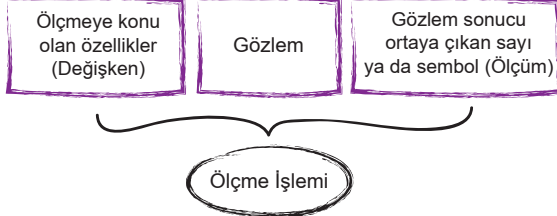
- ✓ Tanıma,
- ✓ Seçme,
- ✓ Yönlendirme,
- ✓ Yerleştirme,
- ✓ İzleme,
- ✓ Düzey belirleme,
- ✓ Dönüt alma,
- ✓ Program değerlendirme,
- ✓ İhtiyaç saptama,
- ✓ Rehberlik ve yönlendirme amacıyla yararlanılmaktadır.

ÖLÇME

Ölçme, en geniş anlamı ile “belli bir nesnenin ya da nesnelerin belli bir özelliğe sahip olup olmadığının gözlenerek sonuçlarının sayılarla ya da başka sembollerle gösterilmesidir.”

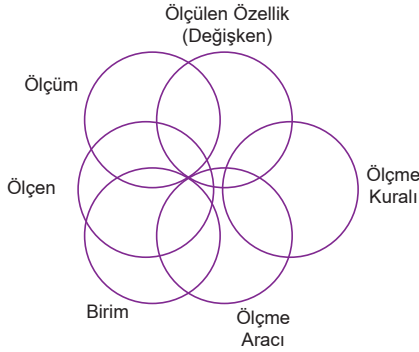
Ölçme tanımı aşağıdaki gibi şemalaştırılabilir:

Ölçme Tanımından Çıkarılabilecek Sonuçlar

- ✓ Ölçme işlemine en az bir özellik konu edilir. Ölçmeye konu edilen bu özelliklere **değişken** denir.
- ✓ Ölçme işlemi bir gözlemdir.
- ✓ Ölçme işleminin sonucunda gözlenenlerin sayı ve sembolle ifade edilmesi gerekir.
- ✓ Sayı ve sembolle ifade edilen bu sonuca ölçüm denir.
- ✓ Ölçme “Ne kadar?” sorusuna yanıt aramaktır.

Ölçme İşlemi Öğeleri

Sözün Özü

Fark kavramı ölçme için temeldir. Çünkü ölçme farktan doğmuştur. Ölçmenin yapılış gerekçesini aynı varlıkların farklı derecelerde özelliklere sahip olmasıyla açıklayabiliriz.

Ölçme işlemi bu farklılıkları;

- ✓ miktara dönüştürme,
 - ✓ puanlama,
 - ✓ sayma,
 - ✓ sıralama,
 - ✓ niteleme,
 - ✓ adlandırma,
 - ✓ grupta
- şeklinde yapabilir.

Örnek

Ölçmenin öğeleri aşağıdaki tablodaki gibi örneklenebilir:

Ölçülen Özellik (Değişken)	Akademik Başarı (Matematik dersi için)
Ölçme Kuralı	Testte 25 soru vardır. Her soru 4 puandır.
Ölçme Aracı	Çoktan Seçmeli Matematik Testi
Birim	4 puan
Gözlemi Yapan	Matematik öğretmeni
Ölçüm	Ali 80 aldı. 80 puan

Ölçme işlemine örnekler

- ✓ Deniz, bu dönem 8 gün devamsızlık yaptı.
- ✓ Çağdaş, Türkçe dersinde 4 kez söz aldı.
- ✓ Kaan'ın yazdığı kompozisyonda 6 yerde yazım yanlışı var.
- ✓ Matematik testinde en yüksek puanı Zeynep aldı.
- ✓ Kız öğrencilerin en uzununu Merve'dir.
- ✓ Feyza'nın göz rengi kahverengidir.

Örnek Soru

Aşağıdakilerden hangisi ölçmenin öğelerinden biri **değil**dir?

- A) Ölçülecek nitelik
- B) Birim
- C) Ölçme aracı
- D) Ölçüt
- E) Ölçen kişi ya da makine

Çözüm: Ölçme öğeleri arasında ölçüt, yorum ve karar bulunmaz. Bunlar değerlendirme ile ilgili kavramlardır. Cevap D

Değişken

- ✓ Bir ölçümden diğerine farklılık gösterirler.
- ✓ Gözlemden gözleme farklı değer alabilirler. En az 2 değer alır.
- ✓ Ölçmeye konu olan özelliklerdir.
- ✓ Cinsiyet, yaş, boy uzunluğu, akademik başarı, zekâ, yetenek puanları bir bireyden diğerine farklılık gösterdiğinden her biri bir değişkendir.

KPSS2024

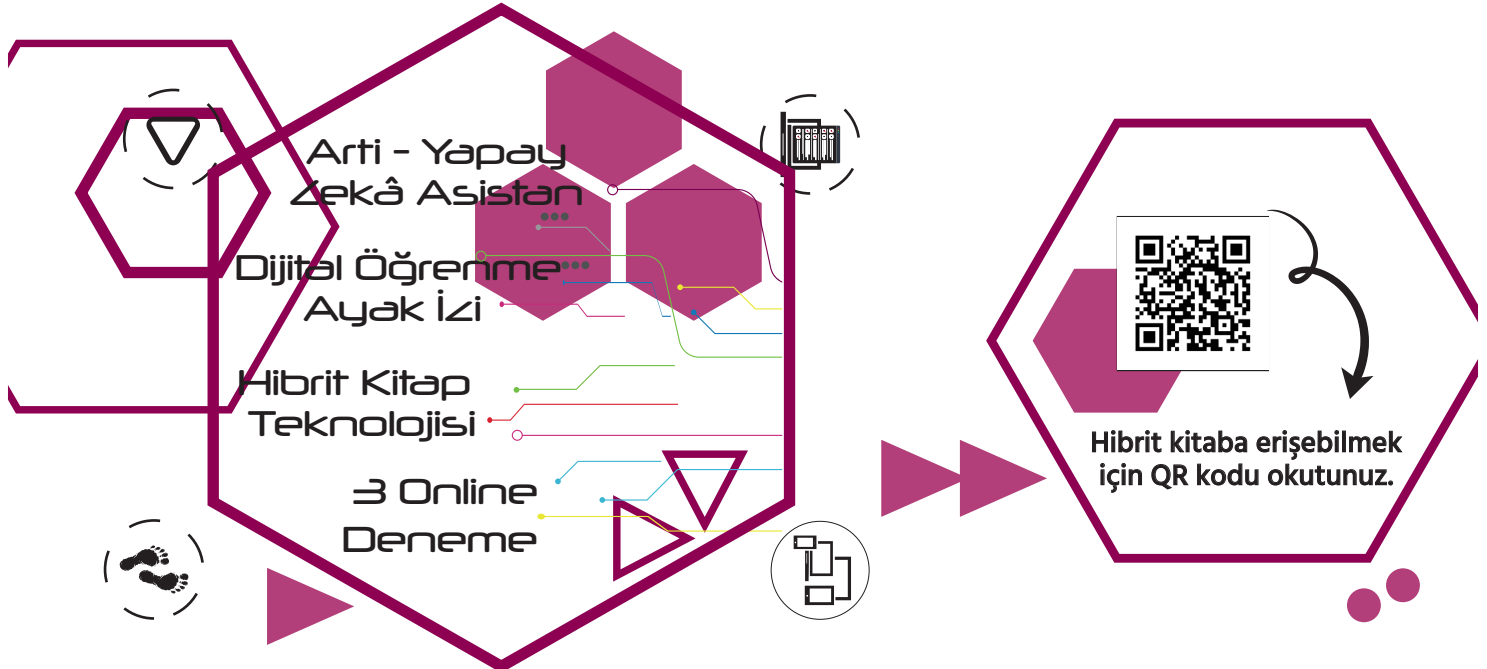
EĞİTİM BİLİMLERİ

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

ÖĞRETİM İLKE VE YÖNTEMLERİ

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Eğitim Bilimleri Konu Anlatımı / Öğretim İlke ve Yöntemleri

ISBN 978-625-6890-44-2

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

54. Baskı: Temmuz 2023, Ankara

Proje-Yayın: Nilay Balin
Dizgi-Grafik: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126 Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: (0312) 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Ö N S Ö Z

Değerli Öğretmenlerimiz,

Kendini eğitime ve öğretime adanmanın kutsallığını yaşamak için çıktığınız bu yolda iyi bir başlangıç yapmak ve mutlu yarınlara ulaşmak için ilk adım çalışmaya karar vermeniz ve doğru bir şekilde çalışmaya başlamanızdır. Bu doğrultuda hazırladığımız yayınlarımızla sizi en uygun şekilde amacınıza ulaştırmayı hedefliyoruz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024eb-ogretimyontemveteknikleri-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

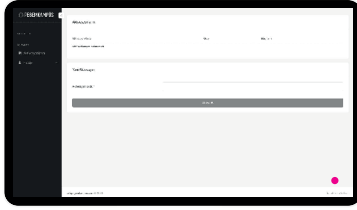
1. Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
2. Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
3. Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

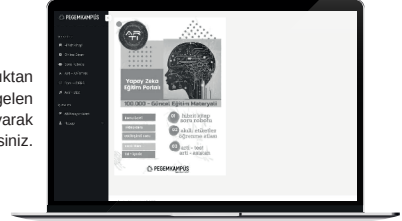
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. BÖLÜM EĞİTİMLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR, ÖĞRETİM İLKELERİ VE ÖĞRETİM STRATEJİLERİ

ÖĞRETME - ÖĞRENME SÜRECİNDE TEMEL KAVRAMLAR	1
1. Yaklaşım/Model.....	1
2. Strateji	1
3. Yöntem	1
4. Teknik.....	1
5. Taktik	1
ÖĞRETİM İLKELERİ	1
1. Hedefe Görelik (Amaca uygunluk)	2
2. Öğrenciye Görelik (Çocuğa uygunluk)	2
3. Yaşama Yakınlık (Hayatılık)	2
4. Somuttan Soyuta.....	2
5. Bilinenden Bilinmeyene	3
6. Kolaydan Zora (Basitten Karmaşığa).....	3
7. Yakından Uzağa.....	4
8. Açıklık (Alenilik).....	4
9. Etkin Katılım (Aktivite/İş).....	5
10. Güncellik (Aktüalite).....	5
11. Ekonomiklik.....	6
12. Bütünlük.....	6
13. Sosyalilik	6
14. Bilgi ve Becerilerin Güvence Altına Alınması	7
ÖĞRETİM STRATEJİLERİ.....	7
A. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi.....	7
B. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi.....	9
C. Araştırma - İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi.....	10
"FARKI NASIL BULDUM ?" SORULARININ ÇÖZÜMLERİ.....	15
ÇÖZÜMLÜ TEST	16
ÇÖZÜMLER.....	22
CEVAPLI TEST	25

2. BÖLÜM

ÖĞRETİM YAKLAŞIMLARI VE MODELLERİ

YAPILANDIRMACILIK.....	29
ÇOKLU ZEKÂ.....	32
PROJE TABANLI ÖĞRENME.....	35
PROBLEME DAYALI ÖĞRENME (PDÖ)	37
AKTİF ÖĞRENME	39
OKULDA ÖĞRENME	40
TAM ÖĞRENME	42
ETKİLİ ÖĞRETİM MODELİ	45
TEMEL ÖĞRETME MODELİ	46
İŞBİRLİĞİNE DAYALI ÖĞRETİM MODELİ.....	47
ÖĞRETİM DURUMLARI MODELİ	49
BASAMAKLI ÖĞRETİM.....	52

KUANTUM ÖĞRENME	53
BEYİN TEMELLİ ÖĞRENME.....	54
İNTERNET TABANLI ÖĞRENME.....	55
UZAKTAN EĞİTİM	55
HARMANLANMIŞ (KARMA) EĞİTİM.....	56
YAŞAM BOYU ÖĞRENME.....	56
TERS-YÜZ ÖĞRENME.....	57
FARKLIlaştırılmış ÖĞRETİM ANAHTAR KAVRAMLAR	57
ÇÖZÜMLÜ TEST	58
ÇÖZÜMLER.....	63
CEVAPLI TEST	65

3. BÖLÜM ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

ANLATIM YÖNTEMİ.....	69
ÖRNEK OLAY YÖNTEMİ.....	70
PROBLEM ÇÖZME.....	72
GÖSTERİP-YAPTIRMA.....	73
TARTIŞMA YÖNTEMİ	74
1. Büyük Grup Tartışması	75
2. Vızıltı Grupları.....	75
3. Zıt Panel.....	76
4. Kollegyum	76
5. Münazara	77
6. Panel	78
7. Forum	79
8. Sempozyum (Bilgi Şöleni).....	80
9. Seminer	80
10. Sokrat Semineri	81
11. Sokratik Tartışma	82
12. Fikir Taraması.....	83
13. Açık Oturum.....	83
14. Çember Tartışma	84
15. Çalıştay (Workshop).....	84
ÇÖZÜMLÜ TEST	87
ÇÖZÜMLER.....	90
CEVAPLI TEST	92

4. BÖLÜM ÖĞRETİM TEKNİKLERİ

A. GRUPLA ÖĞRETİM TEKNİKLERİ.....	94
1. Beyin Fırtınası.....	94
2. Fikir Taraması.....	96
3. Beyin Eseri/Ürünü	96
4. Soru-Cevap	96
5. Mikro Öğretim	97
6. Ekipile Öğretim.....	98
7. Benzetim (Simülasyon).....	98
8. Analoji ve Metafor	99
9. Sinektik (İlişkilendirme).....	100
10. Argümantasyon (Dayanaklandırma)	100

11. Kartopu.....	101
12. Altı Düşünce Şapkası.....	101
13. Altı Uygulama Ayakkabısı.....	102
14. Eğitsel Oyunlar.....	103
15. İstasyon.....	104
16. Gösteri (Demonstrasyon).....	105
17. Görüş Geliştirme.....	105
18. Köşelenme.....	106
19. Konuşma Halkası.....	107
20. Rol Oynama.....	107
21. Drama.....	109
22. Tahmin Gözlem Açıklama (TGA Diyagramı).....	111
23. 5N 1K.....	111
24. Tarihsel Empati.....	111
25. Akrostiş.....	112
26. Öykü Oluşturma/Tamamlama.....	112
27. Arkası Yarn.....	113
28. Dedikodu.....	113
29. Pazaryeri.....	113
30. Akvaryum.....	114
31. Philips 66.....	114
32. Düşün-Eşleş-Paylaş.....	114
B. BİREYSEL ÖĞRETİM TEKNİKLERİ.....	115
I. Programlı Öğretim.....	115
II. Bilgisayar Destekli Öğretim.....	116
III. Bireyselleştirilmiş Öğretim (Keller Planı).....	118
IV. Bilişsel Çıracılık.....	118
V. Tutor Destekli Eğitim.....	120
VI. Akran eğitimi.....	120
C. SINIF DIŞI ÖĞRETİM TEKNİKLERİ.....	121
I. Gezi.....	121
II. Gözlem.....	122
III. Görüşme.....	123
IV. Sergi.....	123
V. Ev ödevi.....	124
ÖĞRETİM TEKNİKLERİNE YÖNELİK İPUÇLARI.....	125
FARKI NASIL BULDUM SORULARININ ÇÖZÜMLERİ.....	131
ÇÖZÜMLÜ TEST.....	132
ÇÖZÜMLER.....	136
CEVAPLI TEST.....	138

5. BÖLÜM

KAVRAM ÖĞRETİMİ

OLGU KAVRAM VE İLKE İLİŞKİSİ.....	142
KAVRAM ÖĞRETİMİ TEKNİKLERİ.....	143
I. KAVRAM HARİTALARI.....	143
Kavram Haritası Türleri.....	144
1. Örümcek Ağı Harita.....	144
2. Olaylar Zinciri.....	144

3. Hiyerarşik Harita (Akış Şeması).....	145
II. ZİHİN HARİTALARI.....	146
III. BİLGİ HARİTALARI.....	147
IV. V- DİYAGRAMI.....	149
V. KAVRAM KARİKATÜRLERİ.....	149
VI. KAVRAM KARGAŞASI YARATMA TEKNİĞİ.....	151
VII. KAVRAM AĞI (Semantik Ağ).....	151
VIII. BALIK KILÇIĞI.....	152
IX. ANLAM ÇÖZÜMLEME TABLOSU.....	154
X. YAPILANDIRILMIŞ GRİD.....	156
XI. KAVRAMSAL DEĞİŞİM METİNLERİ.....	157
XII. İKİ AŞAMALI TEŞHİS TESTLERİ.....	158
XIII. TEKZİP (ÇÜRÜTME) METİNLERİ.....	159
XIV. KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTLERİ (KİT).....	160
XV. TANILAYICI DALLANMIŞ AĞAÇ (TDA).....	160
XVI. ÇALIŞMA YAPRAKLARI.....	161
XVII. ÖĞRETİM YAPRAKLARI.....	163
KAVRAM ÖĞRETİM TEKNİKLERİNE YÖNELİK İPUÇLARI.....	164
FARKI NASIL BULDUM SORULARININ ÇÖZÜMLERİ.....	167
ÇÖZÜMLÜ TEST.....	168
ÇÖZÜMLER.....	170
CEVAPLI TEST.....	171

6. BÖLÜM

ÖĞRENME STİLLERİ VE ÜST DÜZEY DÜŞÜNME BECERİLERİ

A. ÖĞRENME STRATEJİLERİ.....	174
B. ÖĞRENME STİLLERİ.....	175
I. Yaşantı Temelli Öğrenme Modeli (Kolb).....	177
II. Dunn ve Dunn Öğrenme Stilleri Modeli.....	179
III. Gregorc'un Öğrenme Stilleri Modeli.....	180
C. ÜST DÜZEY DÜŞÜNME BECERİLERİ.....	181
I. Eleştirel Düşünme.....	181
II. Yaratıcı Düşünme.....	182
III. Yansıtıcı düşünme.....	184
IV. Metabilişsel Düşünme.....	185
V. Bilimsel Düşünme Becerileri.....	186
VI. Yakınsak ve Iraksak Düşünme Becerileri.....	189
VII. Yanal Düşünme.....	189
VIII. Analitik Düşünme.....	189
BÖLÜME YÖNELİK İPUÇLARI.....	190
FARKI NASIL BULDUM SORULARININ ÇÖZÜMLERİ.....	193
ÇÖZÜMLÜ TEST.....	194
ÇÖZÜMLER.....	196
CEVAPLI TEST.....	198
KAYNAKÇA.....	200

ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNDE TEMEL KAVRAMLAR

- 1. Yaklaşım/Model:** Öğretimin temelini oluşturan temel felsefeyi açıklayan genel bir bakış açısidir. Yaklaşım/model öğretimin nasıl olması gerektiği hakkında öğrenme kuramlarını temele alarak genel görüş bildirir. Öğretim yaklaşımlarının sayısı oldukça fazladır. Örneğin; yapılandırmacılık, tam öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme ve yaşam boyu öğrenme birer yaklaşımdır.
- 2. Strateji:** Amaçlara ulaşmayı sağlayan ve öğrenme ve öğretim yönteminin seçimine yön veren genel bir plan ve tasarımıdır. Öğretim stratejisi bir yandan işlenecek dersin genel bir çerçevesini çizirken bir yandan da ders esnasında öğretmen ve öğrencilerin rollerini belirler. Öğretim stratejileri üç tanedir; Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim.
- 3. Yöntem:** Amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yoldur. Öğrenme ünitesinin hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla öğretim stratejisine uygun şekilde kullanılan bir öğretme yoludur. Öğretim yöntemleri beş tanedir: Anlatım, tartışma, örnek olay, problem çözme ve gösterip-yaptırma.
- 4. Teknik:** Bir öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünüdür. Teknikler, öğretme biçimini ve yöntemini uygulamaktır. Öğretim tekniklerinin sayısı çok fazladır. Çünkü dersi farklı tekniklerle işlemek önemlidir. Örneğin; istasyon, soru-cevap, görüş geliştirme, drama, benzetim ve beyin fırtınası birer tekniktir.
- 5. Taktik:** Sınıfta belirli bir konu işlenirken geçen bir kavram ya da ilkenin ne olduğuna ilişkin sorulan soruyu yanıtlarken seçilen kısa yoldur. Çevre koşulları üzerine kurulmuş planlı, ayrıntılı ve özel bir eylem planıdır. Örneğin, öğrencilerinin düşünme becerilerini geliştirmek isteyen bir öğretmenin beyin fırtınası, görüş geliştirme ve altı şapkalı düşünme gibi teknikleri kullanmaya karar vermesi birer taktiktir. Seçilen taktikler öğretmenden öğretmene farklılık gösterebilir.

KPSS’de Çıkmış Soru

Bir dersin;

- genel çerçevesinin çizilmesinde,
- öğrenci ve öğretmen rollerinin belirlenmesinde
- amacın gerçekleştirilmesine yönelik işlemlerin belirlenmesinde

aşağıdakilerden hangisi temel belirleyicidir?

- A) Değerlendirmenin amacı
- B) Dersin gün içindeki saati
- C) Okulun sosyoekonomik şartları
- D) Öğretim stratejisi
- E) Yıllık çalışma planı

Çözüm: Öğretim stratejisi, dersin kazanımlarına ulaşmak için izlenen genel yoldur. Yani o günkü ders ya da ders saatlerinin işlenişindeki genel çerçeveyi belirler. Ayrıca öğretim stratejisi, öğretmen ve öğrencilerin dersteki rollerini belirler. Örneğin sunuş yolu stratejisinde öğretmen aktif, organize edici ve aktarıcı, öğrenciler alıcı rolündeyken, buluş yolu stratejisinde öğretmen rehber, öğrenciler aktif öğrenci rolündedir. Tüm bunlarla birlikte öğretim stratejisi, amacın gerçekleştirilmesine yönelik yöntem, teknik ve araç-gereçlerin belirlenmesine yön verir. Örneğin sunuş yolu stratejisi kullanılacaksa beraberinde anlatım yöntemi, soru-cevap tekniği ve kavram haritası kullanılabilir. Cevap D

ÖĞRETİM İLKELERİ

Öğretim ilkeleri “hedef ve kazanımlara ulaştıran, doğruluğu bilimsel olarak kanıtlanmış, her yaş ve düzey için genel kabul görmüş öğretim sürecini düzenleme uygulamalarıdır.” Öğretim ilkeleri içeriğin ve ders kitaplarının düzenlenmesinde, öğrenme-öğretme sürecinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde önemli rol oynar. Başlıca öğretim ilkeleri şunlardır;

- ✓ Hedefe görelilik (Amaca uygunluk)
- ✓ Öğrenciye görelilik (Çocuğa uygunluk)
- ✓ Yaşama yakınlık (Hayatilik)
- ✓ Somuttan soyuta
- ✓ Bilinenden bilinmeye
- ✓ Kolaydan zora (Basitten karmaşığa)
- ✓ Yakından uzağa
- ✓ Açıklık (Alenilik)
- ✓ Etkin katılım (Aktivite/İş)
- ✓ Güncellik (Aktüalite)
- ✓ Ekonomiklik
- ✓ Bütünlük
- ✓ Sosyalilik
- ✓ Bilgi ve becerinin güvence altına alınması

1. Hedefe Görelik (Amaca uygunluk)

Eğitimin temel gayesi bireyde istendik davranış değişiklikleri oluşturarak hedeflere ulaşmaktır. Hedeflere ulaşmak için amaca hizmet eden ve hedefe ulaşmayı kolaylaştıran uygulamalar düzenlenmelidir. Derste ulaşılabilecek kazanımlar doğrultusunda öğrenme-öğretme sürecinin yapılandırılmasına hedefe görelik denir. Bu yüzden hedefe uygun düzenlemeler yapmak için öğretmenler öncelikle hedefin hangi alanda olduğunu (bilişsel, duyuşsal, devinişsel) belirlemeli sonrasında ise hedefin hangi düzeyde olduğunu saptamalı ve buna uygun yöntem/teknikler seçmelidir.

Örnek

- ✓ "Denge hareketleri yapar." kazanımı devinişsel alanda bir kazanımdır. Dolayısıyla daha çok bilişsel alanda etkili olan anlatım yöntemi ve hem bilişsel hem de duyuşsal alanda etkili olan tartışma yöntemi bu kazanım için uygun değildir. Öğretmen bu kazanım için devinişsel alanda etkili olan gösterip-yaptırma yöntemini seçmelidir.

Görüldüğü gibi hedefe görelik sorularında dikkat edilmesi gereken hedefle, öğretim süreci arasındaki uyumluluk düzeyidir.

2. Öğrenciye Görelik (Çocuğa uygunluk)

Öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecini düzenlerken öğrencilerin gelişim düzeyi, hazırbulunuşluğu, ihtiyaç, ilgi, yetenek, beklenti ve bireysel farklılıklarını dikkate alması, öğrenciye görelik ilkesidir. Bu yüzden farklı eğitim düzeylerinde farklı süreçler düzenlenir. Çağdaş eğitim kuramlarına ve programlarına göre öğrenci öğrenme-öğretme sürecinin merkezinde yer almalı, öğretmen öğrencilere rehberlik etmelidir.

Örnek

- ✓ Okul öncesi eğitim çocukları "işlem öncesi dönemde" oldukları için programda dört işlem becerisi ile çözülebilen problemlere yer verilmemesi öğrenciye görelik ilkesi ile ilgilidir ya da okul öncesi dönemde anlatım yöntemi kullanmak yerine oyuna dayalı etkinliklerle sürecin işlenmesi öğrenciye görelik ilkesinin gereğidir. Çünkü bu dönemdeki çocuklar dinleyerek öğrenmek yerine yaparak-yaşayarak öğrenme eğilimindedir.

UNUTMA

Öğrenciye görelik ilkesi program geliştirmenin psikolojik ve bireysel temelleri ile ilişkilidir. Program geliştirmede öğrenciye görelik ilkesi ulaşılabilirlik/öğrenilebilirlik kavramları ile kullanılır.

3. Yaşama Yakınlık (Hayatilik)

Yaşama yakınlık ilkesi, okulda verilen eğitimin gerçek hayatla ilişkilendirilmesi veya gerçek yaşamda işlevsel olması, işe yaraması anlamına gelmektedir. Bireye ihtiyaç duyduğu gerekli bilgilerin öğretilmesi hayatilik ilkesi ile ilgilidir.

Örnek

- ✓ Toplama ve çıkarma işlemini öğrenen çocuklara performans görevi olarak ebeveynleri ile birlikte gittikleri bir markette alışverişi yapma, alınanları hesaplama, ödeme yapma ve para üstü alıp-verme ödeminin verilmesi okulda öğrenilenlerin gerçek yaşamla ilişkilendirilmesine yönelik uygulamalardır.

UNUTMA

Dersin giriş bölümündeki işlemlerden biri de güdülemedir. Güdüleme yapmak için öğretmen konunun önemini veya ulaşılabilecek kazanımın gerçek hayatta ne işe yarayacağını açıklar. Bu sebeple hayatilik ilkesi güdüleme işlemi ile yakından ilişkilidir.

4. Somuttan Soyuta

Somuttan soyuta ilkesi, bilgilerin öncelikle çok sayıda (özellikle de dokunma duyusu) duyu organını harekete geçirecek şekilde somut, sonrasında soyut olarak öğretilmesidir. Piaget'in zihinsel gelişim dönemleri dikkate alındığında işlem öncesi dönem (okul öncesi) ve somut işlemler dönemi (ilkokul) öğrencileri için soyut kavramlar çok anlamlı değildir. Yine Edgar Dale'nin yaşantı konisi dikkate alındığında çok sayıda duyu organına hitap eden somut öğrenmeler daha kalıcıdır. Dale'ye göre öğrenme somuttan soyuta ve basitten karmaşığa doğru düzenlenmelidir. Öğrenme-öğretme sürecini somutlaştırmak için gerçek nesneler, numuneler, modeller, maketler, eşyalar ve nesneler kullanılabilir.

Örnek

- ✓ İlkokul birinci sınıf öğrencilerine toplama işlemi öncelikle fındık, fasulye vb. gerçek nesnelerle veya abaküs gibi araçlarla yaptırılıp, sonrasında rakam sembolleriyle yaptırılması somuttan soyuta ilkesi ile ilgilidir.

UNUTMA

Somuttan soyuta ilkesi özellikle işlem öncesi ve somut işlemler dönemi öğrencileri için vazgeçilmezdir. Dolayısıyla okul öncesi ve sınıf öğretmenliği ÖABT sınavında somuttan soyuta ilkesi sorulabilir.

Örnek Soru

Bir sınıf öğretmeni, ilkokul birinci sınıftaki öğrencilerinin, zihinlerinde sayı kavramını oluşturmalarına yardım etmek için sayı boncukları ile oluşturduğu kümelerle rakamları eşleştirmiştir.

Buna göre, öğretmen aşağıdaki öğretim ilkelerinden hangisini kullanmıştır?

- A) Açıklık
- B) Yakından uzağa
- C) Bilinenden bilinmeye
- D) Somuttan soyuta
- E) Bütünlük

Çözüm: İlkokul birinci sınıf öğrencileri somut işlemler döneminde. Matematik dersi konuları ise oldukça soyut kavramlardan oluşur. Sayı kavramı bunlardan biridir. Bu yüzden sınıf öğretmenleri ilkokula yeni başlamış öğrencilerin zihinlerinde sayı kavramı oluşturmalarına yardım etmek için sayı boncukları kullanarak konuyu somutlaştırma yoluna girmiştir. Görüldüğü gibi soruda önemli bir çeldirici bulunmamaktadır. Cevap D

Örnek Soru

Bir okul öncesi öğretmeni matematik etkinliği içerisinde "Nesneleri sayar" kazanımı kapsamında yer alan "İleriye doğru birer birer ritmik sayar" göstergesine yönelik olarak çocukların önce sayı çubuklarını kullanarak saymalarını sağlar, sonra çocukları okul bahçesine çıkararak ağaçları saydırır.

Öğretmenin bu süreçte başvurduğu öğretim ilkeleri aşağıdakilerin hangisinde doğru sırada verilmiştir?

- A) Somuttan soyuta - Hayatilik
- B) Somuttan soyuta - Açıklık
- C) Hayatilik - Soyuttan somuta
- D) Açıklık - Bilinenden bilinmeye
- E) Somuttan soyuta - Güncellik

Çözüm: Soru öncülünde görüldüğü gibi öğretmen kazanıma yönelik olarak iki etkinlik düzenlemiştir. Etkinliklerden ilki öğrencilerin bir kümedeki elemanların sayısını belirlemek için sayı çubuklarını kullanmalarıdır. Bu etkinlik sayı kavramının somutlaştırılmasını sağlamıştır. İkinci etkinlikte ise öğretmen, öğrencilerden okul bahçesindeki ağaçları saymalarını istemiştir. Ağaçlar gerçek yaşamın bir parçasıdır ve dolayısıyla yapılan etkinlik hayatilik ilkesi ile ilişkilidir. Yani öğretmen ilk olarak somuttan soyuta ve ikinci olarak hayatilik ilkesine başvurmuştur.

Bu tarz sıralama sorularında öğretmen adaylarının dikkatli olması gerekir. Sıralama sorularında öğretmen adaylarının soru öncülünde yapılan etkinliklerin üzerine sıra numarası vermeleri sorunun çözümünü kolaylaştıracaktır.

Cevap A

5. Bilinenden Bilinmeye

Bilinenden bilinmeye ilkesi, öğrencilerin bildikleri konulardan yola çıkarak bilmedikleri kavramı anlamlandırmalarını kolaylaştırır. Bunun için hedef kavrama (bilinmeyen) ulaşmada kaynak kavram (bilinen) kullanılır. Öğrencilere ön bilgilerinin hatırlatılması bilinenden bilinmeye ilkesi ile ilgilidir. Çünkü etkili ve kalıcı bir öğrenme, önceden öğrenilenlerle yeni öğrenilenler arasında bağ kurulabildiği oranda gerçekleşir.

Örnek

- ✓ Öğretmenin "denk küme" kavramını öğretmeden önce öğrencilerin küme, eleman ve eleman sayısı kavramlarını hatırlamasını sağlaması bilinenden bilinmeye ilkesi ile ilişkilidir.

UNUTMA

Analoji/metafor bir kavramın başka bir kavrama benzetilmesi yoluyla öğretilmesidir. Örneğin, insan beyninin yapısının cevize benzetilerek öğretilmesinde, insan beyninin yapısı bilinmeyen hedef kavram, ceviz ise bilinen kaynak kavram olarak kullanılabilir.

Örnek Soru

Ümit Öğretmen "Doğal Afetlerden Korunma Yöntemleri" konusunu işlemeyen önce öğrencilerin doğal afetler hakkındaki ön bilgilerini ele almıştır.

Ümit Öğretmen'in kullandığı öğretim ilkesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilinenden bilinmeye
- B) Yakından uzağa
- C) Somuttan soyuta
- D) Basitten karmaşığa
- E) Aktüalite

Çözüm: Bilinenden bilinmeye ilkesinde yeni konu işlenmeden önce öğrencilerin ön bilgileri harekete geçirilir. böylece yeni bilgiler, ön bilgilerle ilişkilendirilmiş olur.

Cevap A

6. Kolaydan Zora (Basitten Karmaşığa)

Basitten karmaşığa ilkesi, öğrenme-öğretme sürecinin öğrencilerin kolayca yapabileceği işlem ya da becerilerden başlayıp kademe kademe zorlaşacak şekilde düzenlenmesidir. Bu ilke öğrencilere özgüven kazandırır ve öğrenilmiş çaresizlik yaşanma olasılığını azaltır. Öğretime zor konulardan başlanması öğrencilerde başarısızlık algısı oluşturabilir.

KPSS2024

EĞİTİM BİLİMLERİ

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

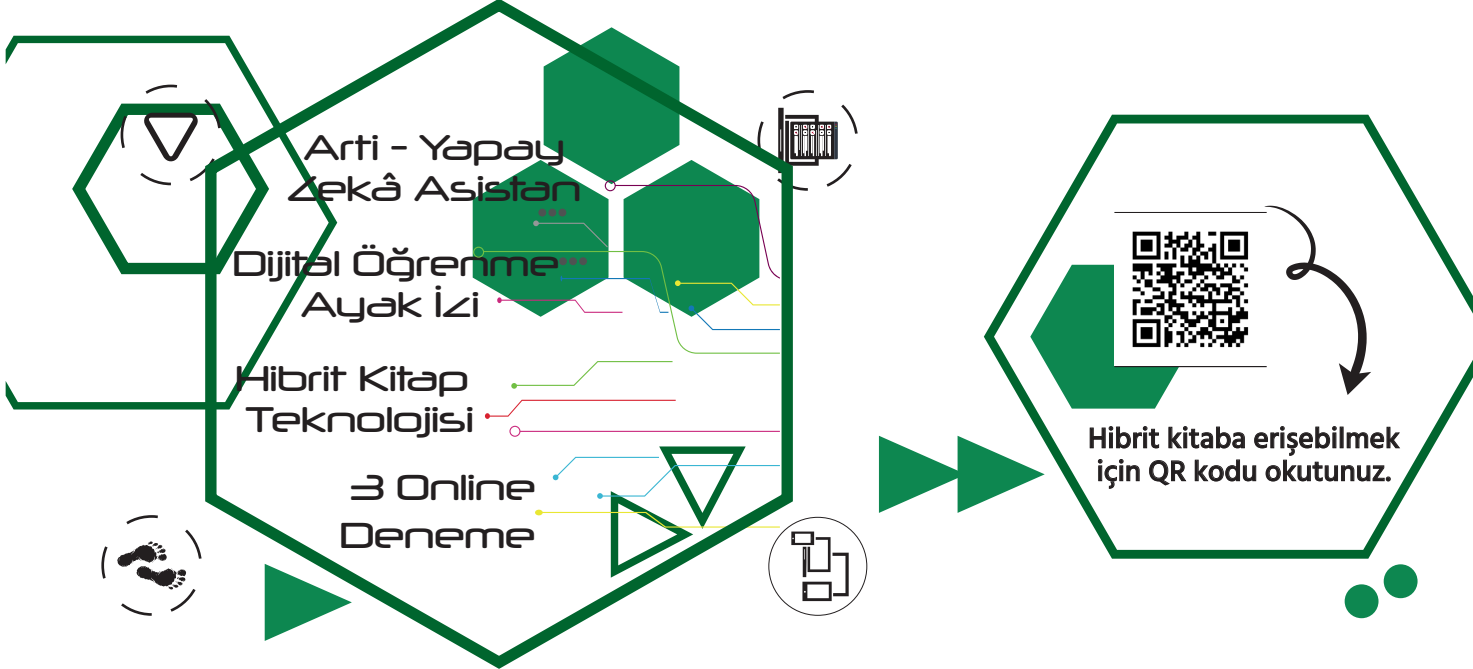
PROGRAM GELİŞTİRME

SINIF YÖNETİMİ

ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL TASARIMI

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Eğitim Bilimleri Konu Anlatımı

Program Geliştirme - Sınıf Yönetimi - Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı

ISBN 978-625-6890-44-2

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

54. Baskı: Temmuz 2023, Ankara

Proje-Yayın: Nilay Balin
Dizgi-Grafik: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
(0312 394 55 91)
Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Ö N S Ö Z

Değerli Öğretmenlerimiz,

Kendini eğitime ve öğretime adanmanın kutsallığını yaşamak için çıktığınız bu yolda iyi bir başlangıç yapmak ve mutlu yarınlara ulaşmak için ilk adım çalışmaya karar vermeniz ve doğru bir şekilde çalışmaya başlamanızdır. Bu doğrultuda hazırladığımız yayınlarımızla sizi en uygun şekilde amacınıza ulaştırmayı hedefliyoruz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024eb-ogretimyontemveteknikleri-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

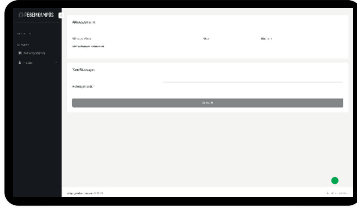
1. Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
2. Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
3. Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

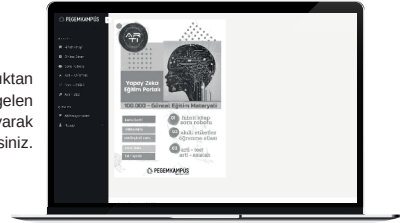
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

PROGRAM GELİŞTİRME

1. BÖLÜM

Eğitimle İlgili Temel Kavramlar

EĞİTİM	1
Eğitim Türleri	2
EĞİTİM-KÜLTÜR İLİŞKİSİ	5
BİR SİSTEM OLARAK EĞİTİM	6
EĞİTİMİN İŞLEVLERİ	7
ÇÖZÜMLÜ TEST	9
ÇÖZÜMLER	11
CEVAPLI TEST	12

2. BÖLÜM

Türk Eğitim Sistemi

TÜRK MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL YAPISI	15
TALİM VE TERBİYE KURULUNUN GÖREVLERİ	15
MİLLÎ EĞİTİM ŞÜRALARI	15
TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU (ÖĞRETİM BİRLİĞİ YASASI)	16
1739 SAYILI TÜRK MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU	16
ÇÖZÜMLÜ TEST	18
ÇÖZÜMLER	21
CEVAPLI TEST	22

3. BÖLÜM

Eğitimde Program Kavramı ve Program Türleri

PROGRAM	25
POSNER'İN PROGRAM TANIMLAMALARI	26
EĞİTİM PROGRAMI ÖGELERİ	28
İYİ BİR EĞİTİM PROGRAMININ ÖZELLİKLERİ	30
ÇÖZÜMLÜ TEST	33
ÇÖZÜMLER	36
CEVAPLI TEST	38

4. BÖLÜM

Program Geliştirme ve Program Geliştirmenin Kuramsal Temelleri

PROGRAM GELİŞTİRME	41
PROGRAM GELİŞTİRMENİN TEMEL ÖZELLİKLERİ	41
PROGRAM GELİŞTİRMENİN KURAMSAL TEMELLERİ	42
ÇÖZÜMLÜ TEST	51
ÇÖZÜMLER	54
CEVAPLI TEST	56

5. BÖLÜM

Program Geliştirme Yaklaşım, Model ve Tasarımları

PROGRAM GELİŞTİRME MODELLERİ	59
PROGRAM TASARLAMA YAKLAŞIMLARI	62
ÇÖZÜMLÜ TEST	68
ÇÖZÜMLER	71
CEVAPLI TEST	73

6. BÖLÜM

Program Tasarısının Hazırlanması

PROGRAM GELİŞTİRME ÇALIŞMA GRUPLARININ OLUŞTURULMASI	75
PROGRAM GELİŞTİRME SÜRECİNİN PLANLANMASI	76
PROGRAM TASARISININ HAZIRLANMASI	77
EĞİTİM İHTİYAÇLARININ SAPTANMASI	77
PROGRAM HEDEFLERİNİN (KAZANIMLARININ) YAZILMASI	82
İÇERİĞİN (KAPSAMIN) SEÇİMİ VE DÜZENLENMESİ	91
EĞİTİM DURUMLARININ (ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARININ) DÜZENLENMESİ	99
ÇÖZÜMLÜ TEST	103
ÇÖZÜMLER	108
CEVAPLI TEST 1	111
CEVAPLI TEST 2	114

7. BÖLÜM

Programın Denenmesi Değerlendirilmesi Programa Süreklilik Kazandırılması

PROGRAMIN DENENMESİ (UYGULANMASI).....	117
PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ	119
PROGRAMLARA SÜREKLİLİK KAZANDIRILMASI	123
ÇÖZÜMLÜ TEST	124
ÇÖZÜMLER.....	127
CEVAPLI TEST	129

8. BÖLÜM

Program Geliştirmede Yeni Anlayışlar ve Yönelimler

PROGRAM GELİŞTİRMEDE YENİ ANLAYIŞLAR VE YÖNELİMLER.....	131
2005 YILINDA YENİLENEN PROGRAMLARIN ÖZELLİKLERİ.....	131
2018'DE YENİLENEN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TEMEL ÖZELLİKLERİ	134
ÇÖZÜMLÜ TEST	135
ÇÖZÜMLER.....	137
CEVAPLI TEST	138

9. BÖLÜM

Eğitim Öğretimde Planlama

EĞİTİM ÖĞRETİMDE PLANLAMA	140
ÇÖZÜMLÜ TEST	143
ÇÖZÜMLER.....	145
CEVAPLI TEST	147
KAYNAKÇA	149

SINIF YÖNETİMİ

SINIF YÖNETİMİNİN AMAÇLARI.....	152
SINIF YÖNETİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER... ..	152
1. Sınıf Dışı Faktörler.....	152
2. Sınıf İçi Faktörler.....	152
SINIF YÖNETİMİNİN BOYUTLARI.....	152
1. Plan ve Program Boyutu	152
2. Fiziksel Boyut.....	153
3. Davranış Boyutu.....	155
4. İlişki ve İletişim Boyutu.....	155
5. Zaman Boyutu	155
SINIF YÖNETİMİNİN YAPISAL ÖZELLİKLERİ ...	156
SINIF YÖNETİCİSİ OLARAK ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİ.....	157
1. Kişisel Özellikler	157
2. Mesleki Özellikler	157
SINIF İÇİ İLETİŞİMİ OLUMSUZ YÖNDE ETKİLEYEN ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARI.....	157
İSTENDİK YÖNDEKİ ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ YÖNETİLMESİ.....	158
İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARINI ORTAYA ÇIKMADAN ÖNLEME UYGULAMALARI	158
SINIF KURALLARININ OLUŞTURULMASI VE ÖĞRETİLMESİ	159
1. Sınıf Kurallarının Oluşturulması.....	159
2. Sınıf Kurallarının Öğretilmesi	159
3. Sınıf Kurallarının Uygulanması.....	159
ÖĞRENCİLERİN SERGİLEDİKLERİ İSTENMEYEN DAVRANIŞLARA MÜDAHALE YOLLARI	160
AİLELERLE İLETİŞİM KURMA TEKNİKLERİ VE YOLLARI.....	161
GÜDÜLEME KURAMLARI.....	163
1. Davranışçı.....	163
2. Bilişsel.....	163
3. Sosyal	163
4. İnsancıl.....	163

SINIF YÖNETİMİ MODELLERİ	163
ÖĞRENCİ TİPLERİ ve ÖZELLİKLERİ	164
ÖĞRETMEN TİPLERİ	165
ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARI	165
DİSİPLİN YAKLAŞIMLARI	165
DİSİPLİN MODELLERİ	166
ÇÖZÜMLÜ TEST - 1	167
ÇÖZÜMLÜ TEST - 1 ÇÖZÜMLERİ	169
ÇÖZÜMLÜ TEST - 2	171
ÇÖZÜMLÜ TEST - 2 ÇÖZÜMLERİ	175
CEVAPLI TEST	177

ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL TASARIMI

TEMEL KAVRAMLAR, HEDEFLERİN AŞAMALI SINIFLANDIRILMASI, YAŞANTI KONİSİ	181
Temel Kavramlar	181
Hedeflerin Aşamalı Sınıflandırılması	181
Yaşantı Konisi	181
ÖĞRETİM ARAÇ-GEREÇLERİNİN SINIFLANDIRILMASI	183
ÖĞRETİM ARAÇLARININ SEÇİMİNİ ve HAZIRLANMASINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER ..	184
ÖĞRETİM MATERYALİNDE BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER	184
MATERYAL TASARLAMA SÜRECİNDEKİ İŞLEM BASAMAKLARI	184
MATERYAL TASARIM İLKELERİ ve ÖZELLİKLERİ	185
Bütünlük	185
Denge	185
Vurgu	185
Hizalama	185
Yakınlık	185
Zıtlık	185
Oran-orantı	185
Vurgu İlkesi İçin Uygulama Örnekleri	185
GÖRSEL TASARIM ÖGELERİ ve ÖZELLİKLERİ ..	186
Çizgi	186
Şekil	186

Alan	186
Doku	186
Renk	186
GÖRSEL TASARIM TÜRLERİ ve ÖRNEKLERİ ..	187
Gerçekçi Görseller	187
Benzeşik Görseller	187
Şematik görseller	187
Örgüt şeması	188
Zihin haritası	188
Akış şeması	189
Puko döngüsü	189
Venn şeması	190
Kavram haritası	190
GRAFİK TÜRLERİ	191
Resimli Grafikler	191
Pasta Grafikler	191
Çizgi Grafikler	191
Sütun Grafikler	191
Çubuk Grafikler	191
YAZILI MATERYAL HAZIRLAMA İLKELERİ	191
YANSI SUNUMU HAZIRLAMA İLKELERİ	192
ÖĞRETİM MATERYALLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	193
Materyalde Süreç Değerlendirmesi	193
Materyalde Ürün Değerlendirmesi	193
Materyalde Süreç ve Ürün Değerlendirmesinin Karşılaştırılması	193
BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM MATERYALLERİ	194
TEKNOLOJİ DESTEKLİ EĞİTİME YÖNELİK MA- TERYALLER TEKNİKLER	195
DERS KİTAPLARI	196
Ders Kitaplarında Bulunması	
Gereken Özellikler	196
Ders Kitapların Faydaları	196
ÇÖZÜMLÜ TEST	197
ÇÖZÜMLER	203
CEVAPLI TEST-1	209
CEVAPLI TEST-2	214
SINIF YÖNETİMİ KAYNAKÇA	218
ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL TASARIM KAYNAKÇA	218

EĞİTİM

Eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla, kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1977).

Tanımda geçen kritik kavramlar

Eğitim;

- ✓ **Yaşam boyu** devam eden bir süreçtir.
- ✓ **Davranışlarda değişiklik** meydana getirir.
- ✓ Davranış değişiklikleri **yaşantı yoluyla** gerçekleşmektedir.
- ✓ Bu değişikliklerin **istendik (beklentilere ve hedeflere uygun)** olması istenir ve beklenir; ancak istenmedik davranışlar da oluşabilir.
- ✓ Eğitim **kasıtlı (planlı ve programlı)** olabileceği gibi gelişigüzel de olabilir. Kasıtlı olarak yapılan eğitime **formal**, gelişigüzel gerçekleşen eğitime **informal** eğitim denilir.
- ✓ Eğitim, bireyi **kültürleme** sürecidir.
- ✓ Okullardaki öğrenmelerle sınırlı değildir.

SÖZÜN ÖZÜ

Eğitimin tanımında altı çizilecek kavramlar; "kendi yaşantıları yoluyla", "kasıtlı olarak", "istendik davranış değişikliği" ve "süreç"tir.

Kendi yaşantısı yoluyla: Öğrenci merkezliliğe ve yaparak yaşayarak öğrenmeye işaret eden bir kavramdır.

Kasıtlı olarak: Eğitim-öğretim etkinliklerinin planlı ve programlı yapılması gerekliliğine işaret eder.

İstendik: Eğitimin bireyin, toplumun ve konu alanının ve hatta doğanın beklenti, ihtiyaç ve özelliklerine uygun hedeflere yönelik olmasına işaret eder.

Eğitim programları eğitimi kasıtlı, planlı ve düzenli hâle getirir.

Örnek Soru

Eğitim, bireyin davranışında yaşantıları yoluyla istendik değişimler oluşturma sürecidir.

Bu tanımda, "istendik" sözcüğü ile anlatılmak istenen temel koşul aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eğitimin hedefleriyle ilgili olma
- B) Bireyin hedefleriyle ilgili olma
- C) Güncel gereksinimleri karşılama
- D) Bireye ekonomik güç kazandırma
- E) Toplumda dayanışmayı artırma

Cevaba Ulaştıran Anahtar Kelimeler: istendik değişim, eğitim hedefleri

Çözüm: "İstendik değişimler"den kasıt eğitimin hedefleri ile ilgilidir. Eğitim hedefleri, bireylere kazandırılacak istendik nitelikteki bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları tanımlar.

Cevap A

Örnek Soru

İnformal eğitim ile ilgili olarak,

- I. Yansıtmaya, hikâye anlatma, model alma, bağlantı sağlama, diğer insanlara geri dönüt vermeyi kapsar.
- II. Diğer kişilerle etkileşimi ve iletişimi, gözlemlemeyi, sormayı ve kılavuzlamayı gerektirir.
- III. Daha fazla kişisel öğrenme deneyimi kazanılır.

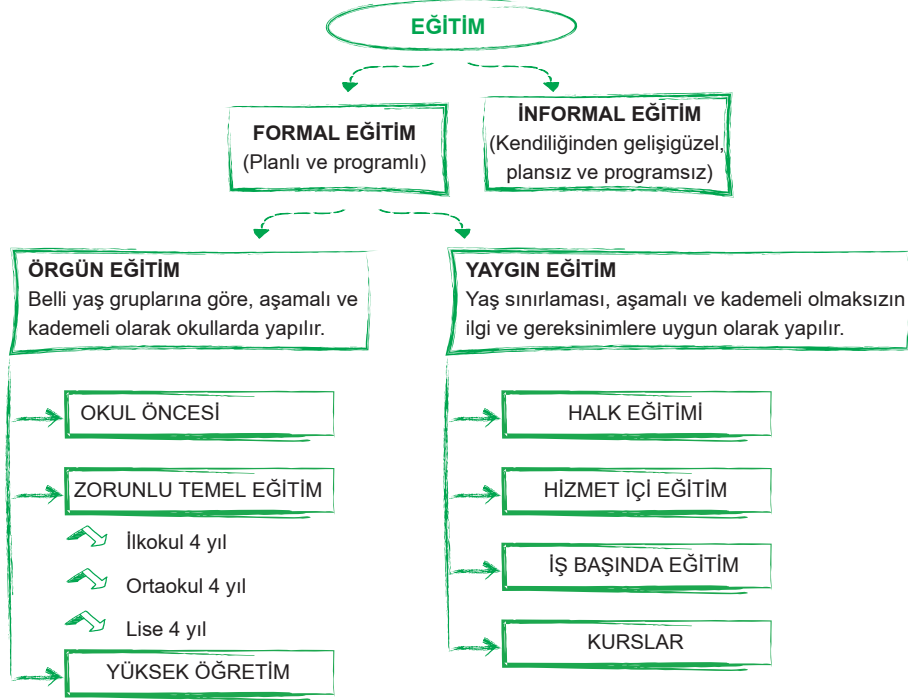
İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Çözüm: İnformal eğitim belli bir plan ve program uygulanmadan, yaşam içinde kendiliğinden gerçekleşen eğitimidir. Etkileşimsel, doğal, kişisel, gözlem ve model alma ile öğrenme gibi özellikleri taşır. Soruda verilenlerin üçü de informal eğitim için doğrudur.

Cevap E

Eğitim Türleri

Formal Eğitim (Kasıtlı Eğitim)

- ✓ Okullarda ya da kurumlarda belli bir plan ve program çerçevesinde gerçekleştirilen eğitimidir.
- ✓ Amaçlıdır.
- ✓ Önceden hazırlanan bir program çerçevesinde planlı olarak yapılır.
- ✓ Öğretim yoluyla gerçekleştirilir.
- ✓ Eğitim süreci öğretmen tarafından planlanır, uygulanır ve izlenir.
- ✓ Özel ve kontrollü bir çevrede ya da ortamda yürütülür.
- ✓ Yapılandırılmış ve sınırlandırılmış zaman dilimlerinde (bir ders saati, bir öğretim dönemi, öğrenim süresi gibi) yapılır.
- ✓ Sürecin belli aşamalarında ve sonunda değerlendirilir.
- ✓ Formal eğitim, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında yapılır.

SORU ÇÖZDÜREN KAVRAMLAR

Amaçlı, istendik sonuçlara dönük
Plan/program, Öğretim
Özel öğrenme ortamı
Yapılandırılmış
Örgün ve yaygın iki biçimde

Örgün Eğitim

- ✓ Bireylerin yaşama atılmadan, iş ve meslek kollarında çalışmadan önce okul ya da okul niteliği taşıyan yerlerde, genel ve özel bilgi, beceriler bakımından yetişmelerini sağlamak amacıyla belirli yasalara göre düzenlenen eğitimidir.
- ✓ Belli yaş gruplarına göre düzenlenir. Öğrenci grubu, yaş ve hazır oluş bakımından aşağı yukarı homojen yapıdadır.
- ✓ Belli eğitim programları çerçevesinde yürütülür.
- ✓ Aşamalı ve kademelidir. Örgün eğitim kurumları arası geçişler bir önceki örgün eğitim kurumundaki öğrenim süresini başarıyla tamamlamaya bağlıdır. Örgün eğitim kurumları okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumları olarak yapılandırılmıştır.
- ✓ Her örgün eğitim kurumunun temel görevi bireyleri hayata ve bir üst örgün eğitim kurumuna hazırlamaktır. Bazı örgün eğitim kurumları temel bilgi ve becerilerin kazanılmasına ve gelişimin desteklenmesine odaklanırken (okul öncesi ve ilkokul, ortaokul kurumları gibi), bazıları da iş ve meslek kollarında çalışmadan önce gerekli mesleki becerileri kazandırıcı hizmet öncesi eğitim vermektedir.

Yaygın Eğitim

- ✓ Örgün eğitim dışında kalan ve yanında düzenlenen planlı ve programlı eğitim faaliyetleridir.
- ✓ Örgün eğitim olanaklarından hiç yararlanmamış olanlara, gittikleri okullardan erken ayrılanlara ya da örgün eğitim kurumlarında okumakta olanlara ve meslek dallarında daha yeterli duruma gelmek isteyenlere uygulanan eğittir. Örgün eğitime hiç gitmeden, örgün eğitim devam ederken ya da örgün eğitim süreçleri tamamlandıktan sonra yaygın eğitimden yararlanılabilir.
- ✓ Yaş sınırlaması, aşamalılık ve ön koşulluk ilişkisi taşımaz.
- ✓ Yaygın eğitim süreçlerine katılanlar yaş ve hazır oluş düzeyleri bakımından heterojenlik gösterir.
- ✓ Yaygın eğitim halk eğitimi, çeşitli kurslar, hizmet içi eğitim ve işbaşında eğitim şeklinde yapılan eğittir.
- ✓ Okuma-yazma ve temel bilgiler kazandırmadan, mesleki bilgi ve beceri kazandırma, kişisel gelişmeyi sağlama ve toplumsallaşmayı sağlama, örgün eğitimi destekleme ve tamamlama yanında, yaşam boyu öğrenmeyi destekleme ve geliştirmeye kadar uzanan geniş bir amaç yelpazesi vardır.

ÖNEMLİ

Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylere gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında onların; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim-öğretim-üretim rehberlik ve uygulama faaliyetlerinin tümüdür (MEB, 2006).

Yaygın Eğitim Türleri

Halk Eğitimi	Çeşitli kurslar yoluyla (bu kurslar resmî ve özel olabilir) okuma-yazma ve temel bilgiler kazandırma, mesleki bilgi ve beceri kazandırma kişisel gelişmeyi ve toplumsallaşmayı sağlama amacıyla yapılan eğittir.
Hizmet İçi Eğitim	Bir bireyin hizmet öncesi eğitimi bitirip bir hizmete girmesi ve hizmet vermeye başlaması eğitimin bittiği anlamına gelmez. Bireyin hizmette bulunduğu süre içerisinde gördüğü eğitime hizmet içi eğitim denir. Hizmet içi eğitim, bireyler alanları dışında istihdam edildiklerinde, bu alanda yeterli hâle gelmeleri, hizmet öncesi dönemde aldıkları bilgilerin hizmet için yetmemesi, değişmesi ya da yeni gelişmelerin olması durumlarında gereken bir eğittir. Eğitim bireylerin istihdam edildikleri kurum tarafından verilmekte ya da sağlanmaktadır. İşbaşında eğitim Hizmet içi eğitimin türlerinden biridir. Bu eğitim türünde, eğitimin, bireylerin işi bırakıp belli bir eğitim merkezine alınmaları ya da işi ile ilgili eğitimin model, maket ya da benzetişim üzerinde verilmesi gerekmez. Bu eğitimde bireyler çalışma ortamında, ofiste, atölyede, makine başında eğitilirler. Özellikle beceri gerektiren işlerde çalışacak ya da çalışmakta olan personeli işin getirdiği nitelikte yetiştirmek amacıyla en yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. Örneğin mesleğe yeni atanan aday öğretmenlerin eğitim denetmenlerince çalıştıkları okulda ve sınıfta yetiştirilmeleri.
Uzaktan Eğitim	Temel eğitim kapsamındaki açık okullar, açık öğretim lisesi, mesleki teknik açık öğretim okulu, açık öğretim fakülteleri de, özellikleri incelendiğinde yaygın eğitim mantığına daha yakındır; ancak bu eğitim türünün aşamalılık, uzun sürelilik, diplomaya dönüklük özellikleri onun örgün eğitime benzeyen yönleridir.

Örgün ve Yaygın Eğitim Karşılaştırması

Kurgusal Örnek

Mete bir anadolu lisesinde son sınıf öğrencisidir. Üniversite giriş sınavlarına hazırlanmaktadır. Hafta sonları dershanede üniversite hazırlık kursuna gitmektedir. Ayda bir kez de Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nden sınava hazırlık süreci ile ilgili rehberlik hizmeti almaktadır. Rehberlik Araştırma Merkezi'nde yaptığı son görüşmede, merkezdeki psikolojik danışman Mete'nin babası ile görüşmek istemiştir; ancak Mete babasının il dışında çalıştığı şirketin bir eğitimine katıldığını iki hafta sonra döneceğini söylemiştir.

Örnek incelendiğinde Mete'nin lise son sınıf öğrencisi olması örgün eğitim süreci içinde olduğunu, üniversite hazırlık kursuna gitmesi ve Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nden de destek alması aynı zamanda yaygın eğitim sürecinde de olduğunu göstermektedir. Bu örnek örgün ve yaygın eğitimin birbirini tamamlayıcı ve destekleyici olduğunu da göstermektedir. Öte yandan Mete'nin babasının da bir hizmet içi eğitim sürecinde olduğu ve yaygın eğitim kapsamına giren bir eğitim aldığı anlaşılmaktadır.

Eğitim kişi iş ve meslek yaşamına girmeden hizmet öncesi eğitim biçiminde yapılabileceği gibi hizmet içinde de devam etmektedir; ancak **hizmet sonrasında** da devam etmelidir. Hizmet sonrasında da emekliliğe uyum, ilgi ve hobi eğitimleri yoluyla eğitim devam etmelidir.

İnformal Eğitim (Gelişigüzel, Doğal Eğitim)

- ✓ Belli bir kasıt ya da hedefe yönelik olmayan, planlı ve programlı olmadan, sokakta, evde, işyerlerinde, televizyonda kısacası yaşamın içerisinde gelişigüzel gerçekleşen bir süreçtir.
- ✓ Bunun yanında okullarda da öğretmenler derslerin yanında farkına varmadan kendi düşüncesi biçimlerini, değerlerini ve davranışlarını öğrencilere geçirebilirler. Amaçlı ve planlı olmayan bu eğitime doğal eğitim de denmektedir.
- ✓ Bu eğitim türünde gözlem ve taklit iki önemli öğrenme yoludur.
- ✓ Bu öğrenme yolunda öğrenmeler illaki istendik ve olumlu olacak diye bir şey yoktur. İstenmeyen olumsuz, kötü ve zararlı alışkanlıklar da öğrenilebilir.

SORU ÇÖZDÜREN KAVRAMLAR

Doğal eğitim, Gelişigüzel
Doğal ortamda kendiliğinden,
Etkileşim, taklit ve model alma yoluyla

Örnek Soru

Aşağıdakilerden hangisi "formal eğitim"in özelliklerinden biridir?

- Kendiliğinden ve doğal ortamlarda oluşur.
- Edinilen bilgi ve beceriler için belirlenmiş belli standartlar yoktur.
- Öğrenilenler olumlu ya da olumsuz olabilir.
- Planlı ve programlıdır.
- Öğrenme için düzenlenmiş belli bir yer ya da mekân gerektirmez.

Cevaba Ulaştıran Anahtar Kelimeler: Formal eğitim planlı ve programlıdır.

Çözüm: İnformal öğrenme, doğal, gelişigüzel, belli bir mekâna bağlı olmayan eğitimidir. İnformal eğitim planlı, kasıtlı ve programlı değildir. Soruda D seçeneği dışındaki diğer informal eğitim ya da öğrenme için geçerlidir.

Cevap D

KPSS2024

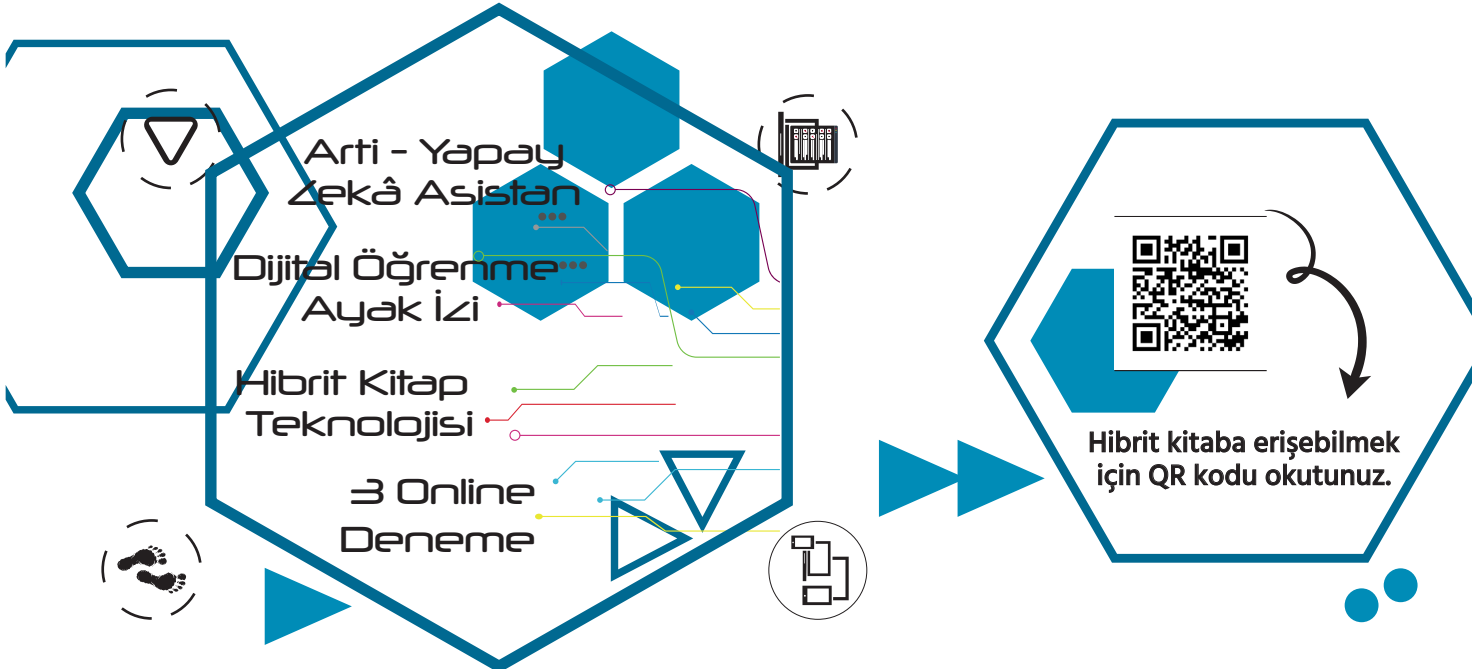
EĞİTİM BİLİMLERİ

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

REHBERLİK VE ÖZEL EĞİTİM

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Eğitim Bilimleri Konu Anlatımı / Rehberlik ve Özel Eğitim

ISBN 978-625-6890-44-2

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

54. Baskı: Temmuz 2023, Ankara

Proje-Yayın: Nilay Balin
Dizgi-Grafik: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
(0312 394 55 91)
Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Ö N S Ö Z

Değerli Öğretmenlerimiz,

Kendini eğitime ve öğretime adanmanın kutsallığını yaşamak için çıktığınız bu yolda iyi bir başlangıç yapmak ve mutlu yarınlara ulaşmak için ilk adım çalışmaya karar vermeniz ve doğru bir şekilde çalışmaya başlamanızdır. Bu doğrultuda hazırladığımız yayınlarımızla sizi en uygun şekilde amacınıza ulaştırmayı hedefliyoruz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024eb-rehberlikveozelegitim-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

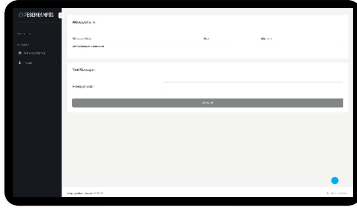
1. Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
2. Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
3. Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. BÖLÜM

ÇAĞDAŞ EĞİTİM ANLAYIŞI, ÖĞRENCİ KİŞİLİK HİZMETLERİ VE REHBERLİK HİZMETLERİ

EĞİTİM VE REHBERLİK	1
Eğitimin Amacı.....	1
Eğitimin İşlevleri	1
Toplumsallaştırma (Toplum için İnsan)	1
Bireyselleştirme (Kendine Yeter, Özerk İnsan)	1
Eğitim Anlayışları.....	2
Geleneksel Eğitim Anlayışı.....	2
Çağdaş Eğitim Anlayışı.....	2
Çağdaş Eğitim Sisteminin Ögeleri	2
ÖĞRENCİ KİŞİLİK HİZMETLERİ	3
Sağlık Hizmetleri	3
Sosyal Yardım Hizmetleri	3
Rehberlik Hizmetleri	3
Sosyal Kültürel Hizmetler	4
Özel Eğitim ve Özel Yetiştirme Hizmetleri	5
Kayıt Kabul Hizmetleri	5
Öğrenci Kişilik Hizmetlerinin Amaçları.....	5
REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMA NEDİR? ...	6
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmeti İle İlgili Kavramlar	7
Rehberliğin Amaçları	8
REHBERLİĞİN İLKELERİ	8
Rehberlik Hizmetleri İle İlgili Yanlış (✓) ve Doğrular (✓)	14
İNSANCIL (HÜMANİSTİK) YAKLAŞIM VE REHBERLİK	15
Kendini Gerçekleştirme Sürecindeki Bir Bireyin Sahip Olduğu Nitelikler	19
REHBERLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ	20
ABD'de Yaşanan Gelişmeler.....	20
Ülkemizde Yaşanan Gelişmeler	20
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETİNE KATKI SAĞLAYAN BİLİM DALLARI	20
REHBERLİĞİN TEMELLERİ	21
Psikolojik Temeller	21
Sosyolojik, Toplumsal Temeller.....	22
Felsefi Temeller	23

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA ARASINDAKİ FARKLAR.....	24
REHBERLİK HİZMETLERİ İLE EĞİTİM-ÖĞRETİM HİZMETLERİ ARASINDAKİ FARKLAR	25
REHBERLİK MODELLERİ.....	26
Mesleki Yardım Süreci Olarak Rehberlik (Parsons Modeli)	26
Eğitimde Kaynaştırılmış Model	26
Klinik Model (Özellik – Faktör Kuramı).....	26
Karar Vermeye Yardımcı Model	27
Gelişimsel Model	27
Geleneksel Modeller ile Gelişimsel Modelin Karşılaştırılması	28
ÖZET	29
ÇÖZÜMLÜ TEST	33
ÇÖZÜMLER.....	38
CEVAPLI TEST - 1	40
CEVAPLI TEST - 2	44

2. BÖLÜM

ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ

Özel Eğitim Nedir?.....	49
Özel Eğitimde Temel Kavramlar	49
Özel Eğitimin Amaçları	50
Özel Eğitimin İlkeleri	50
Özel Eğitime Kimler İhtiyaç Duyar?	50
Yetersizliğin Nedenleri	51
ÖZEL EĞİTİMDE TANILAMA, YÖNELTME, YERLEŞTİRME VE İZLEME SÜRECİ.....	51
Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama.....	51
Yönlendirme	52
Yerleştirme	52
İzleme	53
Özel Eğitim Hizmeti Veren Kurumlar ve Bu Kurumlarda Mevcut Uygulamalar	53
Normal Okullarda Sunulan Özel Eğitim Uygulamaları.....	53
Diğer Okullarda Sunulan Özel Eğitim Uygulamaları.....	53
ÖZEL GEREKSİNİMİ OLAN BİREYLER VE ÖZELLİKLERİ.....	54
1. ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER	54
Özellikleri	54
Öğretmenlere Öneriler	54

İÇİNDEKİLER

2. İŞİTME YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER	55
İşitme Yetersizliği	55
Öğretmenlere Öneriler	55
3. GÖRME YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER.....	55
Görme Yetersizliği Olan Öğrencilerin Eğitimlerine Yapılabilecek Katkılar	56
Öğretmenlere Öneriler	57
4. BEDENSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER ..	57
Öğretmenlere Öneriler	57
5. DİL VE KONUŞMA YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER	58
Konuşma Güçlüğü'nün Türleri	58
Öğretmenlere Öneriler	58
6. ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN BİREYLER	58
Özellikleri	59
Öğretmenlere Öneriler	60
7. DUYGUSAL, DAVRANIŞSAL VE SOSYAL UYUM GÜÇLÜĞÜ OLAN BİREYLER.....	61
Öğretmenlere Öneriler	61
8. OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİREYLER.....	62
Eğitimde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	62
9. ÜSTÜN ZEKÂLİ VE YETENEKLİ BİREYLER.....	64
Özellikleri	65
Sınıflandırılması	65
Öğretmenlere Öneriler	65
10. DİKKAT EKSİKLİĞİ HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU (DEHB) OLAN BİREYLER.....	66
Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite/ Aşırı Hareketlilik Bozukluğunun Tanı Ölçütleri:	66
KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ.....	68
Kaynaştırma Eğitimi Kapsamında İlgililerin Görev ve Sorumlulukları	69
Kaynaştırma Eğitiminin Faydaları	70
Kaynaştırma Kararında Göz Önünde Bulundurulacak Ölçütler	71
Kaynaştırma Eğitiminde Başarının Değerlendirilmesi	71
Kaynaştırmanın Engelleri.....	72
Destek Eğitim Odası	72

ÖZEL EĞİTİM SINIFLARI VE

EVDE EĞİTİM HİZMETLERİ.....	73
Özel Eğitim Sınıfları	73
Evde Eğitim Hizmetleri.....	74
BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI HAZIRLAMA VE ÖĞRETİMİN BİREYSELLEŞTİRİLMESİ	74
Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hangi Öğrenciler İçin Hazırlanır?	75
Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Kimler Tarafından Hazırlanır?	76
Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi	76
Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının İçeriğinde Neler Yer Alır?	76
BEP'in İzlenmesi, Değerlendirilmesi ve Ailenin Bilgilendirilmesi	77
ÖZET	78
ÇÖZÜMLÜ TEST	80
ÇÖZÜMLER.....	84
CEVAPLI TEST	86

3. BÖLÜM

REHBERLİK HİZMET ALANLARI

REHBERLİK HİZMETLERİ	89
Rehberlik Hizmet Alanları.....	89
1. Doğrudan Öğrenciye Sunulan Hizmetler	89
Oryantasyon Hizmeti (Yeni Duruma- Ortama Alıştırma).....	89
Bireyi Tanıma Hizmeti	91
Bilgiyi Toplama ve Yayma (Bilgilendirme) Hizmeti	92
Yöneltme ve Yerleştirme Hizmeti	92
Psikolojik Danışma Hizmeti	94
İzleme Hizmeti	96
Sevk (Yardım Almaya Yönlendirme - Refere) Hizmeti	97
2. Dolaylı Olarak Öğrenciye Sunulan Hizmetler.....	98
Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarının Hazırlanması	98
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı Hazırlama Süreci.....	99
Kapsamlı Rehberlik Programları.....	99
Kapsamlı Rehberlik Programı Öğeleri.....	101

Yenilenen Rehberlik ve Psikolojik Danışma

Hizmetleri Programı	102
Müşavirlik (Konsültasyon-Danışmanlık) Hizmeti....	107
Çevre ve Veli ile İlişkiler	108
Araştırma ve Değerlendirme Hizmetleri	108
ÖZET	110
ÇÖZÜMLÜ TEST	111
ÇÖZÜMLER	115
CEVAPLI TEST - 1	117
CEVAPLI TEST - 2	120

4. BÖLÜM

REHBERLİK TÜRLERİ VE MESLEKİ DANIŞMA KURAMLARI

BİREY SAYISINA GÖRE REHBERLİK	123
Bireysel Rehberlik	123
Grupla Rehberlik	123
Bireysel Psikolojik Danışma	124
Grupla Psikolojik Danışma	124
KURUMLARINA GÖRE REHBERLİK	126
Eğitim Alanında Rehberlik	126
Sağlık Alanında Rehberlik	126
Sosyal Yardım Alanında Rehberlik	126
Endüstri Alanında Rehberlik	126
Güvenlik Alanında Rehberlik	126
TEMEL İŞLEVLERİNE GÖRE REHBERLİK	126
Önleyici, Koruyucu Rehberlik	127
Kriz Yönelimli Rehberlik	127
Uyum Sağlayıcı Rehberlik	128
Yöneltici Rehberlik	129
Geliştirici Rehberlik	130
Ayarlayıcı Rehberlik	130
Tamamlayıcı Rehberlik	131
ÖĞRETİM KADEMELERİNE GÖRE REHBERLİK	131
Okul Öncesi Dönemde Rehberlik	131
İlkokul Kademesinde Rehberlik	132
Ortaokul Kademesinde Rehberlik	133
Ortaöğretim Kademesinde Rehberlik	134
Yükseköğretim Kademesinde Rehberlik	135

PROBLEM ALANLARINA GÖRE

REHBERLİK	136
Eğitsel Rehberlik	136
Kişisel – Sosyal Rehberlik	138
Mesleki Rehberlik	139
MESLEKİ REHBERLİKTE TEMEL KAVRAMLAR	140
MESLEKİ DANIŞMA KURAMLARI	145
Ginzberg ve Arkadaşlarının Gelişim Kuramı	146
Super'in Benlik Kuramı	147
Holland'ın Kişilik (Tipoloji) Kuramı	148
Roe'nun İhtiyaçlar Kuramı	150
Parsons'un Özellik - Faktör Kuramı	151
Psikanalitik Kuram	152
Sosyal Öğrenme Kuramı	152
Karar Kuramları	152
Hoppock'un İhtiyaçlar Kuramı	152
Gottfredson'un Daraltma ve Uzlaşma Kuramı	152
Şans / Kaza / Kader Kuramları	153
ÖZET	153
ÇÖZÜMLÜ TEST	158
ÇÖZÜMLER	162
CEVAPLI TEST - 1	164
CEVAPLI TEST - 2	168

5. BÖLÜM

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ

BİREYİ TANIMA	171
Bireyi Tanımının Amaçları	171
Bireyi Tanıma İlkeleri	171
BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ	175
TEST TEKNİKLERİ	176
Maksimum Performans Testleri	176
Davranış Testleri	177
TEST DIŞI TEKNİKLER	180
Gözleme Dayalı Teknikler	180
Gözlem Araçları	182
Kendini Anlatma Teknikleri	187
Başkalarının Görüşlerine Dayalı Teknikler	196
Etkileşime Dayalı Teknikler	203

Diğer Teknikler	205
ÖZET	208
ÇÖZÜMLÜ TEST	209
ÇÖZÜMLER.....	214
CEVAPLI TEST - 1	216
CEVAPLI TEST - 2	220

6. BÖLÜM

PSİKOLOJİK DANIŞMA KURAMLARI

PSİKOLOJİK DANIŞMA KURAMLARI.....	224
Psikolojik Danışmada Kullanılan Yaklaşımlar	224
1. Güdümlü (Geleneksel) Psikolojik Danışma Yaklaşımı	224
2. Güdümsüz (Demokratik) Psikolojik Danışma Yaklaşımı	224
Varoluşçu Kuram (Existansiyalizm).....	225
Hümanistik (İnsancıl) Kuram (Danışandan Hız Alan Yaklaşım)	226
Psikanalitik Kuram	227
Davranışçı Kuram	228
Bilişsel Terapi ve Akılcı - Duygusal Kuram.....	228
Gestalt Terapisi	230
Gerçeklik Terapisi (Kontrol Kuramı – Seçim Teorisi)	231
Fenomenolojik (Algısal – Görüngüsel) Kuram	232
Transaksiyonel Analiz	233
Eklektik Yaklaşım	234
ÖZET	234
ÇÖZÜMLÜ TEST	237
ÇÖZÜMLER.....	241
CEVAPLI TEST	243

7. BÖLÜM

OKULLARDA KARŞILAŞILABİLECEK BAZI SORUNLAR VE ÖĞRETMEN-ÖĞRENCİ İLİŞKİLERİ

OKULLARDA KARŞILAŞILABİLECEK BAZI SORUNLAR.....	246
1. Kaygı Bozuklukları.....	246
2. Anne – Babanın Ayrılması.....	246
3. Ebeveyn Kaybı, Çocuk ve Ölüm.....	247
4. Tık Bozukluğu	248
5. Depresyon.....	249
6. Hırsızlık	250

7. Saldırganlık, Şiddet, Zorbalık	250
REHBERLİK HİZMETLERİNDE ÖĞRETMEN-ÖĞRENCİ İLİŞKİLERİ	254
1. Öğretmen-Öğrenci İletişimi	254
2. İletişim Engelleri	260
3. Olumlu ve Olumsuz Öğretmen Davranışları	262
ÇATIŞMA ve ÇATIŞMA ÇÖZME YÖNTEMLERİ	264
1. Çatışmaya Gösterilen Tepkiler	265
2. Bir Çatışma Çözme Yöntemi Olarak “Akran Arabuluculuğu”	267
3. Akran Eğitimi	267
4. Akran Danışmanlığı	267
ÖZET	268
ÇÖZÜMLÜ TEST	269
ÇÖZÜMLER.....	273
CEVAPLI TEST	275

8. BÖLÜM

REHBERLİKTE ÖRGÜTLENME SİSTEMİ

ÖRGÜTLENMEDE REHBERLİK MODELLERİ.....	278
Merkezleşmemiş – Uzmanlaşmamış Rehberlik Modeli	278
Merkezleşmiş – Uzmanlaşmış Rehberlik Modeli	279
ÜLKEMİZDE REHBERLİK HİZMETLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ	280
1. Bakanlık Düzeyinde Örgütlenme Sistemi	280
2. İl ve İlçe Düzeyinde Örgütlenme Sistemi	281
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı veya Şube Müdürünün Görevleri.....	282
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri İl Danışma Komisyonu	282
3. Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) Düzeyinde Örgütlenme Sistemi	283
Okul Düzeyinde Örgütlenme Sistemi	285
ÖZET	292
ÇÖZÜMLÜ TEST	294
ÇÖZÜMLER.....	298
CEVAPLI TEST	300
KAYNAKÇA	303

EĞİTİM VE REHBERLİK

Okullarda gerçekleştirilen eğitim – öğretim faaliyetleri hem öğrencilerin bilişsel becerilerinin artmasına katkı sağlayacak uygulamaları içermekte hem de eğitim – öğretim faaliyetleri ile kazandırılmayan çeşitli becerilerin kazandırılmasında ve bireylerin yaşam içerisinde karşılaştıkları sorunların çözümünde çeşitli uygulamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaç, rehberlik hizmetlerini gerekli kılmakta ve rehberlik hizmeti bu özelliği itibarıyla eğitim – öğretimin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir unsuru hâline gelmektedir.

Eğitimin Amacı

Eğitim; bireyi bilişsel, bedensel, sosyal ve duygusal yönden kendisi ve toplum için en uygun biçimde geliştirmeyi amaçlar. Bireyi kendisi için yetiştirme, bireyi bir meslek sahibi yapma, bireyin topluma uyumunu sağlama, bireye kendini geliştirme olanakları sunma anlamına gelmektedir. Bireyi toplum için yetiştirme ise toplumun düzenini ve sürekliliğini sağlamak, kültürel mirasın aktarımını sağlamak, ekonomik yapı için nitelikli insan yetiştirmek anlamına gelmektedir.

Eğitimin İşlevleri

Eğitimin iki temel işlevi vardır. Bunlar: Bireyselleştirme (kendine yeter insan) ve toplumsallaştırma (toplum için insan) olarak ifade edilebilir.

1. Toplumsallaştırma (Toplum için İnsan)

Toplumsallaştırmanın amacı:

- ✓ Bulunduğu toplumun kültürünü, değerlerini bilen ve benimseyen,
- ✓ Toplumun sorumlu bir üyesi olarak sorumluluklarını bilen ve yerine getiren,
- ✓ İçinde bulunduğu toplumu değerli bulan ve onu ileriye götürmek için elinden geleni yapan,
- ✓ Diğer bireylerle iyi iletişim kurabilen,
- ✓ Toplumdaki diğer insanların ve kendisinin ihtiyaçları için çalışan ve üreten, yapıcı bireyler yetiştirmektedir.

Bireyin toplumsallaşmasına, sosyalleşmesine katkıda bulunan **birincil kaynaklar**:

- ✓ Bireyin ailesi,
- ✓ Akrabaları,
- ✓ Komşuları,
- ✓ Arkadaşları,
- ✓ Öğretmenleri ve çevresindeki diğer kişiler olarak ifade edilebilir.

Bireyin toplumsallaşmasına, sosyalleşmesine katkıda bulunan **ikincil kaynaklar**:

- ✓ Kitaplar,
- ✓ Gazeteler,
- ✓ Dergiler,
- ✓ Basılı materyaller,
- ✓ Televizyon,
- ✓ Radyo,
- ✓ Bilgisayar ve internet gibi iletişim araçlarıdır.

Örnek Soru

Öğrencilerin sosyalleşmesine ve çevresine etkin uyum sağlamasına yardımcı kaynaklar birincil ve ikincil kaynaklar olmak üzere sınıflandırılmakta olup aşağıdakilerden hangisi birincil kaynaklar arasında yer almaktadır?

- A) Arkadaşlar
- B) Kitaplar
- C) Radyo ve televizyon
- D) Bilişim araçları
- E) Gazete ve dergiler

Çözüm: Kitaplar, dergiler, gazeteler, radyo ve televizyon, sosyal medya, bilişim araçları gibi kaynaklar sosyalleşme sürecinde ikincil kaynaklar içerisinde yer almaktadır. Çünkü bunlar bireyin çevreye uyumunda aracı konumda olup doğrudan bireye bazı yaşantıları sunmamaktadır. Ancak aile, arkadaşlar, öğretmenler, okul ortamı, yaşanılan çevre ve akrabalar gibi doğrudan bireyin sosyalleşmesine yardımcı kişi ve ortamlar birincil kaynaklar içerisinde yer alır. Cevap A

2. Bireyselleştirme (Kendine Yeter, Özerk İnsan)

Bireyselleştirmenin amacı:

- ✓ Kendi potansiyelinin farkında olan,
- ✓ Kendi ayakları üzerinde durabilen,
- ✓ Karşılaştığı problemleri çözebilen,
- ✓ Kendi kararlarını verebilen,
- ✓ Başkalarına bağımlı olmayan bireyler yetiştirmektedir.

Eğitim Anlayışları

Bilim ve teknolojinin hızlı gelişimi, toplumsal yapıda meydana gelen değişiklikler eğitim bilimleri alanına da yansımış ve eğitim bilimleri alanında çeşitli değişimleri beraberinde getirmiştir. Bu değişimin en başında geleneksel eğitim anlayışından, çağdaş eğitim anlayışına geçişi ifade etmek mümkündür.

Geleneksel Eğitim Anlayışı

- ✓ **Öğretmen ve programı** ön plana çıkartmakta, öğrenciyi pasif kılmaktadır.
- ✓ Bu anlayış, yapısı gereği öğretimi vurgulamış ve öğrenciyi kendisine bilgi yüklenilmesi gereken bir varlık olarak görmüştür.
- ✓ Bireylerin **daha çok zihinsel ve entelektüel gelişimine** vurgu yapan bu yaklaşım, bireylerin kendilerine özgü durumlarını da göz ardı etmekte, **herkes için aynı**, standart bir yaklaşımı içermektedir.

Çağdaş Eğitim Anlayışı

- ✓ **Öğrenciyi merkeze alan** bir yaklaşımı içermekte, öğrenciyi **bireysel farklılıkları olan değerli bir varlık** olarak görmektedir.
- ✓ Bu anlayış içerisinde **öğretmen; öğrenciye rehberlik eden, öğrenciye zengin eğitim ortamları hazırlayan, öğrencilerle bire bir ilgilenen** bir görevi üstlenmiştir.
- ✓ Bu anlayış içerisinde öğrenciler sadece zihinsel ve entelektüel açıdan geliştirilmeye çalışılmamakta, **bir bütün olarak (zihinsel, bedensel, ruhsal, sosyal)** tanınmaya ve geliştirilmeye çalışılmaktadır; çünkü bu şekilde hareket edildiğinde bireylerin kendilerini gerçekleştireceğine ve toplumu geliştireceğine inanılmaktadır.

Geleneksel eğitim anlayışı **“öğretim”** ve **“yönetim”** olmak üzere iki ögeden oluşmaktadır, fakat çağdaş eğitim anlayışı bu iki ögeye ek olarak üçüncü bir ögeyi içermektedir. Bu öge, **öğrenci kişilik hizmetleridir**.

NOT

Çağdaş eğitim anlayışı ile geleneksel eğitim anlayışı arasındaki en önemli farklılık, öğrenci kişilik hizmetleridir.

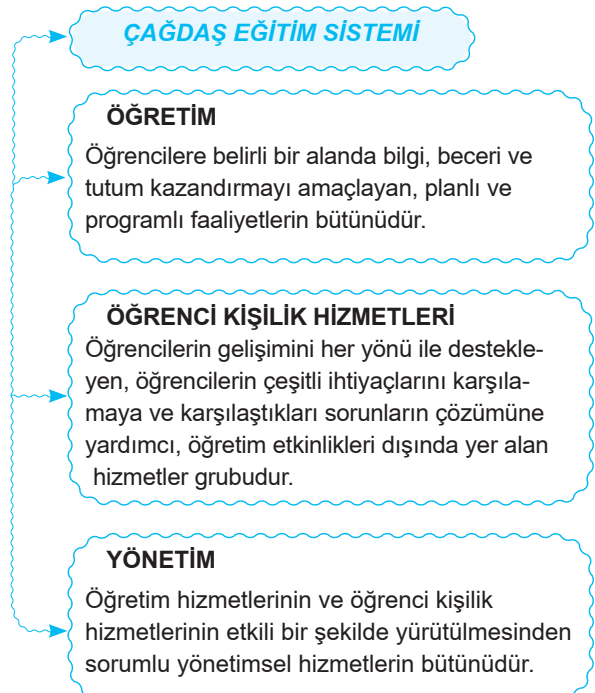
Örnek Soru

Çağdaş eğitim sisteminin ilkelerini benimseyen bir öğretmenin, sınıflarda öğretim etkinliklerini yürütürken aşağıdakilerden hangisini yapması **uygun olmaz**?

- Öğretim etkinliklerini yürütürken öğrencileri olabildiğince aktif kılmaya çalışması
- Yalnızca söz almak isteyen öğrencileri değil, tüm öğrencileri konuşturmaya çalışması
- Öğrencilerine belirlediği hedefi göstermesi ve her öğrencisinden bu hedefe varmasını istemesi
- Öğrencilerine tarafsız bir şekilde yaklaşarak öğrenciler arasında ayırım yapmaması
- Öğrencilerin aileleri ile sürekli bir araya gelerek aileleri yapılan çalışmalar hakkında bilgilendirmesi

Çözüm: Çağdaş eğitim anlayışı öğrenciyi merkeze alan bir anlayışı içerdiği ve demokratik bir yaklaşımı savunduğu için, bu anlayışı benimseyen bir öğretmenin süreç içerisinde öğrencilerini aktif kılmaya çalışması ve her öğrencisinin kendisini ifade etmesini sağlaması beklenir. Ayrıca öğrencilerine tarafsız bir şekilde yaklaşmak ve öğrencilerin aileleri ile bir araya gelerek iş birliği yapmak da çağdaş eğitim sisteminin benimseyen bir öğretmenin sergileyebileceği davranışlardır; ancak öğrencilerine kendisinin belirlediği bir hedefi göstermek ve bireysel farklılıkları dışarıda bırakarak herkesin bu hedefe varmasını istemek, çağdaş eğitim anlayışına değil, geleneksel eğitim anlayışına uygun bir durumdur. Cevap C

Çağdaş Eğitim Sisteminin Öğeleri

ÖĞRENCİ KİŞİLİK HİZMETLERİ

NOT

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri; çağdaş eğitim anlayışı içerisinde yer alan, öğrenci kişilik hizmetleri kapsamında bir hizmettir.

Öğrenci kişilik hizmetleri, çeşitli hizmet alanlarını içerisinde barındıran bir hizmetler grubu olarak ifade edilebilir. Öğrenci kişilik hizmetleri içerisinde yer alan hizmetler ve bu hizmetler kapsamında yapılan çalışmalar aşağıda ifade edilmiştir.

1. Sağlık Hizmetleri

- ✓ Sağlık eğitimi verme,
- ✓ Çeşitli rahatsızlıkları tanılamak veya çeşitli rahatsızlıkların yaşanmasını önlemek amaçlı kontroller ve taramalar yapma,
- ✓ Sağlığı korumaya yönelik bilgilendirme çalışmaları düzenleme,
- ✓ Sağlık problemlerini tedavi etmeye çalışma.

Örnek

Yaşanan bir grip salgını karşısında öğrencilerin bilgilendirilmesi, çeşitli hastalıklardan korunma amaçlı aşılar yapılması, okul içerisinde meydana gelen bir kazaya ilişkin revirde ilk müdahâlenin yapılması gibi durumları içerir.

2. Sosyal Yardım Hizmetleri

- ✓ Öğrencilerin maddi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik burs ve kredi hizmeti verme,
- ✓ Barınma ihtiyacını karşılamaya yönelik çalışmalar yapma,
- ✓ Beslenme ve ulaşım hizmeti ile ilgili yardımlar sunma,
- ✓ Öğrencilere yarı zamanlı çalışma imkânı sağlama.

NOT

Sosyal yardım hizmetleri, öğrencilerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılayarak eğitim-öğretimden en iyi şekilde yararlanmasına yardımcı olmaya yönelik uygulamaları içerir.

Örnek

Maddi durumu yerinde olmayan öğrencilere burs verilmesi, ders kitaplarının öğrencilere ücretsiz dağıtılması, taşınmalı eğitim sistemi ile öğrencilerin ücretsiz bir şekilde kendilerine en yakın okula ulaştırılması, kaymakamlıklar ve valilikler aracılığı ile imkânı olmayan öğrencilere giysi yardımı sunulması gibi durumları içerir.

3. Rehberlik Hizmetleri: Rehberlik hizmetleri içerisinde çok çeşitli hizmetlerden söz etmek mümkündür. Bu hizmetler:

- ✓ **Bireyi tanıma:** Öğrencinin kendini tanıması veya öğrenciye sunulacak hizmetleri belirlemek amacıyla öğrencilere çeşitli ölçme araçlarının uygulanmasına yöneliktir.
- ✓ **Bilgi toplama ve yayma hizmeti:** Öğrencinin ihtiyaç duyduğu eğitsel, mesleki ve kişisel-sosyal alanda her türlü bilginin toplanması ve bu bilgilerin öğrenci ile paylaşılmasına yöneliktir.
- ✓ **Psikolojik danışma hizmeti:** Bireyin kendini tanıması, geliştirmesi, kendisine ve çevresine uyum sağlaması, sorunlarını çözmesi ve sağlıklı kararlar verebilmesi için uzman kişilerce verilen profesyonel bir yardım hizmetidir.

Psikolojik danışma hizmeti, rehberlik hizmetlerinin kapsamında yer alan özel bir hizmet alanıdır. Bu hizmet, diğer hizmet alanlarına göre daha yoğun bilgi ve beceri gerektirdiği için yalnızca psikolojik danışmanlarca verilmektedir.

Not

Rehberlik hizmet alanları içerisinde yer alan psikolojik danışma hizmeti, diğer hizmet alanlarından daha farklı bir öneme sahiptir. Bu hizmet, rehberlik hizmetlerinin özünü ve asıl işlevini oluşturmaktadır.

- ✓ **Oryantasyon (Duruma Alıştırma) Hizmeti:** Öğrencileri yeni bir duruma ya da yeni bir ortama alıştırmak amacıyla, öğrencilere okulu, çevresini ve yararlanabilecekleri imkânları tanıtmaya yönelik etkinliklerdir.
- ✓ **Yöneltme ve Yerleştirme Hizmeti:** Öğrencinin yönelebileceği bir üst eğitim kurumu ya da iş imkânları konularında öğrenciye bilgi verilmesi, öğrencinin, bu bilgiler doğrultusunda kendisi için en uygun olanı seçmesi, yerleştirilmesi ve başarılı olmasını sağlamaya yönelik hizmetlerdir.
- ✓ **Sevk (Yardım Almaya Yönlendirme) Hizmeti:** Tıpkı hastanelerdeki işleyişte olduğu gibi psikolojik danışma ve rehberlik servislerinin olmadığı ya da yetersiz kaldığı durumlarda öğrencinin yardım ihtiyacının karşılanabilmesi için okulun psikolojik danışmanının, öğrenciyi, rehberlik araştırma merkezleri, sosyal yardım kuruluşları, psikiyatri servisleri, özel eğitim uzmanı, sosyal çalışma uzmanı gibi diğer kurum veya kişilere yönlendirmesidir.
- ✓ **İzleme Hizmeti:** Yapılan çeşitli rehberlik yardımlarının sonrasında ortaya çıkan durumu görmek, yapılan çalışmalara ilişkin geri bildirim elde etmek amacıyla kullanılan hizmet alanıdır.
- ✓ **Araştırma – Değerlendirme Hizmeti:** Yapılan çeşitli rehberlik yardımlarının sonrasında ortaya çıkan durumu analiz etmek, güçlü ve zayıf yönleri tespit etmek, ulaşılan sonucun öz eleştirisini yapmakla ilgili hizmet alanıdır. Bu hizmet aracılığı ile yapılan yardımların etki düzeyi, niteliği görülmekte ve çalışmaların geliştirilmesi sağlanmaktadır.
- ✓ **Müşavirlik (Konsültasyon):** Bu hizmet, okuldaki psikolojik danışman ile birlikte öğrenciyle ilgili bir ya da daha fazla kişinin (öğretmen, yönetici, veli) iş birliği içinde, öğrencinin gelişmesine yönelik kurdukları yardım ilişkisidir.
- ✓ **Çevre ve Veli İle İlişkiler:** Okuldaki psikolojik danışmanın, hizmetlerinin niteliğini ve etkililiğini artırabilmesi için veli toplantıları düzenlemesi, velilerle olumlu ve anlamlı bir ilişki kurması ve bunun yanı sıra çevresinde bulunan diğer psikolojik danışma

ve rehberlik servisleri ile irtibatlı olması, onların çalışmaları hakkında bilgi sahibi olması, kendi çalışmalarından onları haberdar etmesi ve bu servislerde çalışan psikolojik danışmanlarla iş birliği yapmasıdır.

- ✓ **Program Hazırlama ve Geliştirme Hizmeti:** Okullarda öğrencilere uygun, işlevsel ve amaca hizmet eden programların hazırlanması, yapılan rehberlik programlarının geliştirilmesi için ilgililerle iş birliği yapılmasıdır.

"Rehberlik hizmet alanları içerisinde yer alan "Araştırma – Değerlendirme", "Müşavirlik (Konsültasyon)", "Çevre ve Veli İle İlişkiler" ve "Program Hazırlama ve Geliştirme Hizmeti" bireye dolaylı olarak ulaşmakta, diğer hizmet alanları ise doğrudan ulaşmaktadır.

Bu bölümde rehberlik hizmet alanları ile ilgili özet açıklamalara yer verilmiştir. Rehberlikte yer alan hizmet alanları 3. bölümde ayrıntılı bir biçimde incelenecektir.

NOT

Rehberlik hizmetleri, öğrencilere eğitsel, mesleki ve kişisel-sosyal alanda ihtiyaç duydukları konularda sunulan bir yardım olup eğitim-öğretimin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir parçasıdır.

4. Sosyal Kültürel Hizmetler

- ✓ Boş zamanları değerlendirme ile ilgili bilgiler verme,
- ✓ Boş zamanları değerlendirmeye yönelik etkinlikler düzenleme,
- ✓ Eğitsel kulüpler kapsamında uygulamalar yapma,
- ✓ Sportif, sanatsal, kültürel etkinlikler düzenleme.

Okullarda düzenlenen bahar şenlikleri, okul içinde veya dışında çeşitli alanlarda düzenlenen yarışmalar, il içi ve dışı yapılan geziler bu kapsamda değerlendirilir.